

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

ADÂNCIREA DEMOCRATIEI SOCIALISTE FACTOR DE DINAMIZARE A DEZVOLTĂRII

INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE
SALA DE LECTURA

PLENARA CONSILIULUI NAȚIONAL AL OAMENILOR MUNCII

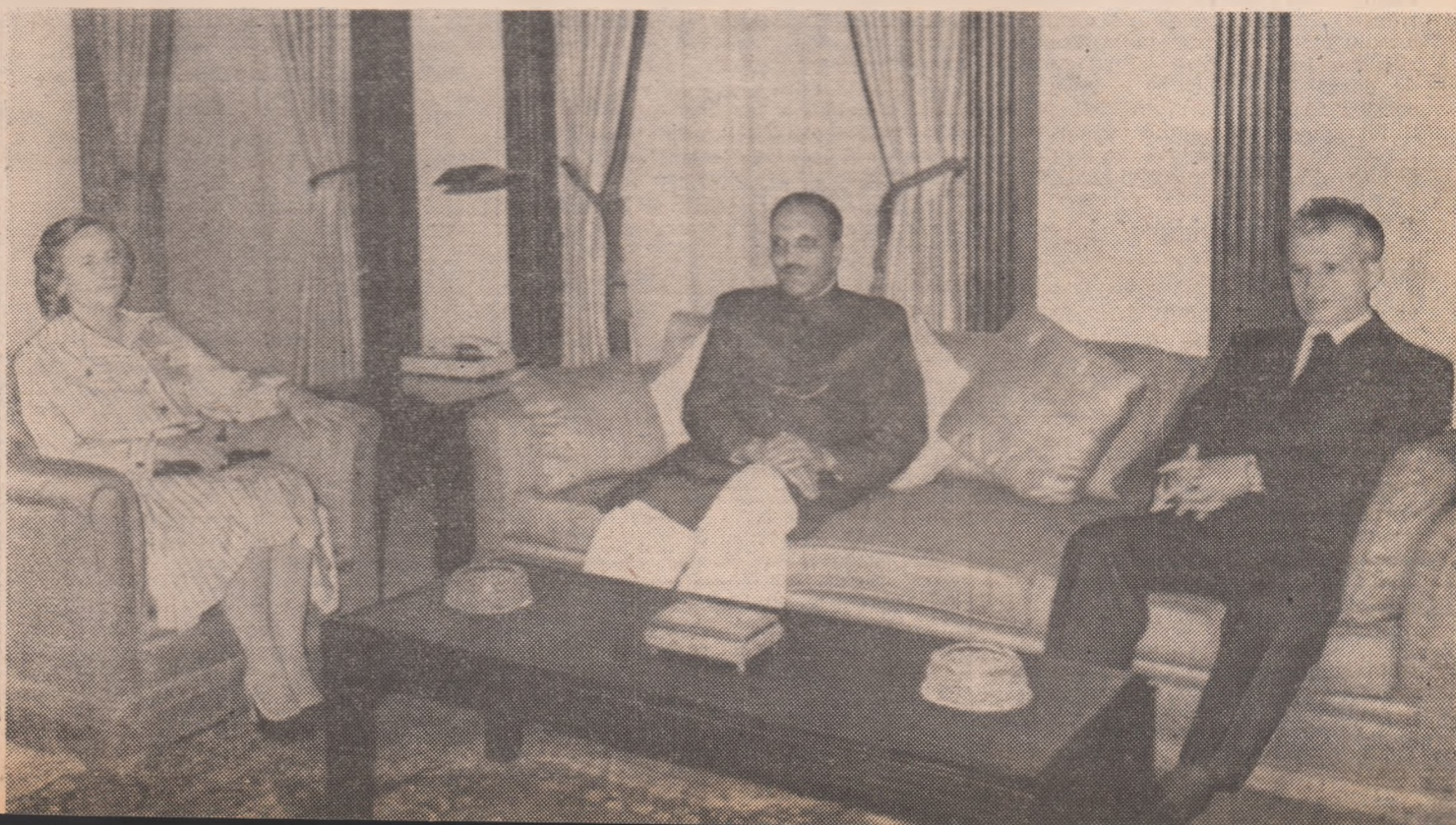

Plenara a analizat probleme de o deosebită importanță pentru dezvoltarea economiei românești în perioada actuală. În cuvântarea rostită la plenară, secretarul general al partidului a subliniat prioritățile de acțiune pentru ridicarea întregii activități economice la un nivel superior de calitate și eficiență, pentru îndeplinirea tuturor prevederilor planului pe acest an și al întregului cincinal.

Expresie a sentimentelor de stimă și prețuire reciprocă, a voinței
popoarelor român și pakistanez de a acționa pentru extinderea
colaborării bilaterale și pe plan internațional

***Vizita oficială de prietenie a președintelui
Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu,
în Republica Islamică Pakistan***

România, participantă activă la circuitul economic mondial

CA SISTEM de legături economice durabile și interdependente între economiile naționale, generate de participarea acestora la diviziunea internațională a muncii, circuitul economic mondial a continuat să cunoască unele modificări, atât în privința trăsăturilor sale definitorii, cât și a mișcării diverselor fluxuri componente, sub influența deteriorării situației economiei mondiale, ca urmare a prelungirii stării de criză. Este suficient să amintim, de pildă, că ponderea comerțului internațional, principalul flux al circuitului, a fost în reducere pe parcursul ultimului deceniu (de la 58,9% în 1970 la 54,1% în 1980), tendință ce se menține în continuare. După stagnarea din 1981 și reducerea cu 2% în 1982, volumul comerțului internațional s-a menținut în 1983 la același nivel, iar rata creșterii schimburilor comerciale mondiale s-a situat, în ultimii ani, la nivelul cel mai redus din întreaga perioadă postbelică (estimări din raportul anual al G.A.T.T., dat publicității la Geneva, în septembrie 1983). Acestea sînt, desigur, consecințele prelungirii crizei economice mondiale, dar, observate mai atent, cauzele — chiar ale prelungirii crizei — rezidă în mare măsură în politicile economice promovate de unele țări dezvoltate. Numeroase studii și dezbateri internaționale, inclusiv cele din cadrul celei de-a VI-a Conferințe generale a U.N.C.T.A.D., au evidențiat în acest sens efectele nocive ale protecționismului și neoprotecționismului, dobînzilor excesive, evoluțiilor contradictorii ale prețurilor, practicilor monopoliste și restricțiilor în domeniul transferului de tehnologie, dezechilibrelor din plățile internaționale. Toate țările, dar în primul rînd țările în curs de dezvoltare, au resimțit influențele acestor fenomene, multe dintre ele fiind obligate să adopte măsuri, să-și revadă, în sensul amputării, programele de dezvoltare economică și socială.

O strategie multidimensională

ȚARĂ SOCIALISTĂ în curs de dezvoltare, România a fost afectată și ea într-o anumită măsură de situația gravă din viața economică internațională. Acționînd pentru a diminua cit mai mult influențele acestei situații, pentru a înlătura unele disproporții, contradicții care s-au creat în societatea românească ca urmare a nerealizării integrale a prevederilor și planurilor stabilite, P.C.R., statul nostru socialist a adoptat o serie de măsuri importante. După cum se știe, încă în 1979, la Congresul al XII-lea al partidului s-a stabilit să se acționeze pentru a asigura, într-o perioadă cit mai scurtă, realizarea independenței energetice și dezvoltarea mai puternică a bazei de materii prime, precum și pentru reducerea și în alte sectoare a dependenței

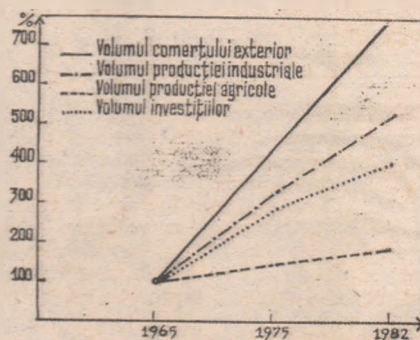
față de străinătate. La Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982 s-a hotărît să se acționeze în direcția îmbunătățirii calității, a ridicării nivelului tehnic, a realizării unei noi calități a muncii și a vieții. În același timp, pornind de la înțelegerea realistă a interdependențelor crescînde dintre economiile naționale, care evidențiază că participarea la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori constituie o necesitate obiectivă a dezvoltării economice și sociale a tuturor țărilor, a progresului întregii omeniri, partidul și statul nostru au acționat cu toată responsabilitatea pentru participarea activă a României la circuitul economic mondial.

Reafirmînd că România se pronunță ferm împotriva oricăror măsuri de restricție și îngrădire a schimburilor economice internaționale, secretarul general al partidului, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia, în raportul prezentat Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1982: „Considerăm că în actualele împrejurări ale crizei economice este necesară nu o restrîngere, ci intensificarea și dezvoltarea schimburilor, a colaborării și cooperării în producție”. Pe de altă parte, ținînd seama de caracterul universal al circuitului economic mondial, președintele României sublinia (în interviu acordat în iunie 1983 ziarului „Afton blad” și revistei „Etc” din Suedia) că „dorim ca relațiile internaționale în domeniul economic să nu se compartimenteze, să nu se ajungă la o restrîngere a colaborării între diferite grupuri de state, ci, dimpotrivă, să se lărgască, să se dezvolte această colaborare, deoarece depășirea crizei economice mondiale, a altor probleme din viața economică nu se pot realiza decît cu participarea largă a tuturor statelor, prin intensificarea colaborării economice și în alte domenii”.

Ca urmare a înlăturării orientărilor programatice ale P.C.R. și bazîndu-se pe marile realizări ale economiei naționale în anii construcției socialiste, România participă tot mai activ la circuitul economic mondial, dezvoltînd largi relații de schimburi și colaborare economică cu 150 de țări ale lumii (față de 98 în 1965). Din totalul schimburilor comerciale, 43,6% se realizează cu țările socialiste (38,3% cu țările membre ale C.A.E.R.). Crește constant ponderea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul exterior al României — de la 5% în 1965, la 8,2% în 1970 și 26,9% în 1981. O parte însemnată din schimburi se realizează cu țările capitaliste dezvoltate. La baza raporturilor sale cu toate celelalte țări, România așează în mod constant principiile egalității și avantajului reciproc, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, neutilizării forței sau amenințării cu forța.

Volumul schimburilor comerciale ale

țării noastre a crescut de peste 7 ori în perioada 1965—1982, deținînd dinamica cea mai ridicată între alți indicatori de bază ai dezvoltării economico-sociale (vezi graficul).

Asigurînd exportul a 97% din producția de tractoare, 61% din cea de locomotive electrice și diesel pentru linii magistrale, 30% din producția de strunguri, 27% din cea de autoturisme de oraș, importul de combustibili și materii prime, de alte produse necesare economiei naționale, comerțul exterior a devenit un instrument eficient al creșterii economice, un factor de valorificare superioară a resurselor naturale și de forță de muncă, contribuind cu peste 30% la crearea venitului național. De altfel, dinamica exportului de produse manufacturate al țării noastre o devansează în mod constant, începînd din 1966—1967, pe cea înregistrată pe plan mondial, iar din anul 1975 și ponderea produselor manufacturate în exportul țării noastre este mai mare decît ponderea grupei respective în exportul mondial (54,1% față de 50,8%, în anul 1981). În anul 1982, ponderea mărfurilor cu grad ridicat de prelucrare a reprezentat 57% din totalul exportului.

Reflectînd potențialul tehnic în continuă creștere și diversificare al economiei românești, cooperarea economică și tehnică, promovată cu țări de pe toate meridianele globului, contribuie cu aproape 30% la realizarea exportului țării noastre, urmărind să depășească această pondere pînă în 1985. „Formula românească de cooperare” — sub cele mai diverse forme, cum ar fi: executarea de obiective industriale și agricole cu plata în produse rezultate din aceste obiective sau în alte produse, importul de materii prime în contrapartidă cu produse ale industriei românești, executarea de lucrări de cercetare pe contul și riscul părții române, acordarea de asistență tehnică, participarea la investiții comune sau consorții internaționale pentru exploatarea unor resurse naturale, constituirea de societăți mixte de producție și comercializare — reprezintă importante mijloace de realizare a unei cooperări reciproce avantajoase între țara noastră și alte țări, de participare tot mai activă la circuitul economic mondial. Deo-

sebit de grăitoare pentru această participare sînt încheierea, din 1965 și pînă în prezent, a peste 1400 de instrumente (convenții, acorduri) de adîncire a cooperării în diverse domenii de activitate cu alte țări, participarea țării noastre la realizarea a peste 130 de obiective economice și sociale în țări în curs de dezvoltare, la numeroase societăți mixte.

Activitatea acestor societăți mixte, cu sediul în țara noastră sau în străinătate, se concentrează pe următoarele principale domenii de activitate:

	Total	Producție	Comercializare	Consulting	Bănci și asigurări	Transporturi
Societăți cu sediul în România	7	5	1	—	1	—
Societăți cu sediul în străinătate	67	24	31	3	7	2

România este prezentă, în tot mai mare măsură, și în alte fluxuri componente ale circuitului economic mondial — transporturi, turismul internațional ș.a. Este semnificativ, de pildă, că volumul încasărilor valutare din turismul internațional urmează să crească cu circa 68% în actualul cincinal, în comparație cu cincinalul anterior.

Noi perspective, noi exigențe

ANSAMBLUL de măsuri luate către sfîrșitul anului trecut, îndeosebi după Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983 și adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1984, prin programele privind calitatea, nivelul tehnic, creșterea productivității muncii și sporirea mai accentuată a rentabilității și eficienței economice în toate sectoarele, noile reglementări în legătură cu retribuirea personalului muncitor din întreprinderile de comerț exterior și compartimentele autorizate să efectueze operațiuni de comerț exterior, stimularea întreprinderilor și a oamenilor muncii în realizarea și depășirea producției pentru export urmează să asigure o dezvoltare mai intensă a industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei naționale, participarea mai intensă la circuitul economic mondial, creșterea și mai puternică a venitului național.

Este remarcabil că pentru prima dată — în țara noastră și chiar pe plan internațional — sînt adoptate măsuri la scară națională pentru intensificarea lucrărilor de reproiectare și modernizare a produselor din fabricația curentă, îmbunătățirea concepției celor în curs de asimilare și extinderea sortimentului fabricației prin asimilarea unor produse de tehnicitate ridicată, astfel ca ponderea produselor la nivel mondial ridicat să crească la circa 69% în 1985, la 84,6% în 1987, să se apropie de 95% în 1990, iar în același an o pondere între 2 și 5% din produse să se situeze peste nivelul atins pe plan mondial. În acest cadru, urmează ca încă din anul 1984 toate produsele prevăzute la export să se situeze din punct de vedere calitativ la nivel mondial, asigurîndu-se o eficiență sporită. Pe această bază a creșterii competitivității, se urmărește lărgirea exportului de produse românești cu prelucrare avansată și înaltă efi-

ciență. De altfel, conform prevederilor planului cincinal, în anul 1985, comparativ cu anul 1981, aproape 30% din sporul valoric al exportului urmează să se realizeze pe seama îmbunătățirii structurii exportului, creșterii gradului de valorificare a materiilor prime (de peste 11 ori în industria construcțiilor de mașini, de 10—12 ori în industria chimică, de 5—6 ori în industria ușoară).

Reflectînd orientarea către participarea mai activă, cu eficiență sporită a țării noastre la schimburile comer-

cială și cooperarea economică internațională, planul pe 1984 prevede creșterea volumului comerțului exterior cu 13,8%, creștere fundamentată pe sporirea prioritară a producției destinate exportului, gospodărirea rațională a fondurilor alocate pentru import și realizarea în continuare a unei balanțe comerciale excedentare, astfel ca în 1984 datoria externă să fie redusă cu cel puțin 25%, iar într-o perioadă scurtă să fie complet lichidată.

Evident, atingerea unor asemenea obiective importante presupune intensificarea eforturilor pentru prospectarea pieței externe și contractarea întregului volum de export-import, în condiții de eficiență ridicată, diversificarea formelor de comercializare și lărgirea piețelor de desfacere, realizarea fondurilor de marfă prevăzute la export, în structura sortimentală și de calitate stabilite prin contracte, urmărindu-se sporirea continuă a aportului valutar al produselor ce se livrează la export, gospodărirea cu maximă exigență a fondurilor valutare destinate importurilor prin reducerea consumurilor specifice, utilizarea în măsură cît mai mare a resurselor interne și asimilarea de noi produse și materiale, realizarea integrală a tuturor acțiunilor de cooperare economică și tehnică internațională, intensificarea trativelor cu partenerii externi și inițierea de noi acțiuni în vederea extinderii și ridicării eficienței cooperării și colaborării economice internaționale, creșterea rentabilității societăților mixte, asigurarea forței de muncă și a dotărilor necesare executării la timp și în condiții competitive a lucrărilor de construcții-montaj în străinătate și a exportului de proiecte, documentații și asistență tehnică.

Totodată, apare necesară impulsivitatea participării țării noastre în mai mare măsură la fluxurile economice internaționale privind comerțul cu licențe și brevete, know-how, dezvoltarea serviciilor comercial-bancare, turismului internațional, asigurărilor ș.a.m.d.

În ceea ce privește orientarea schimburilor economice și a cooperării, țara noastră acționează în continuare pentru perfecționarea colaborării cu țările membre ale C.A.E.R., a mecanismului acestei organizații, precum și pentru creșterea eficienței activității ei, pentru a se face din C.A.E.R., așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983, „un

organism care să asigure dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor țărilor socialiste, creșterea ponderii lor în economia mondială, dar și soluționarea cu forțe proprii a multor probleme privind dezvoltarea economico-socială, inclusiv a celor energetice și de materii prime, a celor din domeniul tehnic și al cercetării“. În același timp, România este ferm hotărîtă să dezvolte și mai mult relațiile comerciale și de cooperare în producție cu toate țările socialiste, ponderea acestora în schimburile economice urmînd să atingă 48% în 1985. De asemenea, țara noastră acordă în continuare o atenție deosebită adîncirii colaborării și cooperării cu țările în curs de dezvoltare, lărgirii relațiilor economice cu țările capitaliste dezvoltate, în spiritul coexistenței pașnice și avantajului reciproc.

Toate acestea presupun în egală măsură și o participare activă la rezolvarea marilor probleme economice mondiale, care preocupă omenirea — pentru depășirea greutăților crizei economice, lichidarea subdezvoltării și edificarea noii ordini economice internaționale.

Conform unor prognoze, volumul comerțului mondial ar putea cunoaște în anul 1984 o creștere comparabilă cu cea medie din perioada 1973—1982 și probabil ceva mai ridicată în 1985. Pentru a se ajunge însă la o relansare de durată, stabilă, de care să beneficieze toate țările, se impune — așa cum susține țara noastră — transpunerea în viață a unor măsuri pe termen scurt, de stopare a deteriorării situației economice mondiale, ca și a unor măsuri pe termen lung, de relansare a creșterii economice. Asemenea măsuri, la a căror elaborare, adoptare și validare trebuie să participe toate țările — dezvoltate sau în curs de dezvoltare — ar urma să vizeze eliminarea barierelor protecționiste și discriminărilor comerciale, lărgirea și îmbunătățirea tratamentului comercial preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, asigurarea unor raporturi corespunzătoare între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale, convenirea unor programe internaționale de sprijinire a țărilor în curs de dezvoltare în domeniile agriculturii, industriei, pregătirii cadrelor de specialitate, transporturilor ș.a., asigurarea unui transfer de tehnologii moderne în condiții acceptabile către aceste țări, sporirea substanțială a fondurilor alocate pentru sprijinirea țărilor respective, reducerea și stabilizarea la niveluri rezonabile a dobînzilor și asigurarea accesului acestor țări, în condiții preferențiale, la creditele internaționale, soluționarea problemei datoriei externe a țărilor respective (prin anularea datoriei țărilor cele mai puțin dezvoltate, reducerea, aminarea rambursării și reșalonarea pe termen lung a datoriilor celorlalte țări în curs de dezvoltare), trecerea neîntîrziată la reducerea cheltuielilor militare și utilizarea economiilor astfel realizate în scopul soluționării unor probleme economice și sociale în țările care efectuează reducerile, precum și pentru sprijinirea accelerării dezvoltării în țările în curs de dezvoltare etc. Prin asemenea măsuri se poate imprima o nouă dinamică vieții internaționale, circuitului economic mondial, se pot asigura un nou echilibru și stabilitatea economiei mondiale, un climat de pace și securitate.

George MARIN

AERONAUTICA — ramură de vîrf a economiei românești

MUTAȚIILE structurale care au avut loc în dezvoltarea economico-socială a țării noastre în ultimii 40 de ani au condus la reafirmarea și dezvoltarea fără precedent a unor domenii de activitate cu vechi tradiții în industria românească. Între acestea se înscrie și industria aeronautică, ramură de vîrf, a cărei evoluție cunoaște o dinamică ascendentă.

Tradițiile aeronauticii noastre sînt legate de numele și creațiile unor pasionați oameni de știință, constructori și aviatori români — Traian Vuia, Aurel Vlaicu, Henri Coandă și alții — care prin capacitatea lor creativă, prin efortul de autodepășire au deschis noi căi de afirmare atât a aripilor românești cit și în tehnica aviației mondială. Alături de aceștia, în munca complexă și dificilă a constructorilor de avioane, alți zeci de mii de oameni au contribuit prin talentul și efortul lor la nașterea și dezvoltarea industriei noastre aeronautice. În acest sens, se cuvine să menționăm realizările obținute de constructorii de avioane români încă din 1911, cînd au fost realizate primele tipuri de aparate de zbor. Drumul parcurs de industria noastră aeronautică trece prin atelierele și secțiile uzinelor I.A.R. (Industria Aeronautică Română), S.E.T. (Societatea pentru exploatarea tehnică), I.C.A.R. (Întreprinderea de construcții aeronautice românești), unde a fost semnat actul de naștere al primelor avioane integral concepute și proiectate de specialiștii români, ale căror performanțe de vîrf — viteză, construcția motorului, autonomia de zbor — le-au impus printre primele patru tipuri de aparate din lume.

În perioada postbelică, după acțiunea amplă de refacere a economiei naționale, profund afectată de război, sub conducerea înțeleaptă a P.C.R. au fost create condițiile ca metalurgia, chimia, construcțiile de mașini, electronica și electrotehnica să asigure baza materială necesară dezvoltării unor domenii de vîrf ale tehnicii. De la tribuna Congresului al IX-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin orientările și indicațiile date, relansa industria aeronautică, devenind ctitorul aviației române moderne.

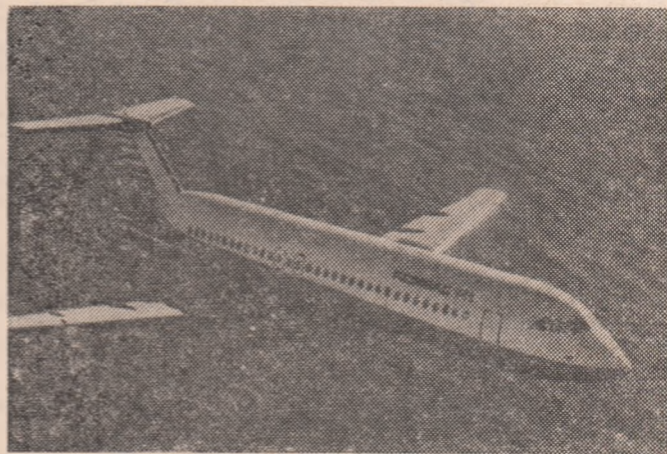
În 1968 existau în România, în domeniul industriei aeronautice, capacități specializate la: București — Întreprinderea de reparat material aeronautic; Bacău — Întreprinderea de reparat avioane; Ghimbav (Brașov) — o secție a Întreprinderii de industrie locală, avînd ca preocupări, în principal, reparația tehnicii aeronautice existente în dotare din import și, foarte timid, construcția de plane și avioane. Valoarea fondurilor fixe din aceste unități era de numai cîteva sute de milioane lei, iar numărul total de oameni ai muncii era de 2 484, din care 13 în cercetare.

Pe parcursul a 16 ani de activitate, de eforturi materiale deosebite, au fost construite, dotate la un înalt nivel tehnic și date în folosință institutul de profil (Institutul național de creație științifică și tehnică — INCREST) în București și întreprinderi noi la Brașov, Craiova și București; vechile capacități existente au fost dezvoltate și transformate radical. Valoarea fondurilor fixe ale noii ramuri industriale a crescut în această perioadă de peste 16 ori (exclusiv capacitățile de cercetare și inginerie tehnologică de profil), valoarea producției marfă și globală a sporit de peste 17 ori, iar numărul total al oamenilor muncii de peste 10 ori.

Afirmarea creativității tehnice autohtone

ACTIVITATEA desfășurată pe un front larg începînd din '68 a fost canalizată, în paralel, pentru construcția capacităților necesare și pentru realizarea programelor prioritare stabilite în vederea fabricării de avioane și elicoptere, motoare urboroactoare, turbomotoare, ansamble mecanice, avioane utilizate, avioane de școală și antrenament, plane și motoplane pe bază de concepție proprie și licențe. Pe parcurs,

sfera activităților a fost lărgită considerabil, avîndu-se în vedere fabricarea în România a materialelor metalice și nemetalice, a semifabricatelor turnate și forjate de precizie din aliaje neferoase speciale și oțeluri înalt aliate specifice construcțiilor aeronautice și a tuturor agregatelor și echipamentelor componente ale sistemelor electrice, radio, radio-navigație, aparatură de bord, hidraulice, de combustibil, pneumatice, de climatizare etc. necesare aeronavelor și motoarelor din producție.

Avion de transport pasageri mediu curier „Rombac 1—11“

Început, încă din anul 1969, ca o cooperare între institutele de profil din România și Iugoslavia, programul cunoscut sub denumirea de YUROM a condus la proiectarea și fabricația în comun a avionului IAR 93. Propulsia acestor avioane, dotate cu echipamente ultramoderne, este asigurată de motoarele turboreactoare VIPER fabricate în comun în România și Iugoslavia, pe baza licenței Rolls-Royce. Avioanele ce vor fi fabricate în anii următori vor avea performanțe tehnico-tactice îmbunătățite ca urmare a echipării lor cu motoare VIPER cu post-combustie. Performanțele avionului IAR 93 îl plasează, la clasa sa, printre realizările mondiale notabile.

O altă realizare de seamă a industriei aeronautice din țara noastră o constituie fabricarea elicopterului ușor IAR 316 și a elicopterului mijlociu IAR 330 pe bază de licență. Aceste elicoptere — cu performanțe de vîrf — s-au fabricat (aproape 300 pînă în prezent) și se vor realiza în continuare atât pentru revoile interne cit și pentru export. Echiparea ambelor tipuri de elicoptere a fost realizată de specialiștii români în concepție proprie, cu rezultate remarcabile. Se au în vedere diversificarea, în continuare, a variantelor și creșterea capacității de producție. Turbomotoarele TURMO IV C și ansamblele mecanice (produse de mare precizie și complexitate tehnică) care echipază elicopterele mijlociu IAR 330 se fabrică de asemenea în țară la întreprinderea „Turbomecanica“ București, alături de turboreactoarele VIPER. În domeniul fabricației de elicoptere se depun eforturi deosebite pentru creșterea integrării aparatelor fabricate, inclusiv pentru realizarea, pentru prima dată în România, a rotoarelor cu pale din structuri neconvenționale, armate cu fibre de carbon și consolidarea condițiilor necesare trecerii la realizarea de elicoptere în concepție proprie.

Începutul activității industriale în aeronautică îl constituie de fapt fabricația, din anul 1969, la actuala Întreprindere de avioane București, în exclusivitate pentru export, a avioanelor ușoare de transport pasageri (10 locuri) BN-2 ISLANDER, pe baza documentației furnizate de firma britanică Britten-Nor-

man (actualmente Pilatus/Britten-Norman); pînă în prezent s-au construit peste 380 asemenea aparate. Tehnologia modernă utilizată în fabricația acestui avion de turism și afaceri a adus întreprinderii de pe actuala platformă industrială Băneasa un plus de competitivitate pentru demararea din 1974 în beneficiul renumitei firme britanice British Aerospace a livrărilor de ansamble pentru avioanele de pasageri mediu curier BAC 1-11 (aproximativ 10% din structura avionului — cum sînt stabilizatorul, chesonul roții de bot, deriva, direcția, bordurile de atac pentru aripă ș.a.).

În domeniul avioanelor agricole, activitatea a demarat prin fabricația, după documentație proprie, a unor serii mici de avioane la București și Brașov și continuă astăzi prin fabricația avionului IAR 827 echipat cu motor clasic, în stea, cu o putere de 600 CP. Acest avion a fost perfecționat în anii din urmă de INCREST și întreprinderea de avioane București, avînd o capacitate utilă de 800—1 000 kg substanțe chimice; el este fabricat în prezent la întreprinderea de construcții aeronautice Ghimbav, unde se dezvoltă, în paralel, varianta lui (IAR 828) cu o capacitate utilă de 1 000—1 200 kg substanțe chimice, echipat cu motor turbopropulsor.

Din clasa avioanelor ușoare (destinate antrenamentului piloților) a fost fabricat avionul IAR 823, echipat cu motor clasic, atît pentru nevoile proprii cît și pentru export. Fabricația acestei clase de avioane va fi continuată tot la Brașov, cu variantele IAR 825 și IAR 831 (primul echipat cu motor turbopropulsor și al doilea cu motor clasic — în funcție de opțiunile beneficiarilor). La Brașov se realizează și o gamă diversificată de planoare metalice, destinate necesităților interne (aerocluburi) și exportului în numeroase țări ale lumii (un aparat bi-loc de performanță și mai multe tipuri destinate antrenamentului). Tot aici a fost realizat un motoplanor pentru școală și performanță, echipat cu motor clasic de 65 CP și elice cu pas variabil. Trei asemenea motoplanoare livrate în Australia în 1980 au fost transportate pe calea aerului (cu escale pentru reaprovizionare). Distanța dintre Brașov și Tocumwal-Australia (22 000 km) a fost parcursă în 154 ore de zbor, cu o viteză medie de 143 km/oră.

Dacă pînă în 1975 întreprinderea de avioane din Bacău era cunoscută doar ca unitate reparatoare de tehnică de aviație, astăzi, prin completarea profilului său industrial, ea a devenit constructorul șef de trenuri de aterizare și hidraulistul șef al industriei aeronautice române. Pe baza unei cooperări de lungă durată cu unități sovietice de profil, începînd din 1979 întreprinderea din Bacău construiește în serie mare avioane ușoare (IAK 52) pentru antrenament și acrobație. În toamna anului 1983 întreprinderea și-a onorat aniversarea a 30 de ani de la înființare prin livrarea celui de al 500-lea avion IAK 52 în U.R.S.S. Pe de altă parte, prin lărgirea cooperării cu întreprinderi sovietice a început activitatea pentru fabricarea motoarelor clasice M 14 P (care echipează avioanele IAK 52), precum și a motoarelor și reductoarelor destinate elicopterelor agricole de fabricație sovietică K-26. Pentru export în Uniunea Sovietică se vor fabrica în România motoare auxiliare (cu reacție) RU 19 A 300, precum și alte produse (elicoptere, motoare, avioane), cu termene de livrare eșalonate pe durate lungi.

Ca o încununare a eforturilor depuse, una din cele mai recente și de seamă realizări ale industriei aeronautice din România a constituit-o realizarea și zborul primului avion românesc de pasageri ROMBAC 1-11, efectuat cu doi ani în urmă, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu. Această realizare, adevărată sărbătoare a constructorilor români de avioane, a demonstrat că România a revenit spectaculos în rîndul țărilor cu industrie aeronautică dezvoltată.

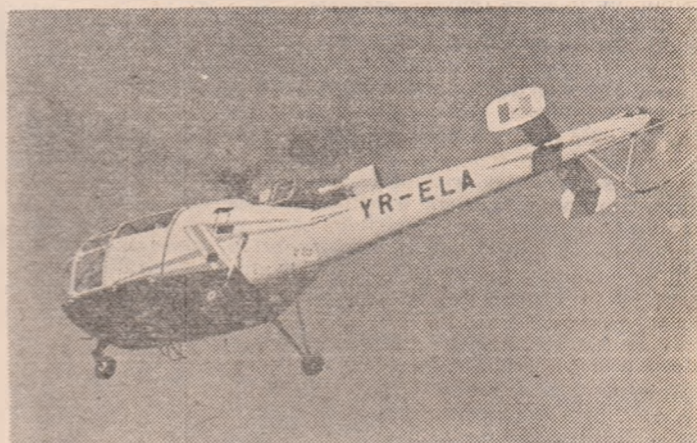
Industria românească — factor propulsor al realizării de produse de înalt prestigiu

ÎN PRIMII ani, eforturile au fost canalizate spre realizarea produselor prevăzute în programe, avînd la bază importuri de materiale și echipamente de la firme specializate. Ulterior s-a trecut în mod treptat la creșterea gradului de integrare a aeronavelor și motoarelor de aviație. Pentru înfăptuirea unei asemenea măsuri s-au cerut și se cer în continuare eforturi mari în ce privește crearea de unități specializate de cercetare, proiectare și producție, sporirea aportului unităților din M.I.C.M. și alte ministere la realizarea unor produse necesare industriei aeronautice, utilizarea la maximum a capacităților existente în unitățile aparținînd C.N.I.A.R.

Crearea unor unități noi pe platformele industriale Băneasa, Măgurele, Pipera și Militari din București permite în prezent realizarea în țară a unor echipamente de mare importanță pen-

tru o serie de tipuri de avioane ce se află în fabricația de serie. În același timp, amplificarea eforturilor în unitățile existente din București, Brașov, Craiova și Bacău — crearea de colective special profilate pe proiectarea constructivă și tehnologică, urmărirea în execuție și omologarea de agregate, echipamente, materiale, piese de schimb și tehnologii specifice de aviație, ale căror serii mici nu sînt economice pentru a fi repartizate pe capacități de profil care să fie special înființate — au permis rezolvarea unor cerințe impuse de creșterea mai accelerată a producției. Totodată, pentru testarea și omologarea unor asemenea produse, absolut necesare fabricației aeronavelor și a motoarelor acestora, întreprinderile din cadrul C.N.I.A.R. au proiectat și construit prin autoutilare standuri și bancuri specifice de testări, la a căror concepție și-au adus aportul specialiștii din INCREST și, mai recent, cei din Direcția de control industrial și asigurare a calității produselor aeronautice din București.

Diversificarea producției aeronautice, creșterea integrării într-un ritm accelerat a produselor în fabricație au condus la necesitatea mării numărului de **tehnologii moderne**, noi sau re-proiectate. Prin materializarea măsurilor din planurile special întocmite, unitățile constructoare de avioane au devenit, într-un interval relativ scurt, beneficiarele unor tehnologii de vîrf, cum ar fi: curbarea controlată a panourilor mari de înveliş frezate; îndoirea învelișurilor groase avînd curburi spațiale de inflexiune; prelucrarea cu repetabilitate a unor repere complexe pe mașini-unelte cu comandă numerică; executarea de structuri aeronautice neconvenționale, printre care cu interior fagure metalic ori din mase plastice, învelite cu panouri din prepraguri armate cu fibră de sticlă sau de carbon; prelucrări ale reperelor de motoare cu ajutorul electroeroziunii prin frezare chimică și apoi cu diferite protecții electrotermice sau prin crom-aluminizare etc.

Elicopter ușor IAR 316 B

La obținerea acestor rezultate, o contribuție deosebită au adus-o specialiștii de la INCREST, din întreprinderile C.N.I.A.R. și numeroși alți specialiști din unitățile de cercetare și proiectare ale M.I.C.M., M.I.M.U.E.E., M.I.Ch., M.I.M., M.I.U. etc. Ca urmare, folosind experiența căpătată prin realizarea în concepție proprie sau prin asimilare de numeroase agregate, echipamente, materiale, tehnologii la parametrii foarte înalți, ceruți de normele și standardele proprii industriei aeronautice, sectorul de microproducție din INCREST precum și secțiile productive specializate în asimilări, existente la fiecare unitate din C.N.I.A.R., sînt astăzi în măsură să-și diversifice produsele, astfel încît să poată răspunde eventualelor solicitări provenite din cerințele altor sectoare ale economiei naționale sau chiar pentru export.

DEZVOLTAREA industriei de avioane, alături de celelalte ramuri de vîrf ale economiei, constituie o expresie a gradului înalt la care se situează astăzi industria românească, capabilă să realizeze produse complexe din cele mai variate, atît pentru nevoi interne cît și pentru export. Acesta este rodul politicii înțelepte a partidului și statului nostru care, într-o perioadă scurtă, prin mobilizarea eforturilor întregului popor, a inteligenței și spiritului novator a pus temelie solidă economiei socialiste.

Teodor CHIRICĂ

director tehnic al Centrului național al industriei aeronautice române (C.N.I.A.R.)

9 Mai 1945 — 9 Mai 1984

EFORTUL ECONOMIC AL ROMÂNIEI ÎN RĂZBOIUL ANTIHITLERIST (II)

HOTĂRÎREA nestrămutată a clasei noastre muncitoare, care a dus greul luptei și muncii pentru aprovizionarea frontului, pentru lichidarea urmărilor războiului a fost exprimată în rezoluția Congresului general al Sindicatelor Unite ținut în ianuarie 1945, în care se arată: „Trebuie dată o atenție deosebită frontului. Sindicatele și comitetele de fabrică trebuie să fie în fruntea luptei pentru organizarea și ridicarea producției de război, astfel ca cerințele frontului să fie împlinite și armata să fie bine aprovizionată“.

În lupta pentru refacerea economiei și creșterea producției necesare frontului, a luat naștere și s-a dezvoltat întrecerea patriotică. Apărută la Atelierele C.F.R. „Grivița“ din Capitală, ea o inițiativă menită să contribuie la repararea înainte de termen a locomotivelor și vagoanelor pentru nevoile frontului, întrecerea patriotică a fost îmbrățișată cu căldură și de către muncitorii cefești și de celelalte ateliere, fiind extinsă apoi de sindicate în toate ramurile de producție. În multe întreprinderi, mobilizați de organizațiile de partid, sindicate și comitetele de fabrică, muncitorii au prestat mii de ore de muncă revoluționară, producând cantități importante de produse necesare frontului sau executând lucrări de reparații la tehnica de luptă, mijloace de transport etc.

În ansamblul de măsuri necesitate de mărirea efortului pentru aprovizionarea frontului și refacerea economiei, o atenție deosebită s-a acordat transporturilor de toate categoriile: pe căile ferate, rutier, aerian, maritim. Un rol de prim ordin a revenit căilor ferate, cel mai important mijloc pentru transportul trupelor spre front, a armamentului, muniției, tehnicii de luptă, alimentelor, echipamentului și altor materiale și evacuarea de pe front a răniților, precum și a tehnicii de luptă avariata care necesita reparații. Concomitent, trebuiau satisfăcute și nevoile interne: aprovizionarea întreprinderilor cu materii prime, materiale, combustibil, readucerea utilajelor industriale care se găseau dispersate în numeroase localități din țară, aprovizionarea populației cu cele necesare și asigurarea traficului intern de călători. Pentru îndeplinirea în mod corespunzător a tuturor sarcinilor se impunea mai întâi refacerea căilor ferate, a parcului rulant, a atelierelor și depourilor, care suferiseră mari distrugereri de pe urma bombardamentelor din primăvara anului 1944, sau cauzate de hitleriști în retragere ori în timpul luptelor desfășurate de aceștia. De aceea, Partidul Comunist Român a acordat cea mai mare grijă refacerii rețelei feroviare.

Manifestând înalt spirit de eroism, însuflețiri de patriotism fierbinte, cefești, mobilizați de comuniști și urmind exemplul lor, lucrând în condiții dintre cele mai grele, au reușit să satisfacă cerințele transportului, atât pentru front, cât și în interior pentru nevoile economiei și ale populației. Rețeaua de căi ferate a României, care avea o lungime de 7.986 km, precum și parcul de material rulant existent la începutul lunii septembrie 1944 — 52.614 vagoane și 2.377 locomotive — au fost folosite în cea mai mare parte pentru nevoile frontului antihitlerist. Circa 23.000 de vagoane, 322 de locomotive, 8 automotoare au fost utilizate în scopuri militare în afara frontierelor țării, în Ungaria și Cehoslovacia. Alături de muncitorii cefești, contribuții însemnate au adus în slujba frontului și lucrătorii din celelalte ramuri de comunicații. Rețeaua telefonică și telegrafică a țării a fost folosită în proporție de peste două treimi în scopuri militare. Flota țării noastre, maritimă și fluvială, aproape în întregime, porturile, docurile, antrepozitele, șantierul naval în totalitate au fost folosite pentru satisfacerea nevoilor frontului.

Un loc important în contribuția economică a României la susținerea războiului antihitlerist l-a ocupat industria, îndeosebi ramurile petrolieră, carboniferă, siderurgică și metalurgică, ușoară și alimentară, a căror producție constituia baza aprovizionării frontului cu armament, tehnică de luptă, muniții, carburanți și lubrifianti, hrană și echipament.

Muncitorii din industria petrolului au depus o muncă intensă pentru refacerea instalațiilor distruse și reluarea producției, întrucât satisfacerea necesităților sporite față de transportul auto, maritim, aerian, precum și pentru funcționarea tancurilor, avioanelor de luptă, navelor de război etc. presupu-

nea creșterea producției de benzină, ulei și alte produse petroliere. Petroliștii au reușit să mărească în intervalul septembrie 1944 — mai 1945 de circa trei ori producția de petrol, punând la dispoziția atât a armatei române, cât și a armatei sovietice cantități tot mai însemnate de combustibili și lubrifianti.

Prin eforturi supraomenești, muncitorii mineri, răspunzând cu însuflețire chemării partidului comunist, au sporit producția de cărbune, care era foarte necesară satisfacerii nevoilor frontului. La sfârșitul lunii martie 1945, producția de cărbune era de aproape două ori mai mare în raport cu cea realizată în septembrie 1944. Mai mult de 80% din producția netă de cărbune a țării a fost folosită pentru aprovizionarea căilor ferate, a căror activitate era subordonată în cea mai mare parte transporturilor pentru front.

Lucrătorii ocupați în industria mecano-metalurgică, muncind cu avânt patriotic pentru ridicarea producției, au adus o contribuție însemnată la efortul material al României în războiul antihitlerist. S-au obținut creșteri simțitoare în toate domeniile, mai ales în uzinele constructoare de armament și tehnică de luptă. Au fost introduse în dotare noi tipuri de armament și s-au adus perfecționări celor existente. Din septembrie 1944 și până la 9 mai 1945, armata română a fost aprovizionată cu peste 33.000 pistoale automate, puști mitraliere, cu circa 420 tunuri și aruncătoare de mine, cu materiale explozive, cu un număr însemnat de autocamioane și de alte mașini auto. În același timp, au fost realizate la timp și comenzile de reparații la armament, mașini de luptă, autovehicule și alte mijloace de transport necesare frontului.

La rindul lor, lucrătorii din industria ușoară și alimentară au produs și livrat însemnate cantități de alimente și echipament, materiale sanitare, medicamente etc.

Un aport însemnat la efortul material al României în războiul antihitlerist l-a adus țărănimia, care a răspuns cu însuflețire la chemarea ce i-a fost adresată de partidul comunist în septembrie 1944 de a munci cu sirguintă ogoarele pentru a asigura o bună aprovizionare a trupelor de pe front și a populației orășenești cu produse agroalimentare. În ciuda situației grele în care se găseau gospodăriile individuale, a pierderilor suferite de agricultură ca urmare a războiului, a jafului hitlerist, țărănimia, prin eforturi deosebite, a reușit să livreze armatei zeci de mii de tone de produse agroalimentare (făină, carne, grăsimi, zarzavaturi, furaje) și zeci de mii de cai și de vite cornute. De asemenea, a livrat cantități importante de produse pentru nevoile de consum ale populației și materii prime pentru industria ușoară și alimentară.

Contribuția țărănimii a îmbrăcat și alte aspecte. Ea a participat la executarea de lucrări pentru refacerea rețelei de căi ferate, de reparare a drumurilor, a efectuat și numeroase transporturi de muniții și alimente pentru armată.

O importantă forță socială în lupta dusă de poporul nostru în războiul antihitlerist a fost tineretul, în frunte cu partea sa cea mai înaintată, mai conștientă și mai combativă — Uniunea Tineretului Comunist. Adresându-se tineretului muncitor, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în acea perioadă secretarul C.C. al U.T.C., scria în articolul „Tineretul, viitorul poporului“, publicat în ziarul „Scinteia“ din 21 septembrie 1944 că „tineretul trebuie să depună toată energia sa pentru a contribui la grăbirea victoriei forțelor armate române, armatei sovietice și armatelor aliate“. Tineretul țării și-a afirmat cu vigoare spiritul revoluționar, înaltul simț de răspundere, încrederea în politica partidului comunist. Zeci și zeci de mii de tineri muncitori, țărani, elevi și studenți au răspuns chemării partidului, au acționat în rindul formațiunilor de luptă patriotice, au plecat voluntar în armată, luptând pentru victoria finală asupra fascismului, au participat cu elan la acțiunile revoluționare, la refacerea întreprinderilor distruse de război și pentru creșterea producției necesare frontului, economiei și populației.

Cea mai mare parte a intelectualității, valoroși oameni de știință și cultură au fost alături de popor, au răspuns apelului Partidului Comunist Român, și-au pus cunoștințele și capacitatea lor în slujba transformărilor democratice și a cauzei nobile a războiului antihitlerist.

Partidul Comunist Român, printr-o uriașă muncă politică și organizatorică, a reușit ca într-un timp scurt să făurească un larg front democratic, care cuprindea toate forțele interesate în victoria asupra fascismului, să îmbine entuziasmul maselor populare cu acțiunea de transformare democratică a țării, cu lupta pentru sprijinirea prin toate mijloacele a războiului antihitlerist. Desfășurarea sub conducerea partidului comunist a unor ample lupte politice, economice și sociale a determinat continuarea schimbării raportului de forțe, slăbirea pozițiilor claselor exploatare și ale partidelor reacționare, creșterea rolului și influenței maselor populare în viața politică. La 6 martie 1945 a fost instaurat primul guvern democratic din istoria țării noastre, în care clasa muncitoare și țărăimea dețineau rolul preponderent.

Instaurarea guvernului democratic a creat condițiile intensificării sprijinului economic acordat frontului antihitlerist, accelerării ritmului de creștere a producției necesare armatei, precum și a celui de aprovizionare a frontului cu armament, tehnică de luptă, muniții, îmbrăcăminte, alimente etc. Măsurile luate în perioada martie-mai 1945 de către partidul comunist și guvernul democratic în vederea creșterii producției, a aprovizionării în condiții mai bune a armatei, legiferarea reformei agrare au dat luptătorilor de pe front garanția susținerii ferme din partea poporului. În aceste împrejurări s-a statornicit o legătură strânsă între armată și popor — izvorul neseecat al eroismului ostașilor români în războiul antihitlerist.

Prin ampla angajare a oștirii în luptă și a maselor populare din țară în susținerea frontului, se poate aprecia că războiul antihitlerist la care România a participat de la 23 august 1944 până la 12 mai 1945 a fost susținut, practic, de întregul nostru popor. Uriașul aport economic al României, alături de jertfele umane din interiorul țării sau de pe teritoriul altor state, inclusiv cele din formațiunile de partizani sau din rezistența antifascistă, atestă că lupta poporului sub conducerea înțeleaptă a Partidului Comunist Român s-a impus ca o verigă importantă a luptei pentru apărarea și salvarea civilizației, amenințată de fascism. Așa cum se arată în Programul partidului „prin eroismul și contribuția adusă la războiul antifascist, la înfrângerea Germaniei naziste, poporul român a dovedit că nu avusese nimic comun cu participarea fascismului din țara noastră la războiul împotriva Uniunii Sovietice. E și-a probat prin fapte de arme prietenia cu Armata Roșie, dorința de colaborare cu Uniunea Sovietică, aspirația de a dezvolta relații cu toate popoarele lumii.

În aceste împrejurări s-a demonstrat că politica Partidului Comunist Român corespunde pe deplin năzuințelor și intereselor vitale ale întregului nostru popor. Partidul și-a dovedit țaria și capacitatea de organizare și unirea tuturor forțelor democratice și patriotice în lupta pentru răsturnarea dictaturii militar-fasciste și asigurarea dezvoltării libere, independente și democratice a țării³⁾.

Pe lângă importanța sa națională, contribuția României la războiul antihitlerist are o imensă însemnătate internațională în discursul ținut în fața Conferinței de pace de la Paris în 1946, șeful delegației sovietice, V.M. Molotov, arăta: „Alături de noi, de trupele aliate, noua Românie, democratică, a dus lupta pentru zdrobirea lui Hitler, a adus în această luptă sacrificii; și meritele poporului român în această privință sînt recunoscute de noi toți“. Ministrul de externe al Marii Britanii, A. Eden, declara în septembrie 1944 în Camera comunelor că „România a dat un ajutor substanțial cauzei aliaților“, iar postul de radio New York releva: „Este deci legitim ca poporul român să aibă în momentul de față un sentiment de satisfacție că România are o contribuție însemnată la grăbirea sfârșitului. Este o contribuție de care poporul român poate să se felicite“. Ziarul american „New York Times“ din 25 august 1944 scria că istoria va consemna actul de la 23 August ca „unul din cele mai hotărâtoare evenimente ale întregului război“. „Ieșirea României din axa fascistă — sublinia ziarul „Pravda“ din 28 august 1944 — este importantă nu numai pentru poporul român. Presa străină are dreptate să spună că aceasta înseamnă prăbușirea întregului sistem de apărare german din Balcani“.

Ofensiva coaliției antihitleriste împotriva fascismului, la care România și-a adus contribuția sa economică și de singe, zdrobirea totală a fascismului au demonstrat cu putere că dacă forțele democratice, popoarele acționează unite, pot înfrînge orice agresor, oricît de puternic ar fi el, pot impune pacea și securitatea în lume.

Victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă a dus la cucerirea adevăratei independențe a patriei, la transformarea revoluționară, socialistă a României.

La aniversarea victoriei împotriva Germaniei fasciste, poporul român se prezintă cu realizări de însemnătate

³⁾ Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, 1975, p. 50—51

istorică în toate domeniile de activitate. Dintr-o țară agrară slab dezvoltată, România s-a transformat într-un stat industrial-agrar, cu o industrie puternică, modernă, cu o agricultură socialistă în plin progres, cu un nivel de viață materială și spirituală a poporului în continuă creștere. Un loc de importanță hotărâtoare în perioada de după 23 August 1944 îl ocupă epoca inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului — cea mai bogată în împliniri din întreaga istorie a țării noastre. Toate marile realizări obținute în această perioadă sînt indisolubil legate de numele și activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, care conduce cu strălucire destinele patriei, ale poporului român, pe calea socialismului și comunismului.

Sărbătorirea în acest an a zilei de 9 Mai a avut loc în atmosfera de amplă angajare a întregului nostru popor, sub conducerea partidului, pentru traducerea în viață a hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, a orientărilor și sarcinilor rezultate din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 21-22 martie a.c., pentru obținerea unor realizări cît mai mari în cîntea celor două importante evenimente, cu profunde semnificații în viața țării, cu vii rezonanțe în conștiința națiunii: a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 și cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român.

Partidul și statul nostru, concentrîndu-și toate forțele pentru a asigura progresul economic-social continuu al patriei, desfășoară totodată o vie și multilaterală activitate pe plan internațional, în conformitate cu obiectivele trasate de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului, cu orientările și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, inspiuratorul și promotorul strălucit al politicii externe românești, personalitate proeminentă a vieții internaționale contemporane care se bucură de o înaltă prețuire și un larg prestigiu în rîndul tuturor popoarelor lumii.

În centrul activității lor internaționale, România socialistă, Partidul Comunist Român situează dezvoltarea continuă a relațiilor de prietenie și colaborare cu toate statele socialiste, în primul rînd cu cele vecine. Totodată, România extinde și diversifică relațiile cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, argește conclucrarea și solidaritatea cu aceste state în lupta pentru progres economic și social, împotriva imperialismului și neocolonialismului. În spiritul coexistenței pașnice, România argește, de asemenea, raporturile cu țările capitaliste dezvoltate, atît pe plan economic, tehnico-științific și în alte domenii, cît și pe tărîm internațional, pentru pace, colaborare și securitate în Europa și în lume.

La baza tuturor relațiilor sale internaționale, țara noastră pune ferm principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunțarea cu hotărîre la forță și la amenințarea cu forța și respectarea neabătută a dreptului fiecărui popor de a-și alege calea dezvoltării sale în mod independent, fără nici un amestec din afară.

În actualele împrejurări internaționale deosebit de complexe, ale pericolului ce-l prezintă noua etapă a cursei înarmărilor, existența unor uriașe arsenale de arme nucleare, România socialistă se pronunță cu toată hotărîrea pentru oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a celei nucleare, pentru apărarea dreptului suprem al oamenilor la existență, la viață.

Poporul român — greu încercat în anii celui de-al doilea război mondial — este profund interesat într-o politică de prietenie și colaborare între toate națiunile. România socialistă militează cu consecvență pentru soluționarea pe cale pașnică, prin tratative, a oricăror probleme litigioase dintre state, cu convingerea fermă că oricît de grele și îndelungate vor fi tratativele, ele sînt singura alternativă viabilă la conflictele militare care, așa cum a dovedit-o istoria, provoacă mari daune popoarelor.

Militînd pentru o politică de largă cooperare cu toate statele, pentru triumful rațiunii, al colaborării și păcii, partidul și statul nostru nu pierd din vedere nici o clipă că s-a ajuns la o agravare fără precedent a situației pe plan internațional, că se menține pericolul de agresiune împotriva altor state, pericolul unor noi războaie, inclusiv al unui război mondial nimicitor și, în consecință, iau toate măsurile pentru întărirea capacității de apărare a patriei.

Trăgînd toate învățămintele din experiența mării conflagrații mondiale a secolului al XX-lea, poporul nostru are ferma convingere că rezolvarea marilor probleme ale lumii contemporane nu poate fi decît opera eforturilor unite ale tuturor popoarelor și se pronunță pentru reglementarea acestora cu participarea pe bază de egalitate a tuturor statelor. Aceasta este garanția asigurării unei păci trainice în lume.

dr. Ion PERJ

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii

„Se impune să se lucreze cu mai mult spirit de răspundere, cu mai multă disciplină și ordine... Este necesar ca toți oamenii muncii, toate consiliile de conducere să acționeze, în toate împrejurările, ca organisme ale democrației revoluționare muncitorești, să militeze cu hotărâre pentru lichidarea lipsurilor și neajunsurilor, pentru întărirea ordinii, disciplinei, pentru promovarea noului, a spiritului revoluționar, muncitoresc în toate domeniile de activitate”.

NICOLAE CEAUȘESCU

Un program concret de perfecționare a întregii activități economice

DESFAȘURATA săptămîna trecută, Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii — organism larg reprezentativ în structura politică a țării, expresie elocventă a democratismului profund care caracterizează viața noastră economico-socială — s-a înscris ca un eveniment deosebit pentru oamenii muncii din economia românească. Anvergura cu totul remarcabilă a acestei plene a fost dată de strălucita cuvîntare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele României socialiste, președintele Consiliului Național al Oamenilor Muncii — program amplu de acțiune concretă și imediată în scopul realizării exemplare a sarcinilor de plan, a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă.

Ideea fundamentală care se desprinde din cuvîntarea secretarului general al partidului nostru este faptul că în centrul activității consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi și instituții trebuie să se afle problemele înlăturării întocmai a planului, analizîndu-se cu exigență deosebită orice situație ivită pe filiera respectivă, intervenindu-se direct, efectiv, hotărît, cu răspundere și operativitate, pentru eliminarea oricărui neajuns. În lumina orientărilor stabilite la plenară trebuie curmată orice raportare de plan necorespunzătoare, bazată pe înregistrări repetate, pe o falsă circulație a producției valorice. Tocmai în acest sens secretarul general al partidului și președintele Consiliului Național al Oamenilor Muncii sublinia că trebuie pus capăt cu desăvîrșire stărilor de lucruri negative din unele ministere și din conducerea acestora, din activitatea unor consilii de conducere, a unor consilii ale oamenilor muncii care, în loc să se preocupe în mod temeinic, cu întreaga răspundere, de înlăturarea neabătută a prevederilor de plan. **„au mers pe linia de a prezenta denaturat realitățile... de a înlocui realizarea producției fizice cu realizarea producției valorice însă nu pe baza realizării unei producții fizice echivalente, ci a înregistrării de mai multe ori a aceluiași produs, prin repartizarea în diferite întreprinderi a unor subsansamble, a unor părți dintr-un produs... Nu de umflarea prin circulația internă a produselor și între întreprinderi, a valorii producției avem nevoie — mai arăta secretarul general al partidului. Această nu produce nimic în plus... Noi avem nevoie de o realizare reală a producției fizice, a producției materiale, care să**

asigure, pe această cale, condițiile necesare înlăturării programului de dezvoltare a patriei...”

Așadar, în toate unitățile și întreprinderile, pe primul plan trebuie pusă realizarea ritmică a planului producției fizice și, pe această bază, a planului producției marfă. Trebuie acționat cu mai multă hotărâre pentru asigurarea bazei energetice și de materii prime în conformitate cu prevederile planului, a hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului. Se impune, de asemenea, o intensificare a preocupărilor privind reducerea consumurilor energetice și materiale, recuperarea și refolosirea energiei, a materialelor, pieselor și subsansamblelor. Faptul că există programe pentru sectoarele respective nu îndreptățește aprecierea că activitatea în aceste domenii ar fi încheiată — dimpotrivă, trebuie acționat cu toată hotărârea pentru înlăturarea întocmai a programelor respective, pentru obținerea astfel de economii concrete, luate în calculul de echilibru material al planului.

ADÎNCIREA DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE — FACTOR DE DINAMIZARE A DEZVOLTĂRII

Secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a referit la acțiunea deosebită care trebuie acordată activității din domeniile metalurgiei și chimiei — producătoare de materiale de importanță hotărîtoare pentru întreaga activitate economico-socială — din domeniul construcțiilor de mașini, respectiv producției de mașin-unelte, electrotehnică și electronică. În toate aceste sectoare, ca de altfel în întreaga industrie, este necesar să se pună un accent mai mare pe utilizarea completă, cu înaltă eficiență, a capacităților de producție; pe concentrarea și specializarea producției în scopul de a asigura reducerea numărului de colaborări și realizarea în condițiuni mai bune a produselor; pe ridicarea continuă a calității și nivelului tehnic al produselor; pe asimilarea noilor materiale, a pieselor și subsansamblelor; pe sporirea, în ritmul prevăzut, a productivității muncii; pe dărămirea riguroasă a importurilor și creșterea în cît mai mare măsură a exporturilor — în așa fel încît, pe această cale, în acest an să se reducă cu un procent important datoria externă și, totodată, să fie asigurate mijloacele necesare pentru întreaga activitate a societății noastre socialiste; pe realizarea, întocmai, a beneficiilor prevăzute.

O mare atenție a fost acordată în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, problemele privind aplicarea în toate sectoarele a acordului global. Practic, în fiecare ramură a economiei trebuie stabilite în mod concret, în amănunțime, criteriile de bază privind realizarea și aplicarea acordului global, așa cum s-a făcut în construcții și transporturi, astfel încît sistemul conceput să funcționeze efectiv, iar veniturile fiecăruia să fie realmente legate, în sus ca și în jos, de producția realizată. „**Trebuie să acționăm, deci, cu toată hotărîrea pentru ca, aplicînd noul principiu de retribuție, acordul global, noul mecanism economic în toate sectoarele, să crească spiritul de organizare, spiritul de muncă, de disciplină, specific clasei muncitoare, care știe că numai asigurînd buna funcționare a utilajelor, a întregii activități, poate asigura atît veniturile proprii, cit și creșterea generală a avuției naționale, dezvoltarea patriei noastre**” — sublinia în acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În fapt, realizarea întocmai a prevederilor de plan — de producție, de investiții, de export, în domeniul reducerii cheltuielilor materiale și al consumurilor, al sporirii beneficiilor și eficienței etc. constituie singura și cea mai sigură cale de a asigura creșterea prevăzută a retribuțiilor. Nu trebuie uitat, se arăta la plenară, că dacă nu vom realiza creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, sporirea eficienței economice și a beneficiilor nu vom putea asigura ca această creștere a retribuției să fie reală, adică nu vom putea menține sub control prețurile. În societatea noastră socialistă consumul oamenilor muncii este legat direct, efectiv de ceea ce ei produc, cu atît mai mult cu cit din această producție generală trebuie asigurat permanent un anumit procent pentru acumulare, pentru dezvoltare, asigurînd astfel însuși viitorul patriei, viitorul independent al poporului nostru.

Așa cum se desprinde din cuvîntarea secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, problemele de realizare a planului, soluționarea lor este înlesnită de adîncirea democrației societății noastre, de afirmarea plenară a oamenilor muncii la conducerea și desfășurarea vieții noastre economico-sociale. Orînduirea noastră social-economică asigură ca masele largi populare, care au creat-o, să participe efectiv la conducerea sa, să beneficieze în cit mai mare măsură de vastul sistem de libertate și drepturi reale pe care le instaurează. Noua orînduire presupune nu numai un nivel înalt de dezvoltare a forțelor de producție, relații de producție avansate, aflate în continuă perfecționare, ci și crearea celui cadru de viață socială în care se pot manifesta nestingherite potențele creatoare ale maselor de oameni ai muncii, poate înflori liber personalitatea umană. Numai pe această cale se creează condiții pentru ca oamenii muncii să poată beneficia cu adevărat de roadele muncii lor, de cuceririle progresului și civilizației și, totodată, să se poată manifesta liber în sfera vieții sociale, să-și valorifice energia și forța creatoare în interesul lor și al societății, să se bucure de libertate și drepturi garantate material. Democrația socialistă asigură în fapt posibilitățile poporului de a participa la conducerea societății, de a-și hotărî în mod suveran destinele, de a-și făuri viitorul așa cum dorește.

Caracterul profund democratic al orînduirii noastre implică spiritul revoluționar, muncitoresc în toate sectoarele de activitate, o permanentă luptă cu inerția care se mai manifestă în activitatea de producție, promovarea continuă a noului, o ordine și disciplină desăvîrșite. Tocmai în acest sens trebuie să acționeze consiliile de conducere ale oamenilor muncii, toți oamenii muncii, fermenți activi ai dezvoltării unităților respective și astfel ai progresului economico-social al țării, asigurînd lichidarea oricăror lipsuri și neajunsuri, înfăptuirea exemplară a tuturor prevederilor. Esențiale devin în acest cadru — așa cum arăta secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu — ridicarea continuă a nivelului de pregătire profesională, pentru a putea face față cu succes marilor exigențe pe care le ridică revoluția tehnico-științifică contemporană, ridicarea României în rîndul statelor dezvoltate economic ale lumii; o fermă angajare revoluționară și acțiunea

plină de responsabilitate a fiecărui om al muncii — în calitatea de proprietar, producător și beneficiar al activității — pentru ridicarea nivelului calitativ al producției și muncii.

Îată, dar, perspectiva din care o opțiune fundamentală în perfecționarea democrației de tip nou, socialist, în țara noastră o reprezintă creșterea continuă a rolului participării directe a maselor populare la conducere. Pornind de la faptul că democrația directă nu numai că este posibilă, dar și obiectiv necesară, Partidul Comunist Român consideră cu justețe că în actuala condiții socio-economice create, democrația noastră capătă o accepțiune mai largă, mai bogată, sensul și conținutul său efectiv sint date de posibilitatea reală de participare la conducerea societății, de crearea tuturor condițiilor ca subiectul conducerii — masele populare — să înțeleagă fenomenele economico-sociale, să dispună de informații complete pentru a judeca lucrurile în deplină cunoștință de cauză, pentru a putea opta pentru o variantă sau alta. Viața confirmă pe deplin că numai în acest mod, cu participarea directă a clasei muncitoare, a maselor populare la conducerea societății, imbinînd activitatea organelor reprezentative cu aceea a organelor de participare directă a oamenilor muncii la conducere se asigură o democrație reală, superioară, cum nu a existat în trecut.

Cu atît mai mult, deci, se impune îmbunătățirea activității consiliilor de conducere, a consiliilor oamenilor muncii în sensul soluționării efective a problemelor, îndeplinirii întocmai a angajamentelor asumate. „**Trebuie să înțelegem că timpul angajamentelor a trecut** — arăta secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. **Numai cu angajamente nu putem să rezolvăm problemele! Nu ne putem mulțumi, în continuare, să așteptăm o altă adunare a Consiliului Oamenilor Muncii sau altă împrejurare ca să repetăm același lucru, să spunem că n-am acționat cu toată răspunderea și că vom face asta în viitor... Am ajuns la un înalt nivel de dezvoltare, inclusiv al conștiinței revoluționare, dar și profesionale, încît se cere să acționăm pentru soluționarea efectivă a problemelor și nu să venim să ne luăm angajamente și apoi să nu facem nimic**“. Tocmai angajarea deplină, responsabilă, temeinic fundamentată pentru rezolvarea și soluționarea efectivă, reală a problemelor trebuie să constituie, deci, componenta de bază a stilului de muncă al consiliilor de conducere, ale oamenilor muncii.

Desigur că aceasta face necesară renunțarea cu desăvîrșire la birocratism, la conceperea, completarea și circulația inutilă și excesivă a unor hîrtii care răpesc nu numai timpul acelora care le fac, dar și al altora, care trebuie să le completeze, să le trimită. Trebuie folosit un stil de muncă direct, fără birocrație și circulare în exces, un stil care să permită cunoașterea în detaliu a problemelor producției, la zi și pentru perspectivă, cunoașterea în detaliu a legilor țării și respectarea lor, intervenția operativă pentru eliminarea neajunsurilor. Consiliul Național al Oamenilor Muncii, consiliile oamenilor muncii — ca organe reprezentative ale democrației muncitorești — trebuie să-și îndeplinească în cele mai bune condiții funcțiile de control al activității, asigurînd buna desfășurare a muncii în toate unitățile din economie.

ÎN SUIA anilor acestui cincinal, anul 1984 este hotărîtor pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor pe întreaga perioadă 1981—1985. Se poate spune că acum se pun bazele realiste ale proiecțiilor viitorului cincinal. Oamenii muncii, de pe întreg cuprinsul țării, angajați ferm, cu deplină responsabilitate în procesul complex al ridicării țării pe noi trepte de progres și civilizație, acționează hotărît pentru realizarea sarcinilor și obiectivelor propuse. Este voința întregului nostru popor ca aceste fapte muncitorești de ținută să cinstească cum se cuvine marile evenimente politice care se vor petrece în acest an: sărbătorirea a patru decenii de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 și Congresul al XIII-lea al partidului.

Barbu Gh. PETRESCU

**În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu
la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii**

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI

**Realizarea ritmică a producției fizice
și a producției marfă**

ANALIZÎND rezultatele obținute în îndeplinirea sarcinilor de plan pe primele luni ale acestui an, lucrările recentei Plenare a Consiliului Național al Oamenilor Muncii au subliniat necesitatea ca activitatea organelor de conducere colectivă ale centralelor și întreprinderilor să fie în continuare amplificată și perfecționată, astfel încât ele să-și îndeplinească cât mai bine atribuțiile importante ce le revin în mobilizarea mai intensă a întregului potențial productiv, în vederea îndeplinirii integrale a planului de producție pe acest an, prin creșterea mai accentuată a productivității muncii, reducerea consumurilor de materii prime și energie, a tuturor costurilor fabricației, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, pentru obținerea unor rezultate economico-financiare superioare, sporirea eficienței în întreaga activitate desfășurată, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiuunii. În acest context, **o importanță deosebită o prezintă realizarea producției marfă la nivelul planificat, vânzarea și încasarea ei integrală și la termen.** Totodată, o cerință esențială în aplicarea eficientă a formei de retribuție în acord global a personalului muncitor este aceea de a se produce și desface mărfuri de o calitate corespunzătoare, astfel încât să se asigure încasarea contravalorii lor. Faptul că fondul de retribuție planificat pentru personalul de conducere din unitățile economice din industrie se calculează și se eliberează și în raport de gradul de realizare a nivelului planificat al producției fizice, al producției marfă vândută și încasată, determină o mobilizare sporită a factorilor de decizie din cadrul întreprinderilor în urmărirea livrării mărfurilor la termenele contractuale și de calitate stabilită, în încasarea cât mai rapidă a contravalorii acestora. Prin vânzarea mărfurilor se reîntregesc sumele cheltuite de întreprinderi și se obține venit net, acțiuni de natură să asigure formarea fondurilor proprii ale unității pentru autofinanțarea producției, stimularea personalului muncitor și participarea la formarea fondurilor societății.

Realizarea integrală a nivelului planificat al indicatorului producție marfă vândută și încasată face necesară amplificarea și concentrarea eforturilor în întreprinderi pentru constituirea stocurilor de materiale la nivelul normal, creșterea productivității muncii și reducerea consumurilor materiale, cunoașterea aprofundată, din vreme, a cerințelor pieței, respectarea strictă a prevederilor din contractele de livrare privind cantitatea, calitatea și termenul expedierii produselor.

O analiză efectuată în unele întreprinderi din județul Iași a pus în evidență faptul că, acolo unde aceste cerințe au fost respectate, producția marfă fabricată a fost integral realizată, vândută și încasată, obținându-se totodată și beneficii. După primele patru luni din acest an, de exemplu, planul la producția marfă vândută și încasată era îndeplinit și depășit la Întreprinderea metalurgică, întreprinderea „Țesătura”, întreprinderea „Victoria” ș.a. Totodată, însă, au existat și o serie de unități în care acești indicatori au fost nerealizați; este vorba, de exemplu, de întreprinderea „Tehnoton”, cea de confecții, de Combinatul de fire sintetice ș.a.

Pornind de la rezultatele înregistrate, de la experiența acumulată și de la realitatea că în toate întreprinderile, chiar și în cele care au avut realizări bune, există încă însemnate rezerve, a sporit preocuparea unităților economice pentru ca, prin mobilizarea la un nivel superior a întregului potențial productiv să se obțină realizări superioare pe întreg anul 1984 la indicatorul producție marfă vândută și încasată. În acest sens, în lumina orientărilor stabilite la recenta plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, eforturile au fost orientate și se cer în continuare concentrate cu prioritate în vederea:

● **realizării integrale a planului fizic la toate sortimentele prevăzute.** cerință ce trebuie să stea permanent în atenția factorilor de decizie din întreprinderi, a tuturor oamenilor muncii, dat fiind că de îndeplinirea ei depinde direct

realizarea fondului de marfă la nivelul stabilit și în diversitatea care să asigure vânzarea ei integrală. În acest scop, se cer intensificate în continuare preocupările furnizorilor de materii prime și materiale dar și ale producătorilor-beneficiari pentru asigurarea unei ritmicități corespunzătoare în derularea procesului de aprovizionare în cantitățile și structura prevăzute în contracte, dat fiind că, în caz contrar, în producție apar goluri și apoi muncă în asalt, că se împiedică formarea unor loturi optime pe fluxurile de fabricație care influențează negativ nivelul realizării planului, așa cum s-a întâmplat uneori, de pildă, la întreprinderea „Tehnoton”, la cea de confecții etc. În acest proces complex, producătorul trebuie să acționeze și el pentru asigurarea tuturor condițiilor tehnico-materiale pentru produsele lansate în fabricație, prin conlucrarea mai strânsă a specialiștilor din compartimentele de aprovizionare, desfacere, plan, tehnic în cadrul unor colective operative de lucru și a acestora cu furnizorii, pentru a se asigura sosirea materiilor prime în strânsă concordanță cu cerințele producției, ale fiecărui loc de muncă. Desigur, la acestea se cere adăugată o preocupare mult mai susținută în întreprinderile producătoare pentru sporirea productivității muncii, creșterea indicilor de utilizare a capacităților de producție, accelerarea procesului de înnoire și modernizare a produselor, așa cum se impune de exemplu la Întreprinderea metalurgică, la „Țesătura” ș.a.;

● **asigurarea calității corespunzătoare a produselor fabricate, prevenirea perioadelor „de așteptare” a acestora în depozite și magazine.** O deosebită importanță o prezintă transpunerea integrală în practică a programelor proprii de asigurare a calității pe produse și grupe de produse, intensificarea acțiunilor desfășurate pentru definitivarea creării în toate întreprinderile a băncilor de date tehnice și economice care să cuprindă informații noi și complete asupra celor mai bune performanțe ale produselor realizate în domeniul respectiv pe plan mondial, precum și privind experiența înaintată acumulată în întreprinderile de profil din țară. În paralel cu aceste acțiuni, la Combinatul de fire sintetice dar și în alte unități se cere pus la punct mai operativ procesul de pregătire a produselor pentru desfacere, trebuie acordată o atenție sporită perfecționării organizării activității de depozitare, lotizare și ambalare a mărfurilor. De exemplu, în unitățile de industrie ușoară, for-

● **O cerință esențială : planul fizic trebuie realizat integral** ● **Calitatea înaltă a produselor, organizarea riguroasă a expediției = prevenirea perioadei „de așteptare” a mărfii în depozite și magazine** ● **Când producătorul nu respectă termenele de livrare, nici beneficiarul nu plătește la timp** ● **Soluții de sporire a operativității în efectuarea decontărilor, de evitare a blocajului în lanț**

marea din vreme a loturilor comerciale de produse — acolo unde este posibil chiar din secțiile de fabricație — micșorează considerabil durata de staționare a produselor în depozite, prin constituirea lor înainte de sosirea mijloacelor de transport. În acest fel, personalul din sectoarele direct productive, conducerea secțiilor de fabricație sînt în mai mare măsură implicați în asigurarea condițiilor de livrare a produselor, prevenindu-se unele situații din trecut din unele unități, cînd comenzi de mii de produse așteptau, pentru a fi livrate, completarea loturilor respective cu citeva zeci de bucăți care abia urmau să fie fabricate sau căutate prin depozite;

● **respectarea riguroasă a termenelor de livrare, în confor-**

mitate cu prevederile din contractele încheiate cu beneficiarii, asigurarea tuturor condițiilor pentru expedierea, transportul și sosirea la timp la destinație a produselor fabricate. În acest sens, se impune realizarea unei mai strînse și mai eficiente colaborări între unitățile furnizoare, cele de transport, beneficiare și organele bancare în vederea prevenirii neîncasării contravalorii produselor la producător pe motiv că marfa nu a fost primită, așa cum s-a întimplat cu unele produse ale întreprinderii „Țesătura“, de pildă. Sigur, important este ca produsele să nu fie livrate mai tîrziu față de prevederi; prezintă însă interes și ca mărfurile respective să nu fie trimise în avans față de solicitări, cînd beneficiarii încă nu au nevoie de ele, și ca atare nu le plătesc. Pentru producător, un asemenea mod de lucru poate fi avantajos în condițiile în care, din diferite motive, nu poate realiza celelalte sortimente fizice prevăzute în planul respectivei perioade, în sensul că, totuși, își realizează producția marfă. Dar beneficiarul, pe bună dreptate, nu se simte obligat în acest caz să le plătească în devans, ceea ce are la producător influențe negative asupra realizării indicatorului producția marfă vîndută și încasată, așa cum de altfel s-a mai întimplat uneori la întreprinderea „Tehnoton“, de exemplu. Tot la acest capitol, se cere impulsivitate și operativitatea producătorului în întocmirea documentelor pe baza cărora se face încasarea și expedierea lor la beneficiar în cel mai scurt timp;

● **efectuarea operativă a decontărilor între întreprinderi**, corespunzătoare valorii mărfurilor livrate. În acest sens este cunoscut că întreprinderile furnizoare primesc credite pentru documente în curs de încasare în termen normal. Pe această cale se asigură reîntregirea mijloacelor circulante încorporate în produsele livrate, lucrările executate și serviciile prestate la nivelul costului planificat. Pe măsură ce se încasează contravaloarea produselor de la beneficiari, furnizorii rambursează creditele primite și realizează venitul net. În condițiile în care se reduce perioada de decontare a produselor livrate, se încasează contravaloarea mărfurilor într-un timp mai scurt, se rambursează mai rapid creditele primite și se obține venitul net. În situația în care furnizorii nu încasează contravaloarea mărfurilor livrate din cauza incapacității de plată a beneficiarilor, ei nu își realizează producția marfă vîndută și încasată, au greutate în formarea fondurilor proprii. Datorită importanței pe care o are încasarea contravalorii produselor pentru asigurarea autogestiunii economico-financiare, unitățile economice beneficiare aflate în incapacitate de plată pot solicita credite

bancare pentru plata furnizorilor care au respectat clauzele contractuale, cînd produsele corespund din punct de vedere cantitativ și calitativ. Creditele pentru plata furnizorilor se pot acorda pe o perioadă de 90 de zile și cu dobîndă normală. Deși normele de finanțare și creditare stabilesc că întreprinderile care imobilizează o parte din fondurile aprobate în stocuri și cheltuieli peste cele necesare și sînt în incapacitate pot primi credite pentru refacerea capacității de plată, uneori beneficiarii produselor nu solicită acest sprijin deoarece el trebuie însoțit de un angajament ferm pentru îmbunătățirea activității lor economico-financiare. Ca urmare, în aceste condiții, greutățile financiare pe care le înregistrează întreprinderile cumpărătoare se pot transmite asupra unităților economice furnizoare.

Dat fiind că creditele pentru plata furnizorilor sînt de natură să sprijine întreprinderile beneficiare aflate în incapacitate de plată și să creeze condiții ca furnizorii să-și acopere contravaloarea produselor în așa fel încît să nu se reflecte în activitatea lor unele greutăți financiare ale beneficiarilor, considerăm că această prevedere ar putea fi completată cu altă măsură, tot în spiritul asigurării autogestiunii economico-financiare. Astfel, apreciem necesar ca, atunci cînd unele întreprinderi beneficiare deși au greutăți financiare nu recurg la credite pentru plata contravalorii produselor finite, **acestea să fie obligate să suporte dobînzile pentru creditele nerambursate la scadență solicitate în acest caz de furnizori**. Desigur, în paralel se cere și din partea unităților furnizoare să nu se complacă în rolul pasiv, de așteptare a plăților de la beneficiari, pentru că o asemenea optică este evident mai comodă, dar nu este eficientă. Este necesar să se intervină mai activ la beneficiar, chiar din faza de fabricație a produselor respective, pentru a contribui la crearea din vreme a tuturor condițiilor necesare pentru efectuarea la timp a plăților. Apare necesară, totodată, instaurarea unei evidențe riguroase la furnizor pentru urmărirea zilnică a încasării facturilor, pentru clarificarea și sprijinirea rezolvării situațiilor în care beneficiarii sînt în imposibilitate de a efectua plata. În acest mod considerăm că se poate acționa în condiții și mai bune pentru întărirea răspunderii unităților economice în respectarea reciprocă a obligațiilor contractuale și de plăți, în realizarea integrală a planului producției marfă vîndută și încasată și sporirea eficienței activității productive.

Gheorghe VOINEA
Dumitru BUCĂTARU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Nave pentru stins incendii

PRINTRE navele de înaltă tehnicitate realizate în ultimul timp de Șantierul naval din Giurgiu figurează și două tipuri de nave — maritimă și fluvială — destinate intervențiilor rapide în vederea stingerii incendiilor declarate la bordul navelor comerciale și de pasageri acostate la cheu, ancorate în port sau aflate în marș. Cu ele se poate interveni, de asemenea, în cazul aprinderii substanțelor inflamabile deversate accidental pe suprafața apei, ca și la stingerea incendiilor izbucnite pe cheu, la danele portuare, la construcțiile, instalațiile și depozitele portuare etc. Aceste moderne nave sînt executate după proiectele elaborate de ICEPRONAV din Galați și construite și echipate în conformitate cu prevederile Registrului Naval Român.

Nava maritimă este un catamaran format din două corpuri identice unite la nivelul punții

principale, iar cea fluvială are un singur corp. Ambele nave, realizate la nivelul tehnicii actuale — ceea ce face să fie apreciate și de armatori străini — au corpurile prevăzute cu întărituri pentru a face față, în bune condiții, și navigației prin apă cu gheață spartă. Nava maritimă este propulsată de două motoare principale care însumează o putere de 1 000 CP, iar nava fluvială are două motoare principale care dezvoltă o putere de 420 CP fiecare. Ele pot acționa la stingerea incendiilor cu apă, cu spumă aeromecanică sau cu pulberi. În acest scop sînt dotate cu pompe centrifuge amorsabile prin inecare, rampe cu guri de racordare a dispozitivelor manuale, tunuri pentru apă și spumă și o instalație de autoprotecție la nivelul punții principale.

Pentru a face față diverselor situații care pot apărea pe timpul intervențiilor, navele mai

au în dotare mijloace de evacuare a fumului și a gazelor, precum și mijloace de iluminat. De asemenea, sînt dotate cu electropompe submersibile, echipamente pentru tăiat și demolat, generatoare de spumă expandată, grupuri electrogene, scări laterale de abordaj, mijloace specifice de protecție și salvare etc. Pînă în prezent, Șantierul naval din Giurgiu a

construit patru nave maritime și mai multe nave fluviale pentru stins incendii care se află în exploatare în diferite porturi. În toate cazurile în care au fost solicitate au intervenit prompt și cu eficacitate, salvînd importante bunuri și valori materiale din porturi și de pe nave românești și străine.

E.C.

**În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu
la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii**

**Soluții de utilizare rațională a resurselor
energetice**

GOSPODĂRIREA JUDICIOASĂ a materiilor prime și materialelor în general și a combustibilului și energiei în special, reducerea consumurilor pe fiecare unitate de produs constituie, așa cum s-a subliniat la recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, îndatoriri de cea mai mare importanță și actualitate în activitatea fiecărei unități economice. În amplul proces de utilizare rațională a energiei și combustibililor un rol deosebit revine **introducerii în producție a unor tehnologii moderne de fabricație**, cu înalt randament și o eficiență economică superioară, perfecționării continue a celor existente, astfel încât consumurile energetice impuse de fabricația produselor să se situeze la limita inferioară.

LA **Întreprinderea de piese auto Sibiu**, preocupările colectivele de oameni ai muncii în direcția economisirii resurselor energetice și de combustibil, încadrării în cotele repartizate au vizat și vizează în continuare un evantai larg de căi și procedee prin intermediul cărora să se reducă la minimum consumurile tehnologice și netehnologice, să se evite orice pierdere și risipă. Dintre aceste preocupări se evidențiază, prin efectele multiple pe care le implică acțiunile întreprinse pentru modernizarea tehnologiilor existente și introducerea în procesul de fabricație a unor tehnologii avansate. Printre cele mai recente realizări în acest domeniu se află **procedeele de sudare cu fascicul de electroni**, tehnologie ce se bazează pe cele mai noi cu cerințe ale științei în domeniul sudurii. Eficiența economică față de vechiul procedeu este evidentă: productivitatea muncii a crescut cu 35%, calitatea a sporit considerabil, consumul de energie a scăzut cu 45%. Față de avantajele însemnate pe care le oferă, aria sa de aplicabilitate este însă redusă. Este necesar a se adopta măsuri tehnico-organizatorice adecvate în vederea extinderii aplicării lui în toate fazele procesului tehnologic care solicită operații de sudură și în care se execută produse a căror realizare face posibilă adoptarea acestui procedeu.

Generalizarea la toate tipurile de axe cardanice a **procedului de execuție a canelurii prin deformare plastică la rece** reprezintă de asemenea o acțiune importantă desfășurată în cadrul întreprinderii. Acest procedeu înlocuiește vechea modalitate de obținere a canelurilor care consta în realizarea acestora printr-o operație de frezare, conducând la o scădere a consumurilor energetice cu circa 30%, în paralel cu sporirea productivității muncii cu 40% și creșterea mentenabilității piesei în utilizare cu 25%. Având în vedere că și alte piese realizate de întreprindere solicită această operație și luând în considerare efectele benefice ale noii tehnologii apare evidentă necesitatea generalizării ei nu numai la axele cardanice. În ansamblul preocupărilor pe linia utilizării unor tehnologii avansate, mici consumatoare de energie electrică, combustibili și materii prime, se înscrie și **generalizarea sudurii prin frecare la fabricația amortizoarelor** în locul sudurii prin presiune și **executarea arcurilor tip cablu de protecție din sîrmă zincată**. Aceste două noi tehnologii asigură, pe lângă însemnate reduceri ale consumului de energie și sporirea calității și productivității muncii.

O atenție deosebită a fost și este în continuare acordată și altor domenii de acțiune în vederea economisirii energiei și încadrării în cotele aprobate. În acest fel, în perioada I I — 30 IV 1984, prin măsurile întreprinse (reducerea iluminatului general cu 50%, funcționarea centralelor de ventilație-încălzire în funcție de temperatura de afară, furnizarea apei calde menajere după un program bine stabilit, reducerea la minimum necesar a orelor de funcționare a utilajelor și instalațiilor din depozite, oprirea în orele de vîrf a unor linii tehnologice, utilaje și mașini mari consumatoare de energie, dotarea tuturor cuptoarelor de tratamente termice cu aparate de măsură și control pentru asigurarea funcționării lor la parametrii ridicați) consumul de energie electrică s-a redus cu peste 550 MWh.

ACTIUNILE inițiate în direcția gospodăririi judicioase a energiei și combustibililor de către **întreprinderea „Balanța”-**

Sibiu, concretizate în măsuri de recuperare a unor resurse re-folosibile, în paralel cu reducerea consumurilor, au condus la încadrarea în cotele de energie electrică și combustibil alocate. Printre preocupările unității în acest domeniu, care s-au concretizat în obținerea de importante economii de energie și combustibil, putem evidenția, în primul rînd, montarea unor recuperatoare la cuptoarele de tratament termic, la realizarea cărora s-au utilizat o serie de elemente aciculare din fontă re-fractară turnate la întreprinderea „Metalul Roșu” Cluj-Napoca. În paralel cu aceasta s-au înlocuit vechile arzătoare cu aspirație de tip T.D. cu unele noi, modernizate, cu consumuri reduse, de tip G.A.R.I., fabricate la Mediaș. Totodată, a fost schimbat circuitul gazelor arse în cuptor, realizându-se o uniformizare a temperaturii și o cedare eficace a căldurii. De asemenea, s-a schimbat sistemul de închidere a ușilor de la cuptoare și s-a îmbunătățit izolația termică exterioară. În acest mod s-a redus consumul de gaze cu 45%, precum și de combustibil lichid, avînd în vedere că producerea apei calde menajere necesară secțiilor de producție nu se mai realizează prin intermediul agentului termic preluat de la centrala termică ci cu ajutorul recuperatoarelor amintite care utilizează căldura emanată de cuptoarele de tratament termic.

O altă acțiune finalizată în întreprindere o reprezintă **modernizarea instalațiilor H5** de format miezuri. Aceasta s-a realizat prin îmbunătățirea izolațiilor camerelor de încălzire și montarea unor hotte pentru captarea gazelor arse și dirijarea lor într-un cuptor special construit în care se usucă miezurile după vopsire. Odată cu această modernizare s-a creat posibilitatea renunțării la utilizarea cuptorului electric pentru uscarea miezurilor, obținându-se astfel o economie de energie echivalentă cu 18,6 tone combustibil convențional pe an. Demne de menționat sînt și construcția și montarea de robineti cu autoînchiderea la prizele de aer comprimat, înlocuindu-se astfel robinetii de trecere care aveau pierderi de aer pe la presetupă. Prin aceasta se obține o economie de energie de circa 12 tcc pe an.

CA UNA din marile consumatoare de energie din județul Sibiu, **Întreprinderea de geamuri Mediaș** a depus și depune în continuare eforturi intense în vederea reducerii consumurilor energetice. Referindu-ne numai la acțiunile organizatorice, alături de măsuri cu caracter general precum sectorizarea și controlarea consumurilor la niveluri cît mai reduse, extinderea iluminatului natural și reducerea concomitentă a celui artificial, generalizarea limitatoarelor de mers în gol la toate mașinile unelte, stabilirea unor noi programe de funcționare a instalațiilor mari consumatoare, măsuri care au condus la obținerea unor importante economii de energie electrică, în întreprindere au fost inițiate și altele în funcție de particularitățile procesului de producție. Astfel, s-a trecut la **înlocuirea motoarelor electrice de 75 kWh cu altele de 55 kWh** la ventilatoarele de răcire ale instalațiilor de securizare a geamurilor, reducîndu-se astfel puterea instalată și economisindu-se 20 kW la fiecare oră de funcționare. De asemenea, la toate cuptoarele întreprinderii s-a asigurat un raport aer-gaz cît mai apropiat de optimul de ardere, obținîndu-se astfel o economie de energie echivalentă cu peste 115 tcc/an.

O altă acțiune demnă de menționat este și **montarea unor clapete de aspirație la ventilatoarele de răcire ale instalațiilor de securizat geam plan pe verticală**, care conduce la importanta economie de energie în paralel cu îmbunătățirea funcționării acestor instalații.

Adoptarea unor măsuri în strînsă concordanță cu particularitățile concrete ale fiecărei unități economice, ale fiecărei secții, atelier și loc de muncă în parte este de natură să contribuie la obținerea unor rezultate importante în micșorarea consumurilor de energie.

N. BLAGA

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii

O strategie dinamică a exportului în domeniul tehnicii de vîrf

PLENARA CONSILIULUI NAȚIONAL al Oamenilor Muncii, care s-a desfășurat recent sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu a analizat pe larg modul de îndeplinire a planului de stat pe acest an, o atenție deosebită fiind acordată îndeplinirii sarcinilor din domeniul comerțului exterior. Prin transpunerea în practică a prevederilor programului prioritar de ridicare a nivelului calitativ al produselor se vor asigura creșterea competitivității producției de export ca și raționalizarea a o serie de poziții de import. Subliniind în cadrul plenei rolul important ce revine activității de cercetare științifică, forței de creație tehnico-științifică din întreprinderi în realizarea acestor obiective, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta că: „Ridicarea calității, a nivelului tehnic al producției constituie o cerință esențială pentru dezvoltarea noastră cit și pentru participarea activă la diviziunea internațională a muncii, la cooperare, la colaborarea cu alte state ale lumii.”

Succesul eforturilor de ridicare a competitivității produselor, în domenii cum sînt construcțiile de mașini, electrotehnica, electronica au la bază analiza amplă a direcțiilor în care orientăm procesul de înnoire a produselor, a opțiunilor de specializare în cadrul diviziunii internaționale a muncii. Prezentăm în continuare elementele unui sistem de referință pentru strategia dezvoltării de noi domenii de export.

Industrii ale „noului val”

IMPORTANTA HIDRAULICII ȘI PNEUMATICII — industrii relativ noi, care înregistrează ritmuri de creștere net superioare ansamblului industriei mecanice — nu consistă atît în ordinul de mărime valoric (cca 3% din totalul construcțiilor de mașini ale R.F.G. în 1979), cît mai ales în difuziunea largă a aplicațiilor sale tehnice, practic în toate domeniile industriale.

Specialiștii apreciază că în momentul de față fabricația de componente hidraulice și pneumatice a devenit deja pentru industria constructoare de mașini din țările dezvoltate ceea ce este pentru industria electronică fabricația de circuite integrate: un sector strategic de bază.

Nu peste mult timp (spre finele secolului) se apreciază că toate vehiculele cu plajă restrînsă de viteze și care au nevoie de valori mari ale cuplului motor vor utiliza transmisii hidraulice, ceea ce înseamnă eliminarea cutiilor de viteze, a arborilor, cardanelor și a altor componente complicate și costisitoare, care, în plus, sînt și cauza a 75% din defecțiunile transmisiilor mecanice (firma Volvo a anunțat că pe parcursul anului 1981 a testat un prototip de tren rutier cu transmisie hidrostatică).

Există, deci, toate premisele ca pe parcursul actualului deceniu, hidraulica și pneumatica să marcheze o dezvoltare considerabilă a pieței sale internaționale (cu atît mai semnificativă cu cît se anvizajează că ea va avea loc pe fondul unei tendințe regresive a restului industriei mecanice).

În acest context este cazul să evidențiem că potențialul actual de fabricație al industriei românești de profil se găsește sub nivelul necesarului sectoarelor utilizatoare din țară, mari consumatoare de componente hidropneumatice (industria tractoarelor, a mașinilor agricole, a autocamioanelor și autoturismelor, a mașinilor-unelte, industria navală etc.), cu toate consecințele ce decurg de aici, efect ce se propagă și se amplifică la nivelul utilizatorilor.

Pe de altă parte, dezvoltarea hidropneumaticii românești presupune un anumit nivel cantitativ și calitativ al producției de mașini-unelte speciale, mașini agregat și linii automate, al fabricației de elemente de etanșare, de lichide hidraulice și de arcuri și al procedeelor și capacităților de turnare.

În intervalul 1978—1980 producția de echipamente de comandă și acționare hidropneumatică a țărilor capitaliste a atins plafonul de 9 miliarde dolari, din care peste 4 miliarde dețin S.U.A., restul revenind țărilor vest-europene și Japoniei.

O cotă de peste 45% din totalul livrărilor de echipamente hidropneumatice ale țărilor vest-europene este asigurată de către R.F. Germania, cca 25% de către Anglia și aproape 20% de către Italia și Franța împreună; gradul de concentrare a

producției — unui număr de numai 4 țări revenindu-le peste 90% din totalul realizărilor — este, în cazul echipamentelor hidropneumatice, sensibil mai ridicat decît media respectivă înregistrată la majoritatea produselor industriei constructoare de mașini.

Cota exportului în totalul livrărilor industriei variază în limite largi, de la numai cca 10% în cazul S.U.A. (ceea ce face ca gradul în care această țară domină segmentul de piață analizat să nu fie direct proporțional cu forța ei productivă în domeniu), la 15—20% în cazul Italiei și Franței și la 30% și chiar peste în cazul Angliei și R. F. Germania.

Principalele sectoare utilizatoare de echipamente hidraulice în țările Europei occidentale sînt manutanța mecanică (elevator, macarale mobile etc.), precum și sectorul producător de mașini și echipamente pentru lucrări publice și construcții care împreună cumulează cca 40% din totalul consumului.

Consumatorii însemnați de material hidraulic sînt în restul industriei presele de injectat mase plastice, instalații pentru turnătorii etc. — 14% din livrările branșei în 1978, industria mașinilor agricole — 12%, industria mașinilor-unelte — 11%, industria navală și cea a echipamentului minier — cite 8% fiecare.

Elementele infrastructurii receptoare

DEZVOLTAREA CORESPUNZĂTOARE a fabricației românești de echipamente de comandă și acționare hidropneumatică reprezintă — în condițiile în care sectoarele beneficiare au o importanță majoră pentru economia noastră națională — o necesitate la care s-a ajuns în mod obiectiv și la a cărei fundamentare teoretică și rezolvare practică trebuie luate în considerare, mai mult ca oricînd, criteriile științifice.

În această idee, au fost jalonate — prin evidențierea tendințelor de bază de natură economică și tehnică ale pieței internaționale — principalele elemente necesare definirii, la nivelul factorilor de decizie interesați, a unei strategii naționale de dezvoltare a fabricației românești de componente hidropneumatice.

Menționăm, în acest context, că problema definirii unei strategii naționale de dezvoltare a produsului este o preocupare evidentă în rîndul asociațiilor de producători de tehnică hidraulică și pneumatică din țările vest-europene.

Elementele-cheie ale acestei strategii, argumentate cu exemplificări din practica internațională, sînt următoarele:

Opțiunea asupra gradului de diversificare

CONCEPȚIA de dezvoltare a sectorului depinde, în ultimă instanță, de posibilitățile tehnice și financiare de care dispune factorul de decizie; există deosebiri notabile pe această linie între marii producători de tehnică hidraulică și pneumatică, cu tradiție în domeniu, și cei mici și mijlocii, relativ nou veniți pe piață.

Din analiză s-a constatat că posibilitatea de a realiza o gamă completă de componente hidraulice și pneumatice este rezervată numai cîtorva mari firme din S.U.A. (Sperry, Vickers), R.F.G. (Rexroth) și Japonia, care investesc în acest sector de peste două decenii. Producătorilor (exportatorilor) mici și mijlocii le rămîne șansa de a se specializa pe anumite domenii de fabricație, pe care să le dezvolte pînă la punctul în care, chiar dacă nu devin lideri mondiali, să le permită a rezista concurenței prin produse aliniate la nivelul tehnic al firmelor mari.

Spre o astfel de strategie a produsului, bazată în principal pe specializarea producătorilor în domenii restrînsă de fabricație, în limitele cărora să se realizeze un avans tehnic în raport cu concurența externă, pare a se orienta hidropneumatica franceză. Avînd în vedere stadiul și posibilitățile actuale ale hidropneumaticii românești, este recomandabilă o dezvoltare pe ramuri, selectivă a acestei industriei, care să răspundă în primul rînd necesităților de consum ale sectoarelor mari consumatoare de componente hidropneumatice din țară. Pe măsura atingerii

parametrilor tehnici ceruți pe piața externă, evident că pătrunderea pe piața internațională a produselor românești va constitui o cale de creștere intensivă a exporturilor.

O astfel de strategie, axată pe specializarea tehnică pronunțată, nu implică dezvoltări exagerate ale volumelor de producție; menționăm că majoritatea firmelor occidentale specializate nu urmăresc neapărat mărirea dimensiunii întreprinderilor lor, ci mai mult o creștere a puterii de penetrație a produselor lor pe piețele externe.

Pentru a deveni competitive cu produsele similare comercializate pe piața internațională de către firmele din țările dezvoltate, hidraulica românească trebuie să asigure încă din actualul deceniu următoarele niveluri funcționale:

- presiuni de lucru curente : 400—600 (bari)
- capacitatea mașinilor hidraulice 1—1000 (cm³ rot)
- deschideri nominale : 2—80 (mm)
- temperaturile mediului fluid : -40...+80 (°C)
- durata medie de funcționare a mașinilor hidraulice 15 000—20 000 (ore)
- medii fluide utilizate : uleiuri minerale, emulsii, kerosen, lichide sintetice.

Nu trebuie pierdut din vedere faptul că pe plan internațional se acordă o atenție crescândă transmisiilor hidrostatice care, după cum dovedesc recente realizări, concurează din ce în ce mai mult transmisiile mecanice clasice; amintim în acest context concluzia unui recent colocviu al specialiștilor francezi din industria auto, care arată că, deși actualmente transmisiile hidraulice nu au pătruns încă în domeniul seriilor mari de fabricație, există toate premisele ca în următorii 5—10 ani costurile lor să devină competitive cu cele ale transmisiilor clasice, punându-se, în acest fel, bazele unei noi evoluții tehnologice în domeniul vehiculelor rutiere. De altfel, experții consideră că apariția roților motrice asistate hidraulic, destinate vehiculelor ce se deplasează pe terenuri accidentate, marchează o nouă etapă tehnologică care a și început.

O altă tendință net conturată pe piața internațională o constituie asocierea tot mai frecventă a hidraulicii cu electronica, ceea ce va accelera, în opinia specialiștilor, penetrația transmisiilor hidraulice în domenii noi de aplicație, cum ar fi cel al echipamentelor de automatizare (sector de activitate care la noi în țară acuză puternic lipsa de componente hidraulice și pneumatice adecvate specificului său). Impactul cu electronica constituie de altfel un punct comun al evoluției tehnice în hidraulică și pneumatică, folosirea circuitelor electronice permițând realizarea de sisteme de comandă de la distanță de mare suplețe. Pe plan internațional se desfășoară în prezent o adevărată cursă între constructorii de echipamente hidraulice și pneumatice în direcția compactității, respectiv a reducerii greutății produselor și în direcția micșorării consumurilor specifice de energie, prin: miniaturizarea elementelor de comandă automată; integrarea componentelor (în hidraulică această tendință este concretizată prin apariția blocurilor hidraulice pe care sînt implantate valve cartuş, iar în pneumatică — prin apariția de subsansamble ce conțin cilindri captatori și distribuitori fixați unui de alții); optimizarea soluțiilor constructive, prin extinderea proiectării asistate de calculator; introducerea sistemelor de distribuție proporțională, în locul celor clasice; introducerea sistemelor „load sensing”, în scopul adaptării consumurilor energetice la sarcina efectivă de lucru; dezvoltarea de echipamente hidraulice funcționând cu lichide nepetroliere și de echipamente pneumatice funcționând fără ungere.

În direcția măririi productivității muncii în fabricația de echipamente hidraulice și pneumatice firmele din țările dezvoltate acționează îndeosebi pe linia: extinderii procedeelelor moderne de turnare a fontelor superioare (Croning, cochilă, sub presiune) și a extinderii prelucrării pe mașini agregat, mașinile specializate, centre de prelucrare și linii-transfer.

Tipul de întreprindere (autoproducătoare și/sau unitate specializată)

ANALIZA pieței internaționale sub acest unghi a evidențiat că, în toate țările dezvoltate, marii consumatori de organe hidraulice și pneumatice — cum sînt producătorii de mașini agricole, de autovehicule, mașini-unelte, de echipamente de transport-manipulare, de roboți industriali — au tendința de a-și extinde activitatea către hidraulică și pneumatică, devenind astfel „autoproducători” (Regia Renault, de pildă). Pe măsura ridicării nivelului tehnic al produsului, autoproducătorii își extind vânzările în afara grupului căruia îi aparțin, inclusiv pe piața externă. O caracteristică frecvent întâlnită în cazul autoproducătorilor de tehnică hidraulică din țările capitaliste dezvoltate o constituie utilizarea de către aceștia, de preferință, a rețelelor de vânzare directă către consumatori.

O mare capacitate de penetrație, îndeosebi pe piața hidraulică din țările dezvoltate, o dovedesc firmele incluse în categoria „specialiștilor”, care optează pentru un nomenclator de fabricație restrîns la cel mult 2—3 tipuri de componente hidraulice sau chiar la unul singur. Astfel de întreprinderi „monoproduze” sînt viabile numai în condițiile în care ele reușesc să realizeze și să mențină în domeniul pe care s-au specializat un avans tehnic față de concurență. Alăturile acestei categorii de producători de hidraulică și pneumatică — stricta specializare competența tehnică și penetrația la export — sînt susținute, de regulă, printr-o rețea de desfacere directă la client, prin termene de livrare foarte scurte și prin adaptarea rapidă a producției la necesitățile beneficiarului. Accesul pe piața hidraulică și pneumaticii este deschis — prin reprofilare — și altor categorii de producători din domenii învecinate.

Optimizarea profilării capacităților noastre de producție în domeniu trebuie să constituie un deziderat al actualului cincinal, ținînd cont de sarcina sporirii de cîteva ori a volumului producției, precum și de imperativul îmbunătățirii calității produselor și de diversificare sortimentală a acestora.

Specificul actual al fabricației românești de echipamente hidraulice și pneumatice, ca și obiectivele sale pe linia ridicării nivelului tehnic impun o adîncire a procesului de specializare a capacităților de producție (început din cincinalul trecut), fără însă a se renunța din acest motiv la potențialul de autoproducție al industriilor mari consumatoare, cărora trebuie însă să li se asigure în acest scop un sprijin tehnic și științific corespunzător.

Conlucrarea cercetării cu învățămîntul tehnic de specialitate

ACTIVITATEA DE CERCETARE-DEZVOLTARE reprezintă un element de prim ordin al strategiei produsului promovată de asociațiile de producători de tehnică hidraulică și pneumatică din țările dezvoltate. În majoritatea acestor țări personalul de cercetare este format, cu deosebire în cazul hidraulicii, în institute de învățămînt tehnic superior de profil (Fluid Power Center, Oklahoma -S.U.A., Bath-Anglia, Aachen-R.F.G.). Faptul că în Franța nu există încă un astfel de institut consacrat hidraulicii este considerat de experții locali drept cauza principală a decalajului tehnic care separă actualmente hidraulica franceză de cea americană, vest-germană și engleză. Formarea inginerilor hidraulicieni necesită doi ani de studii intensive de strictă specialitate, grefate pe o pregătire de bază în mecanică, termodinamică, electricitate și electronică. În țările dezvoltate industrial potențialul național de cercetare include pe lîngă centrele specializate, aportul substanțial al serviciilor de cercetare ale firmelor particulare, a căror activitate este, de regulă, strîns legată de domeniul în care este profilată firma. În acest fel, fiind legată direct de practică, munca de cercetare prezintă o înaltă eficiență, în pofida numărului restrîns — dar înalt calificat — al personalului de cercetare propriu-zis. De pildă, modesta firmă franceză Hydro René Leduc, specializată în fabricația de pompe cu pistoane axiale, reușește să depună anual spre omologare 5—6 brevete de invenții, la un număr total de 150 angajați și o cifră de afaceri de 30 milioane franci francezi. În medie firmele producătoare în hidraulică alocă cercetărilor proprii o cotă de 1—2% din cifra lor anuală de afaceri.

Pornind de la aceste date, ca și de la obiectivele industriei noastre în actualul cincinal se poate spune că activitatea de cercetare științifică în domeniul hidraulicii și pneumaticii din țara noastră este la ora actuală subdimensionată atît ca bază materială cit și ca personal de cercetare. Ca proporție a activității de cercetare menționăm că firma franceză Marrel Hydro (cifră de afaceri în 1979 de 220 milioane franci) dispune, la un total de 800 angajați, de un personal de cercetare de 120 persoane. (Cu nucleul propriu de cercetare, firma respectivă livrează la export fabrici la cheie de motoare hidraulice pentru echipamentele de manipulare din aeroporturi, pentru utilajele miniere și pentru vehiculele speciale).

Pentru transformarea activității de cercetare-dezvoltare într-un suport real de promovare a progresului tehnic în hidraulică și pneumatică românească un prim pas trebuie să-l constituie concentrarea forțelor în domeniu într-un institut (centru) național de profil. În paralel, o atenție deosebită trebuie acordată perfecționării pregătirii cadrelor de specialitate (cca 100 studenți/an) în cadrul secției de mecanică fină a Facultății de mecanică, subsecția echipamente mecanice periferice. Avînd în vedere dezvoltarea preconizată pentru aeronautica românească, o direcție prioritară a cercetării poate fi asimilarea în țară a

dr. Petre CONSTANTIN
Institutul de economie mondială

(Continuare în pag. 16)

Căi de sporire a producției de cereale

EFICIENȚA COMBATERII AGENȚILOR PATOGENI,
DĂUNĂTORILOR ȘI BURUIENILOR

INTENSIFICAREA procesului de producție agricolă se bazează pe introducerea în practică a mijloacelor și metodelor noi de cultură. Printre acestea se numără și măsurile de protecție fitosanitară a plantelor împotriva agenților patogeni, a dăunătorilor și buruienilor, a căror acțiune poate diminua într-o proporție destul de însemnată volumul recoltelor.

După aprecierea specialiștilor, ponderile diferiților factori ce pot asigura sporirea producției agricole sînt: fertilizarea — 40%, combaterea bolilor, dăunătorilor și buruienilor — 30%, irigațiile — 20% și îmbunătățirile funciare — 10%. Deci, protecția fitosanitară poate fi considerată ca al doilea factor, ca importanță, care trebuie luat în considerare pentru sporirea producției agricole.

Estimările făcute pe plan mondial evidențiază pierderi din recolta posibilă la grîu de 23,9% (5,0% datorită dăunătorilor, 9,1% bolilor și 9,8% buruienilor). După estimările făcute de Centrul de cercetări pentru protecția plantelor din țara noastră, pagubele provocate recoltei de grîu de către agenții patogeni (bolile criptogamice) sînt, în medie, de 11% din producția potențială, mai mari decît media pe plan mondial.

În țările cu o agricultură avansată din Europa, unde producția medie de grîu a depășit 5 000 kg/ha, combaterea bolilor și a dăunătorilor se face pe scară mare, existînd tendința de creștere a cheltuielilor făcute în acest scop*).

În ultimii ani, frecvența și intensitatea bolilor au crescut, astfel că în momentul de față se impune o combatere specială a acestora, prin aplicarea tratamentelor cu fungicide în perioada de vegetație. Rezistența soiurilor nu poate asigura, ea singură, reducerea pagubelor și stabilizarea recoltelor. În condițiile în care la noi în țară se cultivă grîu după grîu pe circa 25—35% din suprafață, problema combaterii acestor boli capătă o importanță deosebită. La aceasta se mai adaugă și alte aspecte, de pildă: introducerea de soiuri cu randamente ridicate, dar cu rezistență slabă; crearea și utilizarea de soiuri cu tulpini scurte; executarea unor lucrări superficiale ale solului și încorporarea necorespunzătoare a paielor; folosirea îngrășămintelor cu azot, fosfor și potasiu în doze neechilibrate. De asemenea, apar dificultăți tot mai mari în asigurarea rotației raționale a culturii-

lor, ca urmare a menținerii sau creșterii procentului de cereale în asolament.

Experimentarea tratamentului pentru prevenirea bolilor foliare la grîu se află la noi într-un stadiu avansat și a dat rezultate bune, dar extinderea lui în producție nu s-a făcut decît pe circa 6,5% din suprafața cultivată cu grîu.

În condițiile zonei de cîmpie

PENTRU STABILIREA exactă a efectului tehnic și economic al tratamentelor, s-a făcut un calcul de eficiență

Campania agricolă de primăvară

entă la variantele experimentale din unele stațiuni de cercetări agricole. La S.C.A. Brăila, de exemplu, s-au aplicat tratamente la grîu pe o suprafață de 5 ha, ca bază de comparație, în scopul apropierii modului de utilizare a tratamentelor de condițiile existente în producție. Aprecierea eficienței economice s-a determinat prin calculul principalilor indicatori economici (consumul de energie pe tona de produs, bilanțul și randamentul energetic); s-a urmărit, de asemenea, structura cheltuielilor pe grupe de lucrări și materiale consumate.

Conform unor date experimentale de la S.C.A. Valu lui Traian (județul Constanța), în condiții de cultură neirigată — cu doze diferite de azot și la care s-au folosit cantități reduse de fungicide (două kg Bayleton la ha), aplicat în două faze diferite — sporurile de producție au fost de 340—500 kg/ha (vezi tabelul). Cheltuielile pentru tratamente au însumat 402 lei/ha. Din cheltuielile suplimentare aferente, la un spor de 340 kg/ha revin 1,18 lei pe 1 kg, la 450 kg/ha — 0,89 lei/kg, iar la 500 kg/ha — 0,80 lei/kg. Deci, în toate cazurile se asigură rentabilitatea sporului de producție, a cărei limită este de 1,50 lei/kg.

Este important de menționat faptul că în cazul sporirii cantității de azot, producțiile cresc în așa măsură, încît determină o substanțială reducere a costului unitar de producție. Este interesant de urmărit cum evoluează efectul economic al acestor factori tehnologici. Astfel, de la varianta fără tratamente (cu 60 kg azot) la varianta tratată (și cu 120 kg azot), creșterea cantității de azot a determinat o sporire a producției cu 16,2%; influența azotului în condițiile aplicării tratamentelor, deci a existenței unor plante sănătoase, a dus la o creștere a producției cu 2,4%, iar influența tratamentelor — cu 9,9%. La o cantitate mai mare de

azot influența acestuia începe să scadă, dar tratamentele contra bolilor continuă să determine un spor important de producție, prin înlăturarea pagubelor.

Prin sporurile de producție realizate în urma aplicării tratamentelor contra bolilor foliare se obține o creștere a producției globale, a producției nete și a venitului net, iar pe tona de produs revine un consum de energie mai redus și crește randamentul energetic; dar acest spor nu este suficient pentru a determina și o reducere mai accentuată a costului de producție la ha. Cu toate acestea, faptul că se obține un spor de producție de 7,4—9,5% permite recuperarea integrală a cheltuielilor și realizarea unui venit net; combaterea bolilor este, în acest sens, deosebit de utilă prin creșterea producției, înlăturarea pierderilor și sporirea potențialului productiv al plantelor.

În structura cheltuielilor de producție, pe măsura sporirii cantităților de azot crește ponderea cheltuielilor pentru administrarea îngrășămintelor; cele mai reduse cheltuieli se fac însă pentru combaterea bolilor (7—10%).

În condițiile culturilor irigate, rezultatele au fost mai bune; sporurile de producție au înregistrat creșteri de pînă la 12%.

Din compararea variantelor netratate cu cele tratate, rezultă că la sporurile mai mari (450—560 kg/ha) costurile sînt mai reduse.

La varianta cu 10 kg de azot, irigațiile au determinat o creștere a producției cu 7,6%, iar tratamentul — cu 7,8%. La varianta cu 120 kg de azot, irigațiile au influențat cu 5,4% creșterea producției, iar tratamentul cu 5,6%. La varianta cu 60 kg azot influențele au fost de 9,4% și, respectiv, 11,6%. Pe lîngă efectul mai redus al irigațiilor, acestea costă și de circa 3 ori mai mult decît tratamentul foliar. Tratatamentul contra bolilor apare, astfel, mult mai eficient și, desigur, este mult mai ușor de realizat.

În toate cazurile unde s-au aplicat tratamente împotriva bolilor foliare, producțiile globale și netă, ca și venitul net înregistrează evoluții crescătoare. Consumul de energie pe tona de produs este mai redus și crește randamentul energetic. Desigur, creșterea cantităților de azot folosite contribuie și la o sporire a consumului de energie la hectar și pe tona de produs, dar aceasta este însoțită și de creșterea energiei obținută sub forma producției de boabe. În structura cheltuielilor, combaterea bolilor se situează la nivelul cel mai redus, cuprins între 5,2 și 6,7%.

În zona colinară

ÎN EXPERIENȚELE efectuate la S.C.A. Secuieni (județul Neamț), în condiții de zonă colinară și fără iriga-

Experimentarea diferitelor tratamente pentru prevenirea bolilor foliare la griu (cultură irigată), la S.C.A. Valu lui Traian *)

	N ₀ P ₈₀		N ₆₀ P ₈₀		N ₁₈₀ P ₈₀	
	netratat		două tra- tamente		netratat	
Rezultate economice						
Producția medie (kg/ha)	4 040	4 490	4 810	5 370	6 310	6 800
Producția netă (lei/ha)	2 390	2 747	3 212	3 722	4 770	5 185
Venit net (lei/ha)	1 300	1 541	2 011	2 391	3 338	3 633
Consum de forță de muncă (ore-om/t)	11,6	11,6	10,7	10,6	9,7	9,7
Chelt. pentru tratamente (lei/ha)	—	402	—	402	—	402
Rata rentabilității (%)	23,7	25,6	33,1	36,0	45,9	46,6
Indicatori energetici						
Energie consumată : kWh/ha	3 993	4 082	5 623	5 722	8 800	8 893
kWh/t	988	909	1 169	1 065	1 394	1 307
Energie obținută la producția de boabe (kWh/ha)	17 735	19 711	21 115	23 574	27 700	29 852
Energie netă (kWh/ha)	13 742	15 629	15 492	17 852	18 900	20 959
Randament energetic	4,44	4,83	3,78	4,12	3,15	3,36

*) Estimări pe baza rezultatelor obținute pe parcele experimentale

ții, pe un fond constant de fertilizare, dar cu diferite fungicide și combinații ale acestora, aplicate în două faze, s-au obținut importante sporuri de producție (376—720 kg/ha). Toți indicatorii economici sînt superiori la variantele experimentate, față de varianta fără tratamente. Cele mai bune rezultate s-au obținut în varianta la care s-a folosit produsul Vondocarb sau combinațiile în care intră produsele Bayleton și Orthodifolaton.

La nivelul sporurilor obținute, consumul de energie pe tonă este mai redus la toate variantele cu 133—312 kWh, iar randamentul energetic mai mare cu 6,7—26,6%. Cheltuielile cu combaterea bolilor reprezintă 8,5—15,2% din total, oscilația mai mare datorindu-se cheltuielilor diferite de la o variantă la alta, ca urmare a folosirii unor produse diverse.

De la parcelele experimentale, s-a trecut la aplicarea tratamentului în condiții de producție (5 ha la S.C.A. Brăila, ca bază de comparație), în sis-

temul de combatere integrată. La acest experiment s-au folosit următoarele produse : 25 kg/ha Lindatox pentru dăunători și 2 l/ha Icedin pentru buruieni în varianta martor (producția obținută fiind de 5 100 kg/ha). În varianta tratată s-a folosit în plus 0,45 kg/ha Topsisin, 1 kg/ha sulf muiabil și 1,75 kg/ha Dithane, pentru combaterea bolilor (producția realizată ajungînd la 5 340 kg/ha). S-a obținut astfel, cu un singur tratament, un spor de producție de 240 kg la ha. Cheltuielile corespunzătoare au însumat 237 lei, ceea ce face ca tratamentul să fie rentabil.

În acest caz au crescut producția globală, producția netă și venitul net. A sporit, de asemenea, randamentul energetic și a scăzut energia consumată pe tona de produs.

Verificarea acestor metode pe suprafețe mari apropie activitatea de combatere a bolilor de condițiile de producție și demonstrează că este posibil ca prin aplicarea unor astfel de

tratamente să se diminueze pierderile. Sporurile de producție depășesc frecvent 400 kg la ha.

Prin folosirea unor produse mai ieftine și prin aplicarea unui singur tratament cu mijloace terestre, cheltuielile cu combaterea bolilor reprezintă doar 3,8% din total.

Produsele chimice folosite, ca și unele combinații ale acestora, au determinat efecte pozitive, remarcîndu-se sporuri mai mari și o îmbunătățire a indicatorilor economici la folosirea substanțelor Vademorf 20 Ec, Vondocarb, Bayleton 250 Ec și combinația acestuia cu Orthodifolaton 50 Fl sau cu Captan 50 PU. O eficiență economică mare se realizează la folosirea produselor Topsisin M70, sulf muiabil și Dithane, care sînt și eficiente și mai ieftine.

Folosirea unor cantități sporite de fungicide nu contribuie la obținerea unor sporuri mai mari; totodată, determină creșterea cheltuielilor și scade eficiența economică a tratamentelor; din aceleași motive este necesar să se limiteze numărul acestora la 1—2, întrucît la efectuarea unui al treilea tratament, sporul obținut nu mai este rentabil.

Din analiza indicatorilor economici în raport cu nivelul sporurilor, al costului și al cheltuielilor pentru tratamente, a rezultat că pragul minim de rentabilitate se realizează la un spor de cel puțin 270 kg/ha, cu cel mult 405 lei cheltuieli suplimentare. La nivelul unor sporuri de producție de peste 200 kg/ha scade consumul de energie pe tona de produs și crește randamentul energetic. Consumul de energie se recuperează mult mai ușor la acțiunea de combatere a bolilor. Aplicarea a două tratamente consumă circa 330 kWh/ha și realizează un spor de producție de 400 kg/ha (1 756 kWh), ceea ce înseamnă că la o unitate de energie consumată pentru tratamente se obțin 5,32 unități de energie.

Prin folosirea sistemului de combatere integrată (dăunători, buruieni, boli) se asigură într-o măsură însemnată un nivel ridicat și stabil al recoltelor.

Mircea ZAHARIA
Institutul de economie agrară

O strategie dinamică

(Urmare din pag. 14)

fabricației unora dintre componentele hidraulice care ar urma să fie importate, fără a exclude transferul orizontal și în alte ramuri a rezultatelor.

Factorul „timp” devine pentru România cu atât mai presant cu cît hidropneumatica este o industrie cu importanță strategică pentru o serie de sectoare industriale din țara noastră. În context, menționăm de pildă că un recent studiu elaborat de firma de consulting Frost & Sullivan prognozează pentru anul 1990 o creștere a pieței americane pînă la nivelul de 10 miliarde dolari (1980 : 4 mrd. dolari) într-un ritm mediu anual de 9,6% ; creșteri cuprinse între 5—10% în medie anual se așteaptă în anii actualului deceniu și pentru piețele țărilor capitaliste dezvoltate din Europa.

NIVELUL tehnic specific ridicat al acestui sector industrial, precum și ritmul rapid al înnoirilor tehnice pe plan internațional, impun ca eforturile proprii în acest domeniu să fie completate cu aportul pe care îl pot aduce acțiunile de cooperare

internațională. Celor două convenții de cooperare în cercetare încheiate între anii 1978—1981 cu țările C.A.E.R. (una pentru hidraulică, cealaltă pentru pneumatică), materializate pînă acum în numai două contracte, trebuie să li se adauge încă din anul acestui cincinal acorduri de cooperare în producție și desfacere cu firme din țările dezvoltate, ceea ce ar facilita transferul de tehnologii.

Este de dorit ca, pe această bază, echipamentele hidraulice și pneumatice românești, ce urmează a fi oferite la extern sub formă de componente separate sau integrate în diverse mașini și agregate, să poată figura cît mai curînd printre produsele noastre industriale propuse în contrapartidă pentru piața importurilor de completare necesare.

În ceea ce privește cota exportului în totalul livrărilor Italiei și Franței se situează la 15—20% și la peste 30% în cazul Angliei și R.F.G., deziderat de atins pe măsura alinierii la structurile de producție ale acestor țări (cercetare, tehnologii, flexibilitate).

La argumentele în favoarea dezvoltării acestui sector industrial în economia noastră mai adăugăm că, prin specificul lor, componentele hidraulice și pneumatice sînt piese de dimensiuni medii și mici, care nu necesită consumuri exagerate de metal sau energie, la care se pot obține prețuri medii de export între 10 000—20 000 dolari/tonă și a căror fabricație nu implică, în general, fonduri de investiții exagerate.

Noi cerințe în organizarea și desfășurarea reparațiilor capitale

IMPORTANȚA activității de întreținere a fondurilor fixe a fost de mai multe ori subliniată în documentele de partid, elocventă fiind remarcarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din februarie 1980: „Reparația capitală trebuie considerată, de fapt, o investiție și trebuie tratată ca atare. Ea trebuie să ducă și la o perfecționare a instalației, la înlăturarea eventualelor deficiențe constatate pe parcursul exploatării. Dacă se fac cum trebuie și antrenându-se și cercetarea și proiectarea, reparațiile capitale pot duce la sporuri substanțiale de producție”.

Ca urmare a măsurilor luate, în ultimii ani, în unitățile industriei chimice din țara noastră au fost obținute însemnate progrese în organizarea și desfășurarea activității de întreținere și reparații capitale. Faptul că pregătirea reparațiilor este făcută din vreme, perioada de demontare a instalațiilor uzate și de montare a celor noi s-a scurtat mult. Aceasta a contribuit și contribuie la menținerea în funcțiune a noilor instalații pe perioade lungi, având efecte directe asupra creșterii productivității muncii și a producției. De altfel, realizările obținute în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan de către unitățile fruntașe ale industriei chimice au la bază, în primul rând, buna organizare a activității de întreținere și reparații a utilajelor din dotare, menținerea acestora în stare de funcționare pe întreaga perioadă planificată.

1 În realizarea și exploatarea instalațiilor industriale au apărut însă pe plan mondial unele elemente noi care determină anumite reconsiderări în organizarea și executarea reparațiilor capitale. Dintre acestea pot fi menționate:

— **mărirea capacității de producție a instalațiilor chimice** (se ating producții de ordinul zecilor de milioane t/an, ca de exemplu în cazul rafinăriilor de petrol), fapt ce necesită, în mod obligatoriu, realizarea unui fond de timp maxim de funcționare. Oprirea accidentală, spre exemplu, a unei instalații de îngrășăminte chimice pe bază de azot conduce la nerealizarea unei producții cuprinse între 0,25—0,50 milioane dolari/zi;

— **reducerea „vieții” tehnologiilor și a unor produse** la aproximativ 6—8 ani, din cauza uzurii morale din ce în ce mai accentuate în ultimii ani, impune funcționarea la capacitatea maximă a instalațiilor, astfel încât pe această bază să se poată amortiza cheltuielile făcute cu realizarea instalației industriale. Valorile de investiții mari la care ajung unele instalații industriale (o instalație de gazeificare a lignitului, cu capacitate de 14 000 t/zi, procedeu tip Lurgi, necesită investiții de 2,1 miliarde dolari) fac ca amortizarea acestora să nu fie posibilă decât în cazul funcționării la performanțe de capacitate prevăzute inițial în proiect;

— **realizarea instalațiilor în complexe mari, pe platforme integrate**, face dificilă organizarea unor opriri dese, anuale, pentru executarea reparațiilor

capitale; evident că în astfel de situații sînt oprite și instalații care nu necesită acest tip de reparație;

— **complexitatea echipamentelor** (îndeosebi a celor electronice, masiv introduse în industria chimică în ultimii 10 ani) solicită personal de întreținere strict specializat, dificil de format în cadrul unității productive, dar eficient folosit în unități specializate

● **Reconsiderări în activitatea de organizare și execuție a reparațiilor capitale** ● **Respectarea graficului coordonator de lucrări** ● **Dezvoltarea activității de „post reparație capitală”** ● **Reviziile asistate de calculator** — **un domeniu cu multiple avantaje economice**

pendinte de furnizorii de echipamente și organizat ca formă de „service” pentru beneficiarii din industria chimică;

— **complicațiile de ordin financiar** pentru asigurarea pieselor de schimb (ca volumul mijloacelor financiare imobilizate, probleme cu depozitarea și conservarea lor etc.);

— **folosirea prilejului executării reparației capitale** pentru implementarea elementelor tehnologice și mecanice destinate modernizării procesului, reducerii consumurilor tehnologice, imbu-

suprasolicitarea mecanică a instalațiilor cu interval larg al ciclului. Evident că instalațiile cu durată maximă a ciclului sînt oprite în mod inutil, iar instalațiile caracterizate printr-o durată minimă a ciclului funcționează, pînă la oprirea planificată, în afara parametrilor de siguranță ai utilajelor. O replică la această situație (întreținere preventivă — reparații planificate) este ciclul cu durată variabilă între două revizii generale, determinat prin măsurarea continuă a uzurii utilajelor și echipamentelor.

2 Ca urmare a apariției acestor elemente noi în industria chimică, în domeniul organizării reparațiilor capitale pot fi evidențiate preocupări ca:

a) **mărirea duratei ciclului dintre reparații capitale prin ameliorarea factorilor ce făceau iminentă oprirea instalației**, și anume: evitarea sau diminuarea efectelor coroziunii chimice prin utilizarea materialelor rezistente (rășini sintetice, materiale compozite etc.). Dezvoltarea și aplicarea pe scară largă a inhibitorilor de coroziune, a protecției catodice etc. completează gama mijloacelor de prelungire a vieții aparaturii și utilajelor; depunerile de materiale din proces (coacs, cruste, șlam, polimeri, oxizi, produse de desasimulare a ferobacteriilor din instalațiile de apă de răcire etc.) sînt cu atenție cercetate, elaborîndu-se sisteme de evitare sau întîrziere a formării acestora. O gamă deja largă de produse (aditivi împotriva cocsării,

Tabelul nr. 1

Durata ciclului de funcționare al unor utilaje din industria rafinării petrolului

Instalația	Durata ciclului de funcționare (luni)		
	minimă	maximă	medie
Cracare catalitică	4	20	11,6
Alchilare	4	36	13,3
Cracare termică	2	18	—
DAV	2	36	9,7
Solventare	3	30	12,9
Reformare catalitică	1	18	9,4

nătățirii calității produselor, mărirea capacității de producție prin remedierea locurilor înguste în proces, tipizarea utilajelor, recuperarea subproduselor de reacție etc.;

— **reproductibilitatea instalațiilor industriale** este din ce în ce mai rar întîlnită din cauza perfecționării continue ale proceselor tehnologice, ale echipamentelor, utilajelor ca și a materialelor de construcție noi ce apar în realizarea infrastructurii industriei chimice. Ca urmare, organizarea reparațiilor capitale după experiența anterioară și după analiza statistică a uzurii (valabilă pentru instalații identice) nu mai este multumitoare. Pentru ilustrare, în tabelul nr. 1 se prezintă variabilitatea duratei ciclului de funcționare (dintre două reparații capitale). Implicațiile pe care le are programarea unei reparații capitale după o durată medie a ciclului derivă mai ales din

desincrustanți, inhibitori de polimerizare) servesc acestui scop; modularea echipamentelor (îndeosebi a celor electrice și electronice) deplasează operația de depanare la furnizor, service-ul, în acest caz, devenind cvasigeneralizată în industria chimică a țărilor industrializate.

b) **practica întreținerii prin service** eliberează conducerea unității industriale de preocupări privind formarea și menținerea unui număr mare de personal de întreținere, de profil foarte diferit, procurarea și depozitarea pieselor de schimb etc., dînd posibilitatea concentrării atenției către aspectele tehnologice ale producției. Întreprinderile furnizoare de utilaje și echipamente s-au adaptat noilor cerințe ale industriei chimice, menținîndu-și un stoc propriu de piese de schimb, gata oricînd să fie expediat beneficia-

rilor. Ca performanță, se citează cazul unor întreprinderi din S.U.A. care, la apelul telefonic al unui client, pot expedia în 24 de ore piesele de rezervă solicitate. Pe aceeași linie de colaborare între furnizori și beneficiari, cu scopul scurtării duratei opririi pentru reparații, începe să se generalizeze practica furnizorilor de a pune la dispoziția posesorilor de utilaje programe de diagnosticare cu ajutorul cărora se scurtează durata segmentului de timp al opririi totale pentru reparație.

c) minimizarea duratei opririi pentru efectuarea reparațiilor este urmarea unei organizări minuțioase a acestei acțiuni, elaborarea proiectelor de execuție pentru ansamblul operațiilor implicate de o revizie generală devenind o practică uzuală. Proiectul de execuție armonizează toate activitățile ce se întâlnesc, în perioada opririi, în instalația industrială, graful elaborat cu acest prilej formînd programul de desfășurare a lucrărilor. Proiectul explicită și: nomenclatorul pieselor uzate ce urmează a fi înlocuite; lista echipamentelor și utilajelor ce se tipizează; măsurile necesare modernizării instalațiilor, eliminării locurilor tehnologice înguste (eficiența economică a fabricației este puternic marcată de modificările și adaptările ce se fac în această perioadă. Are loc, de exemplu, adaptarea motoarelor la sarcinile efective ale procesului, se fac adaptările necesare recuperării subproduselor de reacție, ale surselor secundare de energie, se înlocuiesc catalizatorii cu alții mai activi etc. În unele țări — Japonia, de exemplu — piesele uzate din instalația industrială sînt înlocuite, ca practică generală, cu piese cu rezistență mai mare, revizia generală înglobînd astfel elemente de progres tehnic); estimarea eforturilor (financiare, umane etc.) pentru ansamblul activității de reparație capitală și detaliat pe tipuri de activități.

3 În executarea reparațiilor capitale acțiunile converg spre **respectarea graficului coordonator de lucrări** (reparația asistată de calculator devine obligatorie în cazul instalațiilor complexe, a fabricilor integrate pe mari platforme etc.). În afara personalului de pregătire a utilajelor în vederea reparației (personal propriu instalației) și personalului de reparare propriu-zis (inclusiv diagnosticare), se întâlnesc și alte categorii de personal ce aparțin sectorului de cercetare-dezvoltare și inginerie tehnologică (ce urmăresc perfecționarea operațiilor și proceselor unitare), specialiști mecanici pentru măsurarea gradului de uzură a pieselor cu acces dificil în timpul funcționării (și de culegere astfel a datelor de evoluție a uzurii în timp), inspectori pentru verificarea siguranței în exploatare a instalației. Succesiunea intervențiilor acestui personal diferit (majoritatea efectuînd operații tip service) trebuie strict determinată prin grafuri și minimizată printr-o pregătire anterioară minuțios organizată.

4 A apărut și s-a dezvoltat activitatea de **post reparație capitală**, care constă din: interpretarea seturilor de măsurători ale uzurii, efectuate atît în instalația industrială cît și cu ocazia analizării pieselor înlocuite. Se apreciază astfel evoluția uzurii în timp și aproximarea următoarei opriri pentru revizie;

recondiționarea pieselor uzate sau înlocuite (unitățile cu profil specific de recuperare-recondiționare prezintă eficiență ridicată față de atelierele anexe instalațiilor tehnologice); programarea lucrărilor de cercetare pentru eliminarea locurilor înguste de capacitate, a punctelor ce reprezintă zone critice în proces (strangulări hidraulice, depuneri de produse etc.), anticiparea temelor de îmbunătățire a procesului tehnologic; testarea noii capacități a instalației (care trebuie să crească ca urmare a îmbunătățirilor făcute cu prilejul reparației capitale), a perfecționărilor tehnologice și a calității produselor. Pe această bază se corectează programul de fabricație și normele de calitate și pot fi valorificate informa-

— implementarea sistemelor de măsurare continuă a comportării dinamice a elementelor din instalația industrială vizînd, în perspectivă, prognozarea duratei ciclului dintre două opriri, pentru revizia generală, pe baza datelor furnizate de echipamentul de măsurare continuă a gradului de uzură. În tabelul nr. 2 se prezintă, orientativ, instrumentarul necesar acestui tip de măsurători;

— organizarea stocurilor de piese de schimb la furnizor. Distribuirea stocurilor de piese de schimb pe un număr mare de beneficiari imobilizează fonduri financiare importante și face aproape imposibilă îmbunătățirea lor calitativă pe baza observațiilor din exploatare;

Tabelul nr. 2

Parametri care trebuie măsurați și instrumentele necesare

Tipul examinării	Reperul ce se examinează:					Instrumente și principii utilizate
	Mașin dinamic	Echipament de proces	Aparate electrice	A.M.C.	Clădiri	
Temperatură	X		X			Termometru IR
Detectia zgomotului	X					Stetoscop, fonometru
Măsurarea vibrațiilor	X					Analizor de vibrații, vibrometru
Coroziune, eroziune, măsurarea grosimii		X				Raze X, ultrasunete, curenți Foucault
Pierderi de gaz și abur		X				Ultrasunete, fonometru
Condiții de lubrifiere	X					Termometru
Fisurare și defecte ale suprafețelor		X				Curenți Foucault, raze X, fluide penetrante
Măsurări electrice și electronice			X	X		Voltmetru, ameter, osciloscop
Defecte ale releelor și transformatoarelor de putere			X	X		Oscilograf
Pierderi prin izolații termice		X			X	Termograf
Defecte în lagăre și rulmenți	X					Șocuri pulsatoare Fluorescență cu raze X, radioactiv
Uzură	X					

țiile de proces astfel obținute (brevete, licențe, know-how etc.).

Pentru industria chimică din România, caracterizată prin instalații moderne, amplasate pe platforme industriale de mari dimensiuni, cu grad ridicat de integrare, cu capacități de producție mari, în organizarea și executarea reparațiilor capitale se regăsesc — într-o măsură mai mică sau mai mare — principalele orientări și preocupări manifestate pe plan mondial. Se apreciază însă că, în etapa actuală, prioritare sînt următoarele măsuri:

— organizarea și dezvoltarea activităților de service la toate nivelurile infrastructurii industriei chimice;

— realizarea lucrărilor corespunzătoare perfecționării tehnologiilor, reducerii consumurilor materiale, îmbunătățirii calității produselor etc., cu prilejul opririi instalațiilor pentru revizia generală.

Ținînd seama și de aceste elemente noi, industria noastră chimică poate determina, prin efectuarea la timp și de bună calitate a reparațiilor capitale, creșterea mai accentuată a gradului de utilizare a capacităților de producție, perfecționarea tehnologiei și utilajelor, menținerea și creșterea competitivității produselor.

Gh. MANEA

Institutul de economie industrială

Autoconducerea muncitorească

**INIȚIATIVA, PARTICIPAREA —
expresie a noii atitudini față de muncă**

CLASA NOASTRĂ MUNCITOARE a cunoscut un intens proces de evoluție socială, profesională, politică și culturală, și-a dezvoltat capacitatea de a organiza și conduce activitățile economice și sociale, de a gospodări, cu rezultate tot mai bune, avuția națională. În acest sens, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia, la Plenara largită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 : „**În anii construcției socialiste clasa muncitoare s-a dezvoltat, iar în structura ei au apărut noi detașamente ca urmare a creării unor noi ramuri de producție de înaltă tehnicitate. S-a ridicat nivelul calificării profesionale și tehnice, precum și al conștiinței muncitorești.**”

Acumulările în procesul formării omului nou al societății noastre socialiste au generat o nouă atitudine față de muncă, un grad mai ridicat de atașament și interes al oamenilor muncii față de situația și progresul unității în care își desfășoară activitatea. O astfel de atitudine față de muncă, față de bunurile obștești și tendința pozitivă a participării liber consimțite la conducerea proceselor economice și sociale sînt generate de poziția nouă a oamenilor în procesul muncii, de tripla lor calitate de proprietari, producători și beneficiari ai întregii avuții naționale. Se afirmă tot mai puternic noi trăsături de conștiință, ca : integrarea conștientă și organizată în procesul muncii ; manifestarea spiritului de inovație și creativitate ; asumarea liber consimțită a unor responsabilități sociale ; disciplina conștientă a muncii ; preocupări sporite pentru buna organizare și conducere a proceselor de producție etc.

Se cere ca acest proces să fie continuu dezvoltat, să se lucreze pretutindeni cu mai mult spirit de răspundere. Subliniind acest imperativ, secretarul general al partidului arăta, la recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii : „**Este necesar ca toți oamenii muncii, toate consiliile de conducere să acționeze, în toate împrejurările, ca organisme ale democrației revoluționare muncitorești, să militeze cu hotărâre pentru lichidarea lipsurilor și neajunsurilor, pentru întărirea ordinii, disciplinei, pentru promovarea noului, a spiritului revoluționar, muncitoresc în toate domeniile de activitate.**”

INIȚIATIVA creatoare și răspunderea oamenilor muncii cu privire la gospodărirea eficientă a resurselor unităților în care ei își desfășoară activitatea, manifestate în cadrul procesului decizional colectiv, ca expresie a înaltei lor conștiințe muncitorești, au constituit obiectul unei cercetări efectuate de autori în următoarele unități economice din municipiul Iași : întreprinderea mecanică „Nicolina”, întreprinderea de prelucrare a maselor plastice, întreprinderea de mătase, întreprinderea de materiale de construcții, întreprinderea viei și vinului, întreprinderea pentru industrializarea laptelui.

Cercetarea s-a efectuat în mai multe etape :

● cunoașterea, prin discuții purtate cu principalii factori de decizie ai unităților respective (președinți ai consiliilor oamenilor muncii, directori, șefi ai unor compartimente funcționale și de producție) și cu președinții ai comitetelor sindicatelor, a cadrului general de organizare și desfășurare a întregii activități economice, a problemelor cu care sînt confruntate întreprinderile în etapa actuală ;

● elaborarea unui chestionar socio-economic, completat de membri ai organismelor autoconducerii muncitorești din întreprinderi, privind participarea responsabilă a oamenilor muncii la procesul decizional, inițiativele creatoare ale acestora în utilizarea eficientă a resurselor materiale, financiare și umane ale unităților ;

● prelucrarea informațiilor obținute în cele două etape și completarea rezultatelor cu date concrete, semnificative, selectate din documentele de lucru ale organismelor autoconducerii muncitorești (dări de seamă, planuri de

muncă, procese-verbale și alte evidențe) ;

● obținerea unor informații suplimentare și elucidarea unor aspecte neclare, prin discuții purtate cu alți membri ai organelor colective de conducere decit cei menționați, inclusiv cu reprezentanți ai oamenilor muncii în C.O.M., în scopul desprinderii unor concluzii corecte.

Datele culese și fenomenele relevate au conturat clar cîteva direcții de manifestare a inițiativei creatoare și răspunderii oamenilor muncii în cadrul procesului decizional colectiv.

Implicare în rezolvarea problemelor întreprinderii

O PRIMĂ DIRECȚIE o constituie participarea activă a personalului muncitor în cadrul celor mai reprezentative organisme ale autoconducerii muncitorești — adunările generale ale oamenilor muncii. Cei care au luat cuvîntul au dezbătut problemele fundamentale ale unităților, măsurile ce s-au impus în fiecare etapă pentru realizarea planurilor de producție, creșterea eficienței economice, accelerarea introducerii și valorificării progresului tehnic, reducerea consumurilor și cheltuielilor materiale, creșterea mai accentuată a productivității muncii, întărirea ordinii și disciplinei, îndeplinirea angajamentelor asumate în întrecerea socialistă ș.a. Totodată, ei au formulat spre soluționare o gamă largă de probleme privind îmbunătățirea activității întreprinderilor, precum și a propriilor lor condiții de muncă și de viață.

Paleta largă și interesul deosebit al propunerilor făcute în adunările generale rezultă elocvent din următoarea selecție de exemple : la **Întreprinderea**

de mătase : efectuarea reglării utilajelor în strictă conformitate cu prevederile din cartea tehnică și cu parametri de reglare ; organizarea unor cercuri de calitate și instituirea „trofeului calității” ; asigurarea asistenței medicale — la locul de muncă și în policlinică — și în tura de noapte ; la **întreprinderea mecanică „Nicolina”** : folosirea deplină a posibilităților legale de stimulare a inovatorilor ; organizarea, de către comitetul sindicatului, a unor dezbateri — cu exemple concrete — în legătură cu comportarea model în muncă și în viață ; la **Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice** : primirea în depozit a produselor finite la încheierea fiecărui schimb, pentru a nu se produce aglomerarea spațiilor de producție ; constituirea unor colective care să analizeze, în vederea îmbunătățirii, termenele de uzură la echipamentul de protecție și de lucru ; la **Întreprinderea viei și vinului** : recuperarea și introducerea în procesul de producție a unor materiale refolosibile ; procurarea unor pompe de mare capacitate și care să solicite un consum de energie redus ; inițierea unor acțiuni inginerești în domeniul materialului săditor pentru plantațiile viticole și al tehnologiei de vinificare ; folosirea mijloacelor propagandei audiovizuale pentru prezentarea în contrast a experienței și realizărilor fruntașilor și a urmărilor superficialității în muncă a altor lucrători.

Aportul personal al membrilor organelor de conducere colectivă

RELEVANT este și modul concret în care membrii consiliilor oamenilor muncii și-au adus contribuția la creșterea eficienței economice a unităților în care își desfășoară activitatea. Din răspunsurile la întrebarea pe această temă rezultă fie o participare directă, la locul de muncă, fie una indirectă, prin diferite sugestii și propuneri care, transpuse în practică, duc în final la același rezultat. Prezentăm cîteva din răspunsurile primite : „participînd direct în obținerea unor rezultate eficiente” ; „prin propuneri de îmbunătățire a activității în unele sectoare ale întreprinderii și prin urmărirea transpunerii lor în practică” ; „urmărind respectarea tehnologiilor de cultură la vița de vie și asigurarea intrării la fondul de stat a cantității planificate de struguri și fructe” ; „efectuînd analizele de laborator la un înalt nivel calitativ” ; „urmărind realizarea indicatorilor de plan la producția fizică” ; „depistînd și înlăturînd deficiențele din sectoarele de activitate de care răspund” ; „propunînd și urmărind realizarea unor sortimente cu rentabilitate ridicată” ; „contribuînd la optimizarea folosirii capacităților de producție” ; „întărînd ordinea și disciplina din în-

treprindere"; „aplicînd mîsurile adoptate în reuniunile de lucru ale consiliului oamenilor muncii și ale biroului său executiv pentru reducerea cheltuielilor de producție, creșterea rentabilității produselor și utilizarea cu maximum de eficiență a fondurilor fixe ale întreprinderii"; „prin informarea oamenilor muncii asupra sarcinilor lor imediate și de perspectivă"; „antrenînd colectivele de oameni ai muncii în obținerea unor produse de calitate superioară"; „propunînd soluții de economisire a materialelor și energiei“.

Din analiza răspunsurilor rezultă că membrii consiliilor oamenilor muncii îndeplinesc un complex de atribuții ce vizează în esență implicarea lor în întreaga viață economică și socială a unităților, asigurarea condițiilor necesare pentru ca toate funcțiunile întreprinderii să se realizeze nestingherit; aceste atribuții sînt de natură economică, organizatorică, tehnologică, socială, instructiv-educativă și administrativă.

Identificarea și punerea în valoare a rezervelor interne

CERCETAREA efectuată a urmărit, de asemenea, manifestarea inițiativei colective în identificarea a noi rezerve de creștere a eficienței economice a întreprinderilor. La întrebarea: „Care sînt, după opinia dv., domeniile de activitate din întreprindere, cu eficiență economică potențială, insuficient explorate de conducerea colectivă?“ s-au obținut răspunsuri ca: axarea în întregime a cercetării uzinale pe problemele producției; mobilizarea mai intensă a inginerilor și personalului mediu la sporirea eficienței economice a activității întreprinderii; satisfacerea exigențelor beneficiarilor în domeniul calității produselor (întreprinderea de mătase); realizarea de către sectorul mecano-energetic, prin autodotare, a unor mașini și utilaje cu performanțe mai ridicate și a unor aparate de determinare a tăriei vinului (întreprin-

derea viei și vinului); exploatarea la maximum a capacităților de producție; mecanizarea și automatizarea unor operații tehnologice (întreprinderea de materiale de construcții); reciclarea deșeurilor de material plastic rezultate din fabricație la alte unități (întreprinderea de prelucrare a maselor plastice); perfecționarea organizării conducerii; recuperarea și valorificarea căldurii la toate cuptoarele cu gaze din întreprindere; orientarea profilului întreprinderii spre sortimente cu eficiență economică ridicată și spre o tehnicitate înaltă (întreprinderea mecanică „Nicolina“) etc. În momentul de față, conducerile colective ale întreprinderilor au investigat deja aceste domenii și întreprind măsuri de

Tereza IFTIMIE
Mihai HAIVAS

cercetători la Centrul de științe sociale Iași

(Continuare în pag. 24)

Record de viteză și productivitate

— Prin realizarea în termen scurt a reparației capitale a unei instalații complexe, 50 de zile cîștigate pentru producție —

PLANUL pe 1983 al unității noastre, specializată în reparații complexe pentru industria chimică, prevedea, printre pozițiile avînd ca beneficiar Combinatul de îngrășăminte chimice Piatra Neamț, o lucrare de deosebită complexitate și cu caracter de noutate pentru noi: **reparația capitală a reformerului primar H-101 de la fabrica de amoniac**, instalație de 26 m înălțime și cu dimensiunile în plan de 26/14 m.

Oferta de asistență tehnică din partea furnizorului străin al echipamentului n-a putut fi acceptată de către beneficiar, din mai multe considerente: suma importantă (în valută convertibilă) pretinsă ca onorariu, durata exagerată prevăzută pentru reparație — 78 de zile (care ar fi echivalat cu o însemnată pierdere de producție), necoincidența perioadei în care asistența tehnică era disponibilă cu perioada optimă de oprire a fabricii.

Soluția adoptată — realizarea lucrării cu potențial intern — a fost cu puțință de aplicat prin **strînsa colaborare între beneficiar, proiectant și antrepriza noastră**. S-a elaborat o **tehnologie proprie** de execuție, comportînd — după norme — un volum de muncă de 42341 ore-om (ceea ce, la valoarea reparației, corespundea unei productivități orare pe un lucrător de peste 1840 de lei) și, ținînd seama de imperativul reducerii la minimum a timpului de scoatere din funcțiune a instalației, a fost elaborat un grafic de execuție prin care durata a fost stabilită la numai 33 de zile.

Încadrarea în grafic impunînd executantului o planificare riguroasă științifică, am ales, pentru tehnologia stabilită, **metoda drumului critic**. În graficul lucrării — prin care s-a avut în vedere reducerea duratei fixate — au fost marcate între noduri codul operației și durata în ore, iar la fiecare nod — timpul liber și cel limită, în ore. În partea scrisă — explicativă — a graficului a fost nominalizată fiecare operație tehnologică, dîndu-se, acolo unde era cazul, precizările strict necesare pentru a evita neglijarea unor amănunte, cu consecințe negative imprevizibile.

Din analiză a rezultat că operațiile aflate pe drumul critic solicitau circa 60% din numărul total de ore-om afectat pentru executarea lucrării. Timpul (în ore și zile) necesar pentru execuția lor, în funcție de timpii necesari fiecărei operații componente, a fost înscris într-un tabel privind eșalonarea și urmărirea, cuprinzînd: codul operației, volumul de lucru (în ore-om), durata efectivă (în ore), numărul nodului la care se ajunge, timpul efectiv de lucru (în ore) și timpul calendaristic (în zile) de la începutul lucrării. Stabilirea timpilor liberi și a celor limită, precum și a operațiilor aflate pe drumul critic s-a făcut folosindu-se algoritmul lui Ford.

După determinarea programului de lucru special (2 schim-

buri prelungite pe parcursul a 24 de ore) — cerut de urgența lucrării și de posibilitatea de concentrare a efectivelor la punctele de lucru — și a numărului de lucrători pe meserii (lăcătuși-mecanici, constructori), s-a analizat capacitatea de producție*), constatîndu-se că dimensionarea personalului corespundea cerințelor organizării după principiul paralelismului, pentru lărgirea frontului de lucru, dar cu un număr de lucrători care să nu ducă la incomodare reciprocă. S-au verificat numărul de muncitori aflați simultan pe schelă și pe fiecare nivel al acesteia, ca și circulația de la un nivel la altul (pentru evacuarea materialelor rezultate din demolare sau demontare, pentru aprovizionarea locului de muncă, pentru operațiunile de control al calității lucrărilor). Toate acestea au fost conjugate cu operațiunile de manevră a macaralelor, stabilindu-se zonele de pericol, în vederea evitării accidentelor umane sau materiale.

Odată pusă la punct documentația tehnologică și organizatorică, reparația s-a desfășurat în următoarele condiții:

— a fost coordonată de către o persoană bine pregătită profesional, investită cu largi puteri decizionale (căreia i s-a amănajat sediul în apropierea instalației, de unde putea urmări vizual peste 60% din raza de activitate);

— analiza respectării graficului s-a făcut zilnic, astfel că, pe această bază, conducătorul lucrării a putut dispune măsuri operative pentru corectarea unor rămîneri în urmă ce riscau să compromită rețeaua stabilită și, implicit, termenul final al lucrării;

— s-a acordat o atenție deosebită creării frontului de lucru la operațiile aflate pe drumul critic, asigurîndu-se cu prioritate condițiile tehnice, materiale și umane;

— la operațiile cu rezervă de timp s-a supravegheat consumarea acestor rezerve, știut fiind că o lucrare cu rezerve de timp epuizate poate oricînd intra pe drumul critic, ceea ce ar impune refacerea graficului și reeșalonarea resurselor.

Deși unele întîrzieri au apărut totuși (datorită faptului că la stabilirea necesarului de forță de muncă și a duratei de execuție nu s-a ținut îndeajuns seama de apariția unor disfuncții biologice determinate de programul de lucru, care a afectat negativ capacitatea de efort a muncitorilor), **reparația a durat numai 28 de zile**, lucrarea fiind apreciată* de către forurile competente ca un succes.

Întreaga documentație elaborată stă la dispoziția celor interesați să aplice, la lucrări similare, această metodologie de programare și organizare.

ing. Vasile ANDARACHE

director

ing. Eugen TEODORU

ec. Dumitru VRINCEANU

Antrepriza de construcții-montaje și reparații în industria chimică Piatra Neamț

*) Analiză necesară pentru a evita capcana „logicii comice“ a lui A. Bierce, ilustrată prin falsul silogism care, pornind de la premisa majoră: „60 de oameni fac o treabă determinată de 60 de ori mai repede decît un singur om“ și premisa minoră: „un om poate săpa o gaură de stîlp în 60 de secunde“, ajunge la concluzia că „60 de oameni pot săpa o gaură de stîlp într-o secundă“.

UNELE CONSIDERENTE CU PRIVIRE LA DIALOGUL INTERDISCIPLINAR AL ȘTIINȚEI ECONOMICE (II)

2. **TRANSFERURILE** — sub forma preluărilor sau cedărilor metodologice de modele și concepte — dintre știința economică și alte discipline științifice au caracterizat — așa cum subliniam în prima parte a studiului nostru — faza de început a participării sale la dialogul interdisciplinar. În opinia noastră, evoluțiile din ultimele decenii înregistrate în planul elaborărilor metodologice și epistemologice ale științei economice marchează intrarea ei într-o fază nouă, de maturizare a participării sale la dialogul interdisciplinar. În acest sens, fenomenul nou și definitoriu îl reprezintă tot mai pronunțata disponibilitate a științei economice de a constitui **domenii interdisciplinare** cu alte științe particulare (cum ar fi antropologia, sociologia sau psihologia, ecologia). Și, ceea ce se relevă a fi cel mai semnificativ, este faptul că acest fenomen nu se rezumă numai la construirea — în interiorul acestor domenii interdisciplinare — a unor sisteme teoretice noi, rezultate printr-o integrare originală a algoritmilor de bază ai științelor respective, capabile să genereze legități sau enunțuri fundamentale noi despre un obiect de cunoaștere, de asemenea, inedit; el se constituie simultan și într-un benefic **proces de lărgire și îmbogățire a conținutului** a nu puține dintre conceptele și categoriile fundamentale ale teoriei economice însăși.

Cazul **antropologiei economice** este elocvent în acest sens; există în prezent numeroase studii antropologice care pun într-o lumină diferită, nouă, o serie de categorii majore ale analizelor economice și care, totodată, pun sub semnul întrebării ultrasimplificările la care aceste analize apelează de regulă. Aceste efecte de relativizare a postulatelor economice pot fi puse în evidență mai ales în cazul analizelor structurilor de producție, unde forța de muncă capătă acum, prin prisma antropologiei economice, semnificații și funcții substanțiale îmbogățite, sau la cel al structurilor de consum, unde, de asemenea, actul consumului primește multiple semnificații care, așa cum arată și K. Polanyi, fac insuficientă orice considerație economică prin sine însăși și conduc la necesitatea interpretării lor sistematice prin raportare la funcționarea întregului organism social¹¹⁾.

Este foarte interesant de remarcat, totodată, faptul că, dincolo de contribuția documentară imediată pe care o aduce antropologia economică, procesul acesta de reconsiderare a conceptelor teoretice economice nu este omogen, el afirmând o serie de trăsături distinctive în funcție de abordarea de tip formalist sau cea de tip substantivist care fundamentează demersurile antropologilor economiști. Astfel, dacă pentru formalisti, „modelele prefabricate ale ortodoxiei economice” sînt universale valabile și în general aplicabile tuturor societăților umane (astfel încît, pentru ei, obiectivul antropologiei economice este acela de a testa, în cazul societăților primitive, decalajul dintre practicile primitive optime și practicile definite astăzi ca fiind raționale), pentru substantiviști, sistemul economic reprezintă o structură reală a Universului, o structură care constă în activități de producție, distribuție și consum. Pentru antropologii economiști substantiviști, economia este un proces instituțional al interacțiunilor dintre om și mediul său, care se concretizează într-o continuă producere a mijloacelor materiale necesare satisfacerii nevoilor, și nu ne este greu să observăm că, de fapt, ei aderă implicit la o viziune materialist-istorică asupra procesului economic.

În ceea ce privește **sociologia economică**, este de remarcat faptul că, dincolo de viziunea diferită pe care sociologii o au asupra sistemului economic (astfel, T. Parsons vede în sistemul economic un subsistem al celui social, care facilitează „reacția de adaptare” a acestuia din urmă și, în consecință, trebuie urmărită conceptualizarea formelor universal valabile ale acțiunii umane, în timp ce Max Weber pune accentul pe interpretarea proceselor economice și actelor agenților economici prin raportare la cadrul social ce le circumscrie), se poate pune în evidență faptul că analizele interdisciplinare socio-economice au dus nu numai la relativizarea conținutului unor concepte economice, ci și la introducerea în analizele economice a unor noi concepte (grup, dominație) și noi dimensiuni (analiză structurală, totalitate). Astfel, în analizarea proceselor de formare a preturilor pe piață și de distribuție, sociologia economică nu numai că

a redat locul cuvenit conceptelor de comportament social și de mecanisme de putere — ca în cazul lui H. Aujac, care a elaborat o teorie sociologică a inflației —, dar a extins în mare măsură conținutul conceptelor de agent economic și clasă, prin introducerea unui concept relativ nou (pînă atunci destul de difuz utilizat și numai cu caracter strict operativ), de grupuri socio-economice.

Pe de altă parte, punînd în discuție valabilitatea universală a modelelor economice, sociologia economică a combătut excesiva omogenitate a categoriilor lor și funcționalismul lor sistematic. În acest sens, studiile sociologice asupra proceselor distributive din sfera economicului sînt cît se poate de ilustrative. Desigur, teoria economică a distribuției a fost încă de la început în apropierea punctului de vedere sociologic — prin aceea că s-a bazat prin definiție pe o abordare integratoare —, dar cercetările sociologilor i-au dat acestei teorii o dimensiune mai bine conturată și mai completă prin introducerea unor elemente de dinamică și structură, în mod necesar legate de o viziune integratoare¹²⁾.

În aceeași măsură de benefică a fost intervenția socioeconomiștilor în reconsiderarea viziunii reduționiste neoclasică asupra conceptului de dezvoltare, viziune care, părăsind spiritul analizelor globale realizate încă de clasicii economiei politice burgheze și, ulterior, de Marx, a redus fenomenul complex al dezvoltării economice la simpla menținere în timp a echilibrului economic (de unde cunoscuta distincție reduționistă dintre „dezvoltare” ca studiu al factorilor și „creștere” ca studiu al formelor). În acest context, cercetările socioeconomiștilor au urmărit să-i redea fenomenului dezvoltării dimensiunile sale definitorii: pluralitatea și plenitudinea. Astfel, J. Boeke a introdus în analizele sale conceptul de dualism, A. Lerner a analizat efectele comparării unor societăți fundamentale diferite, iar R. Hoselitz a introdus conceptul de dinamică socială a progresului tehnic¹³⁾. De fapt, integrarea conceptului de dualism a generat o adevărată „furtună” în teoria economică tradițională a dezvoltării, lung timp obișnuită să opereze numai în viziunea stadială. Ca rezultat, soluționarea problemei dezvoltării nu a mai fost de acum înainte privită aproape exclusiv în termenii accelerării parcurgerii unor stadii, ea trebuind să fie integrată unei dimensiuni structurale, anormal exclusă pînă acum din analize. Și, chiar dacă unii dintre economiștii care și-au reconsiderat inițial analizele — ca urmare a viziunii dualiste introduse de sociologia economică — au revenit, odată cu consumarea noutății, la vechea lor poziție (văzînd în dualism nu mai mult decît co-existența a două societăți eterogene care nu interacționează și concluzionînd că asigurarea dezvoltării se poate realiza prin extinderea așa-zisului sector modern al societății în detrimentul celui tradițional și revenind, astfel, la teoria neoclasică a dezvoltării), o serie de alți economiști, din contră, consideră că cele două societăți se află într-o relație dialectică, condiționată de acțiunea dominatoare a centrului capitalist dezvoltat asupra periferiei subdezvoltate și că, în consecință, dezvoltarea poate fi asigurată prin construirea unei societăți noi, marcînd astfel un nou și prețios filon de apropiere de esența conceptualizărilor gândirii economice marxiste. Și astfel, poate mai mult decît în orice alt domeniu interdisciplinar deschis de știința economică (antropologia economică, psihologia economică), sociologia economică tinde să realizeze o remarcabilă sinteză metodologică și teoretică între economie și sociologie: „...metodologică, întrucît se afirmă prioritatea cercetării con-

Costea MUNTEANU

(Continuare în pag. 24)

¹¹⁾ K. Polanyi: „The Economy as Instituted Process in Trade and Market in the Early Empires”, Free Press, 1957, pp. 68-71

¹²⁾ Vezi, în acest sens, lucrările celor mai reprezentativi socioeconomiști ai școlii franceze: J.P. Mockers: „Théorie de la répartition et sociologie” în „L'économique et les sciences humaines”; J. Marchal, J. Lecaillon: „La répartition du revenu national”, Genin, Paris, 1958; A. Nicolai: „Comportement économique et structures sociales”, PUF, Paris, 1960

¹³⁾ Vezi R. Hoselitz: „Theories of Economic Growth”, The Free Press, Glencoe, Illinois, 1960.

IN CE PRIVEȘTE perspectivele ieșirii din actuala criză economică mondială, ginditorii radicali de stînga au emis diferite ipoteze, avînd în vedere diversitatea raportului de forțe dintre capitalul monopolist și masele populare la scară națională, precum și raportul de forțe dintre factorii de orientare conservatoare din viața internațională și popoarele lumii. În esență, ei au în vedere două tipuri posibile de ieșire din criză: fie în condițiile menținerii structurilor de bază ale capitalismului, impunînd politici de austeritate maselor populare și popoarelor (în variante care se încadrează între reformismul burghez și accentuarea politicii de dreapta, alunecarea spre corporatism și totalitarism), ceea ce presupune trecerea capitalismului într-o nouă etapă a dezvoltării lui, bazată pe creșterea plusvalorii relative și amplificarea organismelor transnaționale și supranaționale, fie printr-o ruptură cu vechile structuri tehnice, sociale și politice, ceea ce presupune începutul tranziției spre socialism, respectiv calea revoluționară de ieșire din această criză³¹). Alături de forțelor progresiste, radicalii de stînga susțin, în mod evident, ieșirea pe cale revoluționară din actuala criză economică mondială, deși între ei există deosebiri de vederi atît în ce privește formele concrete pe care trebuie să le îmbrace aceasta, șansele ei de realizare în timp, cît și raportul dintre măsurile care trebuie adoptate la scară națională, internațională și planetară.

De pildă, Samir Amin preconizează o strategie de „independență națională și progres social”, respectiv „o dezvoltare națională autocentrată și populară” în contextul unei noi ordini economice internaționale³²) în ciuda dezamăgirilor pe care le are în legătură cu dificultățile crescînde care stau în calea acestui ultim obiectiv. Deși este de partea căii revoluționare de ieșire din criză, avînd convingerea că socialismul este superior capitalismului, A. Gunder Frank este totuși sceptic în ce privește șansele apropiate ale acestei căi, aducînd o serie de critici marxistilor, bazate însă pe insuficiența cunoașterii a poziției lor principale reale, ca de exemplu atunci cînd confundă teoria marxistă a crizei generale a capitalismului cu teza dogmatică despre crahul automat al acestuia³³). Alternativa pe care

Controverse teoretice privind actuala criză economică mondială (IV)

o au în vedere radicalii francezi J. Attali și M. Guillaume pentru a depăși inconvenientele creșterii economice și dezvoltării capitaliste, însoțite de risipă, poluare și adîncirea decalajelor dintre costurile sociale și costurile particulare ale producției capitaliste contemporane este „socializarea parțială a mijloacelor de producție și autogestiunea”. Dacă se vor menține actualele caracteristici ale dezvoltării — scriu cei doi autori menționați mai sus —, se poate spune că valoarea externalităților va reprezenta o parte crescîndă din producția pe locuitor, costurile particulare vor diferi din ce în ce mai mult de costul social și creșterea P.N.B., însumare a valorilor de schimb adăugate, va însemna o degradare și nu o îmbunătățire a bunăstării. Socializarea mijloacelor de producție constituie, în aceste condiții, singura rezolvare, cel puțin pentru acele sectoare (din ce în ce mai numeroase) în care ratele profitului vor fi descrescînde ca urmare a includerii cheltuielilor pentru combaterea poluării.³⁴)

În ciuda prudenței de care dă dovadă cînd apreciază perspectivele socialismului din țara sa („nu ne vom permite luxul să credem că contradicțiile capitalismului vor duce în mod rapid spre socialism”), St. A. Marglin susține necesitatea unor măsuri care să îngusteze logica sistemului economic capitalist (imprumutînd expresia lui A. Gorz „o reformă nereformistă”), crede în democrație și socialism. Peste tot în lume — spunea St. A. Marglin —, din Asia de Sud-Est pînă în Portugalia și Statele Unite, capitalismul este în defensivă. Nouă (forțelor de stînga — n.n.s.) ne revine sarcina de a grăbi atacul împotriva

lui... Nici un progres, nici o concesie nu vor fi obținute fără luptă... Socialismul nu va fi un rezultat verosimil al actualei crize decît dacă toți muncitorii, aserviți puterii capitaliste și totodată victime ale acestuia, vor fi capabili să preia controlul procesului de planificare³⁵).

Viziunea complexă și nuanțată a ginditorilor marxști și a radicalilor de stînga referitoare la actuala criză economică mondială a exercitat o influență pozitivă crescîndă și asupra unor echipe mixte de cercetători, de formație intelectuală tradițională, dar cu vocație politică democratică, preocupați de studiul economiei mondiale din ultimul deceniu, de investigarea cauzelor și implicațiilor multipelelor forme de disfuncționalitate a acesteia. O evoluție vizibilă în direcția radicalizării gîndirii economice a acestor echipe este ușor de constatat în multe studii elaborate în ultimul timp sub egida O.N.U., în cadrul organelor și organizațiilor ei specializate, îndeosebi UNESCO, UNCTAD, UNITAR, în comisiile economice ale O.N.U. pe regiuni. O tendință asemănătoare se poate constata și în activitatea unor fundații științifice cu vocație democratică și umanistă ca, de pildă, fundația suedeză Dag Hammarskjöld, fundația argentiniană Bariloche, Fundația Internațională pentru Alternativele Dezvoltării etc., precum și în lucrări sau studii recente ale unor economiști și publiciști de notorietate mondială, ca de exemplu: Raul Prebisch, Willy Brandt, Reginald Herbold Green etc.

În „Platforma de la Buenos Aires”, elaborată la cea de a V-a întîlnire ministerială a țărilor din „Grupul celor 77” (1983), se arată că „Economia mondială din zilele noastre este cuprinsă de spasmele celei mai adînci crize după marea depresiune (din anii 1929/1933 n.n.s.). Din 1980 criza a dobîndit noi dimensiuni și a prezentat toate simptomele unei depresiuni la scară mondială... Actuala criză economică este cu adevărat planetară prin dimensiuni și structurală prin caracterul ei, punînd în pericol perspectivele de stabilitate și creștere atît ale țărilor dezvoltate cît și ale țărilor în curs de dezvoltare... Criza nu este nici de scurtă durată, nici cu caracter ciclic. Rădăcinile ei constau în dezechilibrele structurale

FIȘE

● În literatura economică recentă lucrările consacrate fenomenului monetar au sporit continuu, reflectare a schimbărilor — adesea neașteptate — ce au survenit în ultimul deceniu în economia mondială. Una dintre cele mai recente contribuții de acest fel este cartea publicată de Paul Bran la EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ sub titlul „Mecanismul monetar actual”. Autorul a imprimat analizei un caracter preocupîntor teoretic și a intenționat să raporteze această problematică la realitatea economică internațională. Ca urmare, între subiectele predilectate tratate în volum se înscriu cele referitoare la modul de definire și evoluția concepției privind categoria economică de bani, teoriile privind utilizarea banilor în cadrul me-

canismelor economice. Prima parte a cărții a fost elaborată într-o manieră mai generală și analizează rolul banilor în economie. Partea a doua și a treia prezintă similitudini în ce privește optica de abordare — aspecte ale mecanismelor monetare — dar prezintă diferențieri în ce privește aria de cuprindere. Astfel, o secțiune este consacrată mecanismelor monetare ce funcționează pe plan național — cu accent pe specificul economiei noastre — în timp ce secțiunea următoare privește fenomenul la scară planetară.

Valorificarea capacității profesionale

● Realizarea obiectivelor iminente orînduirii socialiste — asi-

gurarea locurilor de muncă pentru întreaga populație, securitate socială, ridicarea continuă a nivelului de trai — necesită ridicarea neîntreruptă a calității activității economice din întreprinderi și aplicarea cu succes a strategiei de dezvoltare. Aceste cerințe cu caracter general îmbracă forme specifice în funcție de fiecare etapă de dezvoltare, apreciază doi autori — H. Koziolok și G. Pietrzynski în articolul „Ökonomische Strategie: Anforderungen an die Entwicklung und rationelle Nutzung des gesellschaftlichen Arbeitsvermögens in der Kombi-naten der D.D.R.”. (Strategia economică: reflecții privind dezvoltarea și utilizarea rațională a

fundamentale și în nedreptățile sistemului economic internațional".³⁶⁾

Aprofundind această caracterizare, Raportul Secretariatului UNCTAD pentru cea de a VI-a sesiune a Conferinței de la Belgrad (1983) precizează că este vorba de o criză a întregului sistem al economiei mondiale și al relațiilor internaționale, ale cărei consecințe negative tind să se accentueze în condițiile creșterii interdependenței dintre diferitele tipuri de țări și subsisteme ale economiei mondiale (comerț, finanțe, transporturi, comunicații, cursa înarmărilor, politici macroeconomice etc.). „Relele cu care a fost confruntată economia mondială în ultimii 10 ani — se arată în acest raport — continuă să aibă profunde implicații negative. Aceste rele constituie rezultatul unei nefăcinate interacțiuni dintre anumite forțe structurale pe termen lung, șocuri neașteptate și răspunsuri greșit concepute și necoordonate de politică economică. Interdependența crescândă a economiei mondiale și a piețelor și regiunilor din care este formată aceasta a generalizat presiunile și a redus eficiența inițiativelor guvernamentale unilaterale la nivel național... Unul din paradoxurile ultimului deceniu a constat în proliferarea abordărilor unilaterale a problemelor și predominarea unei slabe coordonări a politicilor în ciuda unei manifestări crescînde a interdependenței globale".³⁷⁾

După aprecierea lui Raul Prebisch, actuala criză economică mondială are o dublă înfățișare: ea este o criză a faptelor economice, dar, în același timp, și o criză a gândirii burgheze convenționale, incapabilă să înțeleagă atât natura reală a crizei, cât și calea și metodele realiste de depășire a acesteia. „După părerea mea — scrie R. Prebisch —, teoriile convenționale (burgheze — n. ns.) au o gravă lacună, în sensul că în mod sistematic ele nu au ținut seama și continuă să nu țină seama de structura socială, nici de schimbările permanente pe care le suferă aceasta. În consecință, în lumina acestor teorii este imposibilă interpretarea fenomenelor foarte importante care au loc. După părerea mea, criza capitalismului pe care o cunoaștem în prezent este o criză structurală; o criză structurală mai gravă, mult mai profundă și mai complexă decât cea... din anii '30..."

criza actuală are izvorul în logica internă a sistemului, dată fiind structura în care funcționează aceasta. Manifestarea ei cea mai neliniștitoare constă în caracterul structural al dezechilibrului care există între ritmul consumului și ritmul acumulării capitalului productiv... Datorită situației lor structurale, părțile superioare din societate dispun de capacitatea evidentă de a-și însuși roadele productivității tot mai mari pe care o face posibilă progresul tehnic. Această însușire le permite, pe de o parte, să acumuleze capitalul și pe de altă parte, să dezvolte, uneori în mod frenetic, o societate privilegiată de consum și aceasta în detrimentul ritmului acumulării de capital".³⁸⁾

Spre deosebire de gânditorii marxști și de radicalii de stînga, R. Prebisch crede că actuala criză structurală a capitalismului „nu este o dovadă de decadentă a acestuia", ci arată numai faptul că, „din cauza dinamicii sale", capitalismul „și-a depășit limitele", „a ieșit din făgașul său și că nu există nimic în sistem care, prin funcționarea lui spontană, să permită stăpînirea acestui fenomen".

O concluzie a celor relatate se inscrie pe linia celor susținute de economiștii marxști, și anume că date fiind complexitatea actualii crize economice mondiale și gravitatea urmărilor ei deosebite asupra celor săraci, pe lângă eforturile teoretice de clarificare științifică a tuturor aspectelor acestei problematice, sînt necesare grabnice măsuri practice, adoptarea unor măsuri imediate și pe termen lung pentru ieșirea din criză, care să atace răul din mai multe direcții în mod simultan, pentru a spori șansele unei reușite reale. Faptul că cele mai mari dificultăți le ridică structurile economice și politice anarhice din țările capitaliste dezvoltate, care nu pot fi schimbate cu ușurință, nu justifică ignorarea sau minimalizarea măsurilor care se impun în domeniul modificării structurilor tehnico-economice (restructurările de profil) ale diferitelor economii naționale, care decurg din posibilitățile pe care le oferă (și nu rare ori necesitățile pe care le impune) revoluția științifică și tehnică contemporană, inclînind balanța în măsură sensibilă spre o mai bună combinație a creativității și inventivității umane cu tehnica (inclusiv informația și informatizarea) pen-

tru a spori șansele dezvoltării raționale a tuturor popoarelor și ale supraviețuirii omenirii în ansamblul ei.³⁹⁾

Oricum, deosebirea de păreri care există între marxști și radicalii de stînga, precum și între gânditorii aparținînd fiecărui din aceste două curente progresiste de gândire economică în legătură cu actuala criză economică mondială arată că unele aspecte ale problemei sînt insuficient cercetate, că unele demonstrații nu sînt îndeajuns de convingătoare, ceea ce justifică pe deplin continuarea dialogului dintre specialiștii de orientare progresistă pentru o mai bună cunoaștere a acestui proces complex și mai ales pentru elaborarea unei strategii realiste de ieșire din această criză. Acest dialog ar putea să constituie un bun prilej și pentru sporirea valorii operaționale a teoriei economice, amplificînd în mod substanțial contribuția ei efectivă la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte.

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

³⁶⁾ S. Amin — Une crise structurelle, ed. cit., p. 47—48; J. Matouk — Crise et avenir des régulations, în vol. L'Occident en désharroi, ed. cit., p. 305—307.

³⁷⁾ S. Amin — Développement autocré, autonomie collective et ordre économique international nouveau: quelques réflexions, în vol. L'Occident en désharroi, ed. cit., p. 173.

³⁸⁾ A. Gunder Frank — Crisis in the World Economy, ed. cit., p. 305—307.

³⁹⁾ Jacques Attali, Marc Guillaume — L'Anti-économique, PUF, Paris, 1974, p. 198.

⁴⁰⁾ Les Cahiers du Club du „Nouvel Observateur", Nr. 6/1975, Paris, p. 13.

⁴¹⁾ UNCTAD VI — The Buenos Aires Platform. Final Document of the Fifth Ministerial Meeting of the Group of 77, Belgrade, 1983, TD/285, p. 7.

⁴²⁾ UNCTAD, Sixth Session, Belgrade, 6 June, 1983: The World Economic Situation with Special Emphasis on Development: Approaches to the Current World Economic Crisis and Perspectives for the 1980's, including Issues, Policies and Measures Relevant to the Attainment of a New International Economic Order. World Economic Crisis and Perspectives for the 1980's, Report by the UNCTAD Secretariat, C.E. 83—51291, p. 10.

⁴³⁾ R. Prebisch — La crise du capitalisme et la périphérie, CNUCED, 1982, 6 juillet, Genève, p. 2—3.

⁴⁴⁾ Maria D. Popescu: Adaptarea la restricțiile crizei sau începutul unui ciclu de reînnoire globală a bazei tehnologice? Revista economică, Nr. 11 din 16 martie 1984, p. 18—19.

capacității colective de muncă în întreprinderile din R.D. Germană), publicat în numărul 4/1984 al revistei WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT. Din această perspectivă, pentru actuala epocă de dezvoltare a economiei R.D. Germane se impun cîteva direcții prioritare de acțiune. Pe un prim plan, opinează autorii, se situează folosirea deplină a capacității intelectuale de care dispune întregul personal tehnico-ingineresc. Totodată, legea economiei de timp își va spori impactul asupra proceselor productive, cu efecte uneori diferite în planul creșterii productivității muncii și al ocupării forței de muncă. În sfîrșit, opinează autorii, dezvoltarea în perspectivă necesită anumite redefiniri

concepute în ce privește conținutul socialist al muncii și efectele aplicării unor strategii coerente de organizare rațională.

Stress

● Factorii psiho-sociologici au fost de mai multă vreme incluși în ecuația productivității și a eficienței economice, dar stădiile efectuate s-au concentrat îndeosebi asupra acelor categorii profesionale reunite sub denumirea generică de personal productiv. Iată însă că un alt fenomen se impune atenției cercetătorilor: stresul în rîndul factorilor de conducere la nivelul microeconomic. Cunoașterea cauzelor și a efectelor, bănuite

a fi deosebit de complexe, este importantă pentru asigurarea viabilității unei unități economice, idee ce a constituit și premisa unei investigații ale cărei rezultate sînt prezentate de Cary Cooper și Jules Arbose în articolul „Executive stress goes global" (Stressul în rîndul cadrelor dobindește un caracter global) publicat în numărul din mai al revistei „INTERNATIONAL MANAGEMENT". Deslășurînd cercetarea într-un număr mare de țări capitaliste de pe cinci continente, autorii ajung la concluzia că acest fenomen nu este specific numai țărilor dezvoltate, ci afectează și țările în curs de dezvoltare; o altă idee subliniată este influența agra-

FIȘE

vantă a crizei economice. Individualizînd cîteva dintre efectele stresului asupra acestei categorii profesionale: îmbolnăviri frecvente, randament diminuat în muncă, erori decizionale, dezorganizarea vieții de familie — autorii au alcătuit, totodată, și o serie de factori care generează această maladie specifică. Între acestea sînt reținute: relații ierarhice neadecvate, program de lucru prelungit, prelungirea muncii la domiciliu, dificultățile adaptării la noul univers tehnologic, insatisfacții în muncă etc.

Dialogul interdisciplinar al științei economice

(Urmare din pag. 21)

crete și analizei structurale... și ...deoarece se are în vedere... dialectica relațiilor dintre structuri și modelul comportamentului grupurilor, asigurându-se astfel ritmul evoluției economice în context istoric. Teoretică, întrucât vizează construirea unor formule generale pentru explicarea evoluției structurilor socio-economice¹⁴⁾.

În ceea ce privește psihologia economică, chiar dacă opiniile privind obiectul său de cercetare mai diferă încă (astfel, K.E. Werner vede în psihoconomie „aplicarea principiilor și metodelor psihologice la soluționarea problemelor economice”, în timp ce P. Albou o consideră „studiul, prin metodele psihologiei sociale, al problemelor umane generate de interacțiunile dintre indivizi și grupuri, în cadrul relațiilor cu lumea exterioară, fundamentate pe relațiile bănești¹⁵⁾”, apare însă cu evidență obiectivul principal comun mai tuturor studiilor de psihologie economică întreprinse până acum, și anume de reconsiderare a viziunii îngust-reducționiste a lui **homo oeconomicus**, considerat și în prezent de cea mai reprezentativă parte a gândirii economice nemarxiste drept simbolul agentului rațional perfect, al cărui comportament se canalizează întotdeauna în direcția cea mai bună. Sub acest aspect, putem considera că psihologia economică se plasează, dintr-un început, într-o poziție comparabilă cu cea a sociologiei economice; ea se preocupă de relativizarea conținutului instrumentarului analitic al științei economice prin substituirea conceptului de mecanism cu cel de-comportament, prin reamplasarea agentului economic în interiorul texturii relațiilor sociale. De aceea, distincția între psihologia economică și sociologia economică este mai puțin una care să țină de o opoziție strictă între domeniile lor de investigație, ci mai mult una de orientare diferită: prima se preocupă cu observarea și studierea fenomenelor la nivel micro, cea de-a doua cu investigarea unor relații și interacțiuni mai ample.

Prima lucrare care a inițiat calea reconsiderării viziunii economist-reducționiste asupra comportamentului de ansamblu al agentului economic a fost studiul lui G. Katona asupra consumatorului¹⁶⁾, analiză continuată ulterior prin opera lui J. Stoetzel¹⁷⁾. Prin lucrările lui Katona, a fost astfel deschis studiul influenței unor variați parametri asupra comportamentului de consum al grupurilor de referință, în funcție de vîrstă, tip de familie etc. Ulterior, recurgîndu-se la concepte precum înclinație, gust etc., a fost constituit, treptat, un întreg domeniu de analiză prin lucrările lui V. Packard¹⁸⁾, J. Duesenberry¹⁹⁾, J.K. Galbraith²⁰⁾ ș.a. și, prin aceasta, psihologia economică, alături de sociologia și antropologia economică, ajunge să pună pregnant în evidență reducționismul și limitările cognitive și operaționale intrinseci ale modelului lui **homo oeconomicus** și,

¹⁴⁾ J.P. Mockers, op. cit., p. 518

¹⁵⁾ P. Albou, op. cit., p. 22 (apud X. Greffe, op. cit. p. 65).

¹⁶⁾ G. Katona: „Psychological Analyses and Economic Behavior”, New York, 1951

¹⁷⁾ J. Stoetzel: „Cours de psychologie appliquée à l'économie”, Bulletin de psychologie de l'Université de Paris, 1955-56

¹⁸⁾ V. Packard: „Les obsesés du standing”, Calmann-Levy, Paris, 1960

¹⁹⁾ J. Duesenberry: „Income, Saving and the Theory of Consumer Behavior”, Cambridge, Mass., 1949.

²⁰⁾ J.K. Galbraith: „L'ère de l'opulence”, Calmann-Levy, Paris, 1961.

²¹⁾ I. Olteanu: „Limitele progresului și progresele limitelor”, Ed. politică, București, 1981.

mai ales, să evidențieze faptul că o înțelegere a acțiunii umane în universul economic nu poate fi realizată făcînd abstracție de mediul social care o circumscrie.

UTILIZAREA instrumentarului analitic specific logicii științei ne-a permis să dobîndim o imagine coerentă asupra evoluției istorice a participării științei economice la dialogul interdisciplinar, esențial caracterizată prin trecerea de la predominanța interacțiunilor sub forma transferurilor metodologice la predominanța interacțiunilor sub forma constituirii de domenii interdisciplinare. Și, chiar dacă, într-un anumit sens, opinăm că această tendință spre interdisciplinarizare complexă se legitimează mai mult în planul logicii interne de dezvoltare a actului cunoașterii economice (în polemică cu propriile-i elaborate) decît în acela al presiunii exercitate de ceea ce numim obiectul cunoașterii, nu scîpăm însă din vedere faptul că aceste mutații euristice „interne” nu pot fi dislocate din contextul istoric „extern” care circumscrie evoluția globală a științei economice.

În acest sens, adevărul este că problematicile structurale globale noi cu care se confruntă lumea contemporană — precum creșterea dezechilibrului mediului ambiant natural, limitările adaptării populației la dimensiunile masive ale sistemului de organizare, interdependența globală a problemelor la nivelul întregii planete — nu pot fi acum abordate în mod eficient prin apelul la instrumentele obișnuite de politică economică (încurajarea investițiilor, creșterea gradului de ocupare a forței de muncă etc.). De aici, rezultă necesitatea extinderii conținutului conceptelor economice tradiționale, renunțarea la principiile și metodele care au separat pînă acum economicul de celelalte domenii și discipline, deschizîndu-se astfel drumul spre o nouă gândire economică. De aceea, așa după cum surprindea într-un totuși justificat un cunoscut economist român, economia nu va mai putea fi de acum înainte ruptă de mediul ecologic, social și uman; analiza economică, prognoza și planificarea vor trebui să înglobeze probleme ale ecologiei, ale unui anumit nivel de trai ecologic, probleme ale tehnologiei și sanogenezei, ale progresului tehnico-științific, împreună cu problemele nivelului calitativ al vieții în sensul cel mai larg²¹⁾. Și, oare, nu vedem toate aceste evoluții radicale ce marchează statutul actual ontologic, cognitiv și operațional-normativ al științei economice faptul că ea evoluează, în mod obiectiv, spre o poziție aproape unică în marea familie a disciplinelor științifice, tînzînd să devină o veritabilă „știință de graniță” între disciplinele omului și cele ale naturii? Nu tinde astfel economia să devină — odată cu recuperarea naturii ca variabilă a universului economic — știința cel mai profund implicată în studierea omului și a mediului său psiho-social în intercorelare cu mediul natural, în studierea interacțiunilor om-natură în procesul producerii de bunuri materiale? Nu sînt greu de sesizat noile și profunde dimensiuni interdisciplinare pe care le dobîndește, în virtutea acestor evoluții, știința economică. Se poate chiar afirma că, în condițiile în care actul de cunoaștere economică tinde astfel să devină — prin structura sa intimă — un demers interdisciplinar, atunci faza actuală a constituirii de domenii interdisciplinare și interdiscipline este cea care va predomina și în viitor, creația acestor domenii și științe interdisciplinare tînzînd să devină programată, sistemică și integrată în strategia cercetării economice. Iar cunoașterea și participarea activă la acest proces de avangardă al dezvoltării cercetării și cunoașterii economice devin, în opinia noastră, tot mai mult imperative ale însăși dezvoltării gândirii economice marxiste, ale cărei afinități cu fenomenul interdisciplinarizării decurg în mod firesc și decisiv din chiar fundamentele epistemologice interdisciplinare ale moștenirii teoretice lăsate de clasicii marxismului (viziunea sistemică, abordarea socio-istorică, concepția genetică ș.a.).

Inițiativa, participarea

(Urmare din pag. 20)

valorificare a propunerilor participanților la cercetarea noastră.

Comisiile pe domenii — catalizatoare ale creativității

CREATIVITATEA oamenilor muncii, manifestată în cadrul comisiilor pe domenii de activitate, constituie de asemenea una din direcțiile evidențiate de studiul întreprins în întreprinderile ci-

tate. Dintre rezultatele obținute în urma acțiunilor acestor comisii, menționăm principalele invenții și inovații realizate prin colaborarea dintre comisia pentru dezvoltare, investiții și progres tehnic, cea pentru calitatea produselor și eficiența economică și comisia inginerilor și tehnicienilor: la întreprinderea „Victoria” — procedeu de obținere a benzilor tușate (eficiență economică — 10 milioane lei/an); procedeu de obținere a benzilor pentru mașini de scris (10 milioane lei/an); bloc programtor pentru rame Brückner (150 mii lei/an); mecanism de acționare a pompei de apă la repunerea în funcțiune a mașinii de țesut cu jet de apă (30 mii lei/an); la întreprinderea de

materiale de construcții: mașină pentru curățarea cortinelor la casetele în care se execută panouri prefabricate pentru pereți exteriori (efecte — economii de forță de muncă și creșterea calității produselor); recuperator de căldură la fabrica de produse ceramice, atelierul II; instalație de preparare și dozare a plastifiantilor folosiți la betoane; dispozitiv de electrosecuritate și decuplare automată la transformatorul de sudură.

Aceste cîteva forme de manifestare a inițiativei creatoare și răspunderii oamenilor muncii exprimă înalta lor conștiință muncitorească, accentuarea responsabilității față de rezultatele de producție și economice ale întreprinderilor.

15

Reproducția socialistă

SOCIETATEA UMANĂ pentru a exista trebuie să producă în permanență. Ea nu poate înceta să producă, după cum nu poate înceta să consume. De aceea, procesul de producție a bunurilor materiale are un caracter continuu, reinnoindu-se mereu.

Conținutul și trăsăturile reproducției socialiste. Caracterul intensiv al reproducției în etapa actuală

RELUAREA continuă a procesului de producție se numește reproducție. Karl Marx arată că „Privit în conexiunea sa, continuă și în fluxul neîntrerupt al reinnoirii sale, orice proces de producție social este deci, în același timp, un proces de reproducție”. În fiecare orînduire social-economică, reproducția are trăsături determinate de relațiile de producție dominante în societate.

Reproducția poate fi simplă sau lărgită. **Reproducția simplă** este reluarea procesului de producție la aceeași scară, cu aceeași cantitate de mijloace de producție și forță de muncă, plus produsul fiind folosit în întregime pentru consumul individual. **Reproducția lărgită** constă în reluarea procesului de producție pe scară mai mare, cu o cantitate sporită de mijloace de producție și forță de muncă, prin folosirea unei părți a plus-produsului.

Reproducția are un caracter complex, presupunînd interacțiunea mai multor sfere și anume: producția, repartiția, schimbul, consumul. Raportul general dintre aceste sfere constă în rolul determinant al producției și, totodată, acțiunea celorlalte sfere asupra producției. Sferele reproducției evoluează și se diversifică sub influența unor factori materiali și economico-sociali.

Socialismul a lichidat proprietatea privat-capitalistă asupra mijloacelor de producție, a înlăturat cauzele care generau anarhia și spontaneitatea reproducției.

Socialismului îi este specifică reproducția lărgită înfăptuită planificat, în ritm înalt, pe baza mobilizării și valorificării superioare a resurselor materiale și de muncă. Toate acestea au loc în condițiile concordanței relațiilor de producție socialiste cu caracterul și nivelul forțelor de producție, în conformitate cu legea economică fundamentală a socialismului și cu condițiile specifice din fiecare țară.

Reproducția lărgită poate fi de două tipuri: 1) **reproducția lărgită extensivă**, aceea care se înfăptuiește pe seama creșterii volumului mijloacelor de producție și a cantității de forță de muncă; 2) **reproducția lărgită intensivă**, aceea care are loc pe baza creșterii productivității muncii și a eficienței utilizării mijloacelor de producție.

Raportul dintre aceste două tipuri ale reproducției lărgite evoluează de la o etapă la alta. În țara noastră, în anii edificării socialismului s-au obținut succese importante în dezvoltarea potențialului productiv, în înzestrarea tehnică a muncii, creîndu-se condiții pentru ca în prezent să sporească rolul factorilor calitativi în dezvoltarea economico-socială. România este mai bogată de peste 15 ori față de 1950, avînd un venit național pe locuitor de peste 1500 dolari, fiind în grupa a treia a țărilor în curs de dezvoltare, urmînd să treacă la sfîrșitul actualului cincinal în rîndul țărilor cu o dezvoltare economică medie; țara noastră dispune de peste 2300 miliarde lei fonduri fixe.

În concordanță cu exigențele reproducției intensive se impune creșterea mai accentuată a productivității muncii, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al întregii producții materiale, creșterea eficienței folosirii fondurilor fixe, reducerea mai puternică a cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale; cincinalul 1981—1985 va marca un nou salt calitativ în toate domeniile.

Deci, **reproducția socialistă lărgită este procesul planificat de reluare continuă pe scară lărgită a producției de bunuri materiale și a serviciilor, asigurînd sporirea venitului național pe locuitor, creșterea cantitativă și calitativă a forței de muncă ocupate și perfecționarea neîncetată a relațiilor de producție socialiste, corespunzător dezvoltării multilaterale și permanente a forțelor de producție.**

Componentele principale ale reproducției sînt: a) reproducția produsului social; b) reproducția forței de muncă; c) reproducția relațiilor de producție.

Reproducția presupune și reproducerea condițiilor echilibrului ecologic dinamic, fără de care se îngustează posibilitățile de bază ale desfășurării ei.

Reproducția produsului social

TOTALITATEA bunurilor materiale create în decursul unei perioade de timp date, de obicei un an, constituie **produsul social**. Sub aspect natural-material produsul social se compune din mijloace de producție (inclusiv serviciile de producție) și din bunuri de consum (bunuri materiale și unele servicii de consum). Sub aspect valoric, produsul social este alcătuit din valoarea mijloacelor de producție consumate pentru producerea lui (f), valoarea produsului creat de munca pentru sine (r) și valoarea produsului creat de munca pentru societate (p).

Corespunzător împărțirii produsului social în mijloace de producție și bunuri de consum, producția socială se împarte în două mari sectoare: sectorul I, al producției mijloacelor de producție și sectorul II, al producției bunurilor de consum. La sfîrșitul unui proces de producție se obține o anumită cantitate de bunuri materiale (oțel, cărbune, mașini, țesături etc.) Pentru ca în continuare să se producă asemenea bunuri materiale, în cantitate mai mare, trebuie să aibă loc anumite procese și anume:

1. **Realizarea produsului social**, adică mișcarea permanentă a tuturor componentelor lui în formă materială și valorică, de la producție la consum, prin intermediul repartiției și schimbului.

Schimbul sau circulația mărfurilor are loc între unitățile economice din interiorul fiecărui sector al producției sociale precum și între cele două sectoare ca și între unitățile economice, pe de o parte, și populație, pe de altă parte. Astfel, se asigură în permanență legătura între producție, repartiție și consum prin intermediul circulației mărfurilor. Datorită existenței producției de mărfuri în socialism, circulația mărfurilor include și mijloacele de producție și bunurile de consum.

Deplasarea mărfurilor de la producție la consum prin intermediul banilor poartă denumirea de **circulația mărfurilor**. În țara noastră distingem circulația mărfurilor pe piața internă și pe piața externă.

Piața internă exprimă totalitatea relațiilor de vânzare-cumpărare care au loc în interiorul economiei naționale. Piața externă exprimă totalitatea relațiilor privind schimbul de mărfuri și servicii între țara noastră și alte țări.

2. **Reproducția lărgită a produsului social presupune asigurarea unor corelații între cele două sectoare ale producției sociale**. Aceste corelații au fost demonstrate de K. Marx în opera sa fundamentală **Capitalul**, atît pentru reproducția simplă cît și pentru cea lărgită. În reproducția socialistă lărgită corelațiile sînt:

$$I(r+p) > II(f)$$

$$I(f+r+p) > I(f) + II(f)$$

$$I(r+p) + II(r+p) > II(f+r+p)$$

în care: I = sectorul producției mijloacelor de producție;

II = sectorul producției bunurilor de consum;

f = valoarea mijloacelor de producție consumate;

r = valoarea produsului necesar sau a produsului creat de munca pentru sine;

p = valoarea plusprodusului sau valoarea produsului creat de munca pentru societate.

Aceasta înseamnă că pentru înfăptuirea normală a reproducției socialiste lărgite trebuie ca:

a) sectorul I să creeze mijloace de producție atît pentru înlocuirea mijloacelor de producție consumate, cît și pentru reluarea pe scară lărgită a producției în ambele sectoare;

b) sectorul II să creeze bunuri de consum pentru satisfacerea necesităților oamenilor muncii din ambele sectoare. Trebuie să se aibă în vedere atît necesitățile de consum ale lucrătorilor deja existenți, cît și ale celor intrați pentru prima oară în producție;

c) sectorul I și sectorul II să producă bunurile necesare și pentru consumul din sfera neproductivă și pentru acoperirea rezervelor de stat.

În interacțiunea dintre cele două sectoare ale producției so-

cială, rolul determinant îl are sectorul I — producția mijloacelor de producție. Dezvoltarea prioritară a sectorului I față de sectorul II are un caracter legic. Legea economică comună care guvernează raportul dintre dezvoltarea sectorului I și a sectorului II în condițiile reproducerii largite este **legea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție față de producția bunurilor de consum**. Ea are un caracter obiectiv și istoric. Creșterea cu precădere a sectorului I este o necesitate pentru țările care înfăptuiesc reproducția largită și, îndeosebi, pentru cele care se industrializează. Ea își găsește expresia în industrializarea socialistă a României, promovată cu fermitate îndeosebi de la Congresul al IX-lea al partidului. Prin aceasta se asigură dezvoltarea proporțională, echilibrată, în ritm susținut a complexului economic național unitar și eficient.

Reproducția forței de muncă

REPRODUCȚIA socialistă largită include ca o componentă importantă reproducția largită a forței de muncă.

Reproducția largită a forței de muncă înseamnă refacerea și menținerea capacității de muncă a lucrătorilor ocupați în producție și în domeniul social-cultural, mărirea planificată a numărului lucrătorilor ocupați, concomitent cu creșterea calificării lor profesionale, ca și repartizarea și utilizarea rațională a lor. Reproducția largită a forței de muncă are o latură cantitativă și alta calitativă.

Latura cantitativă presupune creșterea populației, refacerea forței de muncă, mărirea numărului lucrătorilor ocupați în ramurile și întreprinderile sferei productive, atât cele existente cât și cele noi care apar sub influența progresului tehnico-științific. Sursele principale pentru acoperirea acestui necesar sînt:

a. Sporirea naturală a resurselor de muncă. La 1 ianuarie 1984 R.S. România avea o populație de 22 593 720 locuitori. Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a analizat în ședința sa din 24 februarie 1984 evoluția principalelor fenomene demografice și a adoptat o hotărîre cu un ansamblu de măsuri menite să conducă la creșterea natalității la 19—20 la mia de locuitori.

b. Atragerea în producție a unor persoane apte de muncă, dar încă neincadrate, cum ar fi: femeii casnice, tinerii care încheie stagiul militar, cei care rezultă din raționalizarea activităților administrativ-funcționărești.

c. Redistribuirea forței de muncă între ramuri și sectoare de activitate în conformitate cu nevoile economiei naționale, ale creșterii eficienței economice și cu posibilitățile oferite de progresul tehnico-științific.

Dezvoltarea și modernizarea economiei românești au determinat mărirea considerabilă a populației ocupate, concomitent cu îmbunătățirea structurii ei. În anul 1980 populația ocupată în economia noastră națională a fost de 10,4 milioane persoane, urmînd ca în anul 1985 să crească la 11,5 milioane, iar în anul 1990 la 11,8—12,00 milioane.

S-au înfăptuit mutații importante în structura forței de muncă pe ramuri economico-sociale și în profilul teritorial, urmărindu-se repartizarea judicioasă a forței de muncă și utilizarea ei cât mai eficientă.

Latura calitativă a reproducerii largite a forței de muncă presupune calificarea lucrătorilor și creșterea permanentă a calificării pe fondul ridicării gradului de cultură generală a oamenilor muncii, îmbunătățirea structurii profesionale, precum și utilizarea eficientă a forței de muncă.

Calificarea lucrătorilor potrivit cerințelor economiei naționale se realizează prin: a) sistemul de învățămînt; b) calificarea la locul de muncă. Prin **sistemul învățămîntului profesional**, mediu de specialitate și superior se asigură formarea unui număr important de cadre cu o temeinică pregătire profesională și politică, de profil larg. Concomitent, **calificarea la locul de muncă** contribuie în bună măsură la formarea profesională a lucrătorilor, corespunzător condițiilor concrete ale economiei noastre naționale.

În R.S.R., sistemul național de perfecționare a forței de muncă se caracterizează prin principiul formării permanente a cadrelor sub forma **reciclării profesionale a tuturor oamenilor muncii din unitățile socialiste**. Aceasta se află în concordanță cu cerințele mereu sporite față de calitatea forței de muncă pe care le presupune revoluția tehnico-științifică contemporană. Calificarea și perfecționarea forței de muncă înseamnă formarea unor lucrători cu o temeinică pregătire profesională și, totodată, cu un grad înalt de conștiință socialistă, cu un profil moral-politic ridicat.

În strînsă legătură cu pregătirea și perfecționarea forței de muncă se află stabilirea anumitor proporții între categoriile de lucrători pregătiți printr-o formă sau alta, repartizarea judicioasă a lor pe întreprinderi, ramuri, teritoriu etc., adică **utilizarea rațională a forței de muncă**.

Reproducția relațiilor de producție

RELAȚIILE DE PRODUCȚIE constituie forma socială a producției, cadrul general în care se înfăptuiește reproducția

forțelor de producție. Între forțele de producție și relațiile de producție există o legătură dialectică. Mutațiile de ordin cantitativ, calitativ și structural ce se petrec în domeniul forțelor de producție influențează direct relațiile de producție.

Relațiile de producție, înțelese ca unitate a raporturilor sociale din producție, repartitie, schimb și consum sînt influențate nemijlocit de mutațiile importante din cadrul economiei noastre naționale cum ar fi: îmbunătățirea structurii pe ramuri, repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe teritoriul țării, perfecționarea structurii profesionale și a conținutului calificării, introducerea în producție a celor mai avansate realizări ale științei și tehnicii, îmbunătățirea condițiilor de muncă, ridicarea productivității, ameliorarea mediului ambiant etc.

Partidul și statul nostru desfășoară o activitate susținută pentru perfecționarea conștientă, planificată a relațiilor de producție în concordanță cu nivelul și caracterul forțelor de producție.

Reproducția relațiilor de producție socialiste cuprinde: a) reproducția largită a relațiilor de proprietate; b) reproducția relațiilor de colaborare tovarășească și ajutor reciproc; c) dezvoltarea și perfecționarea relațiilor socialiste de repartitie; d) reproducția largită a relațiilor de consum; e) perfecționarea formelor și metodelor de organizare științifică a producției și a muncii, a conducerii și planificării economiei.

a) Reproducția largită a relațiilor de proprietate include atât dezvoltarea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție în ambele forme (proprietatea întregului popor și cooperatistă) cât și creșterea proprietății personale asupra bunurilor de consum. Acest proces necesită sporirea obiectului proprietății socialiste, întărirea, dezvoltarea și apărarea proprietății socialiste, îmbunătățirea gradului de socializare și concentrare a producției, precum și creșterea proprietății personale asigurată de dezvoltarea proprietății socialiste.

b) Reproducția relațiilor de colaborare tovarășească și ajutor reciproc presupune: largirea schimbului socialist de activități între clase și pături sociale, între membrii societății; dezvoltarea diviziunii sociale a muncii; mărirea gradului de specializare și cooperare în producție; sporirea participării directe și eficiente a oamenilor muncii la conducerea vieții economico-sociale, în contextul dezvoltării democrației muncitorești, revoluționare, a autoconducerii muncitorești; întărirea unității moral-politice și coeziunii întregului popor în jurul partidului în frunte cu secretarul său general.

c) Dezvoltarea și perfecționarea relațiilor socialiste de repartitie înseamnă creșterea cointeresării materiale a oamenilor muncii în rezultatele activității lor, utilizarea rațională a venitului național pentru dezvoltare și consum, repartizarea judicioasă a fondului de consum în fond de consum individual și fond de consum social.

d) Reproducția largită a relațiilor de consum include: sporirea consumului productiv și neproductiv în corelație directă cu productivitatea muncii, sporirea cererii solvabile, determinarea științifică a necesităților de consum etc.

e) Dezvoltarea și perfecționarea continuă a forțelor și a relațiilor de producție necesită perfecționarea metodelor de organizare a muncii și producției, a conducerii și planificării economiei naționale. Prin perfecționarea acestor metode se creează un cadru mai favorabil pentru reluarea procesului de producție la un nivel mereu mai ridicat și mai eficient. În acest context se înscriu și măsurile de perfecționare a mecanismului economico-financiar — mecanism la temelia căruia a fost așezat principiul autoconducerii muncitorești, autogestunii unităților economice și autoaprovizionării teritoriale.

Asigurarea concordanței relațiilor de producție cu nivelul și caracterul forțelor de producție constituie o preocupare esențială a partidului și statului nostru, datorită faptului că și în socialism forțele de producție reprezintă latura determinantă, cea mai dinamică a producției sociale. Perfecționarea relațiilor de producție este un proces ce se înfăptuiește în mod planificat, conștient prin măsuri sistematice întreprinse de organele de partid și de stat. Acest proces nu exclude posibilitatea ivirii unor contradicții neantagoniste între relațiile de producție și forțele de producție, a căror rezolvare asigură perfecționarea relațiilor de producție și creșterea acțiunii lor stimulative asupra dezvoltării forțelor de producție.

conf. dr. Dumitru CIUCUR

INTREBĂRI

1. Ce este reproducția socialistă largită și care sînt principalele ei componente?
2. Ce este produsul social și din ce se compune el sub aspect natural-material și valoric?
3. În ce constă realizarea produsului social și ce corelații presupune aceasta?
4. Ce înseamnă reproducția forței de muncă și care sînt laturile ei?
5. Ce înseamnă reproducția relațiilor de producție socialiste și ce cuprinde aceasta?

„Una din cele mai grave probleme nesoluționate ale lumii de astăzi este perpetuarea stării de subdezvoltare în care se mai află o mare parte a omenirii, ca rezultat al vechii politici imperialiste și colonialiste ce a dus la împărțirea lumii în țări sărace și bogate. De lichidarea subdezvoltării depinde în mod direct instaurarea unor relații de încredere, colaborare și pace în lume. Din păcate, trebuie să spunem că în această direcție s-a făcut, practic, extrem de puțin”.

NICOLAE CEAUȘESCU

Confruntări pe plan internațional privind subdezvoltarea și căile de eradicare a acesteia (I)

EXISTENȚA în lumea în care trăim a unor uriașe decalaje între nivelul dezvoltării economico-sociale a țărilor constituie baza economică a inegalităților, inechității, asimetriilor în interdependențele dintre state. Ilustrate prin polarizarea lumii în state bogate și state sărace, dezvoltate și în curs de dezvoltare, decalajele economice internaționale reprezintă nu numai unul din fenomenele cele mai caracteristice și mai dramatice ale zilelor noastre, ci și un subiect de profundă îngrijorare pentru opinia publică internațională, evidențiindu-se și legătura indisolubilă dintre asigurarea păcii pe plan mondial și crearea condițiilor pentru dezvoltarea economică normală a tuturor statelor, pentru realizarea dezideratului de apropiere și egalizare relativă a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor.

Pe plan internațional se desfășoară — având în vedere importanța covârșitoare a problemei în discuție — importante și aprinse controverse teoretice ca și dispute politice intense, care reflectă existența unor concepții și a unor orientări politice deosebite despre dezvoltare, creștere economică și progres economic în general, ca și despre conținutul subdezvoltării și căile concrete, practice, de eradicare a acestui adevărat flagel al secolului nostru¹⁾. Înaintea revoluției industriale, oamenii din toate țările, cu excepția claselor dominante, trăiau în condiții relativ similare, apropiate de nivelul subsistenței. De-abia în ultimele două-trei secole s-au format marile decalaje existente astăzi între țările bogate și cele sărace, între națiunile dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Mai mult, decalajele economice dintre țări nu numai că nu se reduc, ci au tendința de a se adânci²⁾, așa după cum constată chiar autori occidentali. Actuala criză economică mondială, ca manifestare a crizei vechii ordini economice internaționale, contribuie la adâncirea decalajelor, la menținerea stării de subdezvoltare într-un număr însemnat de țări ale lumii.

Există o extrem de bogată literatură economică (și politologică) internațională în care sînt abordate forțele motrice care au influențat creșterea economică în țările dezvoltate, în special în țările capitaliste dezvoltate vest-europene. În mare măsură, literatura occidentală abordează subdezvoltarea economică sau rămînerea în urmă ca rezultat al nereușitei țărilor subdezvoltate de a copia calea urmată de actualele țări occidentale dezvoltate.

În teoria economică tradițională a devenit o adevărată modă de a trata economia subdezvoltată drept o economie în care oamenii sînt săraci pentru că nu au fost în stare să-și exploateze resursele naturale și umane naționale. În multe din teoriile privind dezvoltarea, altele decît cele bazate pe concepția materialist-dialectică, predominarea agriculturii de subsistență, nivelul redus al acumulării, absența spiritului de inițiativă sînt elemente importante prin care se încearcă explicarea fenomenului subdezvoltării. Aceste teorii abordează, de regulă, subdezvoltarea ca rezultat al interacțiunii unor factori cu caracter cu precădere interni, specifici pentru țările subdezvoltate.

Teoria „ortodoxă” occidentală a dezvoltării, care cuprinde orientări variate, de la cea strict neoclasică la teoria „stadiilor de dezvoltare” și teoriile excedentului de forță de muncă, ale creșterii echilibrate și neechilibrate și ale „capcanei creșterii populației” și acumulării capitalului este deci eterogenă în ceea ce privește modul de explicare a fenomenului subdezvoltării. Ea are însă două elemente comune importante, și anume: a) dezvoltare înseamnă progres în direcția unor obiective generale bine definite, corespunzătoare condițiilor economice, instituționale și sociale care există în țările cele mai dezvoltate;

b) țările rămase în urmă vor putea progresa numai după ce vor fi fost eliminate anumite obstacole sociale, politice, culturale, instituționale³⁾.

În cadrul teoriei „ortodoxe” a dezvoltării se pot găsi asemenea teorii cum sînt cele ale suprapopulării țărilor rămase în urmă, care pun subdezvoltarea pe seama unui raport exagerat între populație și teren și a ratei ridicate a natalității și care au o singură „rețetă” pentru eradicarea subdezvoltării: controlul exploziei demografice. Alte teorii din aceeași familie au în vedere determinismul geografic, care explică subdezvoltarea ca fiind un rezultat al existenței unor limitări fizice din partea mediului inconjurător. Teoriile determinismului geografic susțin că țările tropicale sînt sărace pentru că clima este nefavorabilă, solul sărac, iar resursele naturale nu sînt cunoscute. O variantă a acestor teorii pornește de la ideea că țările subdezvoltate sînt marcate de un grad de cultură inferior al populației⁴⁾. De asemenea, teoria „economiei dualiste” încearcă să explice subdezvoltarea prin existența în țările în curs de dezvoltare a unor sectoare separate, „tradiționale”, și „moderne” între care nu există o legătură satisfăcătoare⁵⁾.

Teoriile economice privind determinismul geografic și dualismul în explicarea subdezvoltării sînt înrudite cu resemnarea filozofică în fața naturii și a caracterului durabil al sărăciei. Promotorii conceptului „economiei duale” pornesc de la observația că dezvoltarea are loc în mod inegal atît în cadrul, cît și între sectoarele economiei unei țări. Cea mai larg răspîndită formulare mai recentă este cea a lui W. Arthur Lewis în care se fac trei prezunții de bază cu privire la structura unei economii subdezvoltate, și anume: a) tehnologia poate fi divizată între sectorul care utilizează capital (sectorul capitalist) și cel care nu utilizează capital (sectorul de subsistență); b) oferta de forță de muncă este elastică la un nivel convențional al salariilor; c) acumularea este realizată în mare măsură de către cei care primesc veniturile, altele decît din salarii (adică de către posesorii capitalului). Asemenea presupunerii sau variante ale acestora au fost utilizate în explicarea accelerării creșterii, alocării forței de muncă și schimbărilor în distribuția veniturilor⁶⁾.

O variantă, a teoriei economice „ortodoxe” privind dezvoltarea, a luat forma structuralismului, care constă în încercarea de a identifica anumite rigidități specifice, rămîneri în urmă, alte caracteristici ale structurii economice a țărilor în curs de dezvoltare de natură să afecteze ajustările economice și posibilitățile de alegere a alternativelor politicii de dezvoltare⁷⁾. Dintre structuraliști în teoria dezvoltării cei mai cunoscuți sînt: Paul Rosenstein-Rodan, Ragnar Nurske, W. Arthur Lewis, Raul Prebisch, Hans Singer și Gunnar Myrdal. Indepărtarea acestora de doctrina neoclasică este adesea numai meto-

¹⁾ Vezi în această privință N.S. Stănescu, Decalaje economice ale lumii contemporane, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1980

²⁾ Lester Brown, The Twenty Ninth Day, în special capitoul 8, pag. 192 și următoarele

³⁾ M.V. Srinivasa Gowda, Interpretation of Underdevelopment Dynamics: An Anti-Neo-Classical Approach, în Bulletin of Information, I.S.V.E., Napoli, 1979, pag. 2

⁴⁾ Teoria determinismului geografic își leagă numele de Pierre Gourou (lucrarea: The Tropical World, Its Social and Economic Conditions and Future Status, New York, 1953) și de Lee Douglas. (lucrarea: Climate and Economic Development in the Tropics, New York, 1957)

⁵⁾ Teoria dualismului sociologic își leagă numele de J.H. Boeke, autor al lucrării Economics and Economic Policy of Dual Societies, New York, 1953

⁶⁾ Hollis B. Chenery, The Structuralist Approach to Development Policy, în American Economic Review, vol. 65, nr. 2, mai 1975, pag. 311

⁷⁾ Idem, pag. 310

dologică, nu de natură conceptuală. Orientări structuraliste se regăsesc în curentul de idei neoclasic, ca și în cele radical sau „neomarxist”. În același timp, confruntarea dintre neoclasiци structuraliști și „neomarxiști” (de fapt, radicali) este mai evidentă în spațiul politicii externe legate de dezvoltare, decât în domeniul politicii interne. Concepția structuralistă cu privire la dezvoltare, așa cum este caracterizată de rigiditățile care limitează ajustările economice pretinde un cadru analitic în care politica externă să fie mai strâns legată de alocarea pe plan intern a resurselor decât în abordarea neoclasică, în care se minimalizează aceste restricții. În lumea contemporană însă mulți dintre „structuraliști”, adepți ai analizelor bazate pe modele matematico-statistice practic pot fi greu deosebiți de adepții curentului neoclasic, care urmăresc înlăturarea obstacolelor din calea funcționării piețelor, astfel încât lumea reală să semene cât mai mult cu modelele lor simplificate.

Tocmai în acest context se evidențiază faptul că unele teorii mai pragmatice încearcă să abordeze dezvoltarea și să explice subdezvoltarea prin existența — mai ales pe planul intern al economiilor țărilor în curs de dezvoltare — a unor „factori limitativi” sau a unor „obstacole în calea dezvoltării”.

Obstacolele, factorii limitativi din economia țărilor rămase în urmă sînt considerați a fi de natură autogeneratoare. În această orientare sînt cuprinse teorii din gîndirea economică „ortodoxă” occidentală, adesea retrograde sau chiar unele care frizează absurdul, așa cum este cea a „cercurilor vicioase”.

Economistul radical francez François Perroux, adesea considerat și „neomarxist” a abordat subdezvoltarea considerînd că aceasta nu este o problemă care se poate trata luînd națiunile în mod izolat, că subdezvoltarea nu poate fi izolată de analiza economică a dezvoltării și că abordînd subdezvoltarea reiese în evidență și faptul că teoria dezvoltării și creșterii economice este încă relativ rudimentară⁶⁾. Analizînd unii indicatori economici ai țărilor dezvoltate François Perroux ajunge la concluzia că o primă caracteristică a economiei acestor țări este juxtapunerea unor economii de tipuri diferite, și anume sectoare capitaliste și sectoare necapitaliste sau precapitaliste. O a doua trăsătură caracteristică a economiilor țărilor în curs de dezvoltare este dependența lor financiară de exterior.

Analizînd aceste două trăsături se ajunge la evidențierea a patru cercuri vicioase caracteristice ale subdezvoltării, și anume: a) în multe țări subdezvoltate, rata natalității și rata creșterii nete a populației sînt ridicate, nivelul de subzistență elementar fiind redus; reducerea mortalității sporește rata de creștere netă a populației, ceea ce riscă să ducă la reducerea nivelului de subzistență; b) industrializarea este necesară în țările în curs de dezvoltare; ea presupune dezvoltarea agriculturii pentru a furniza materii prime locale și a majora rațiile lucrătorilor; dar unele țări în curs de dezvoltare trebuie să-și echilibreze balanța lor de plăți prin intermediul agriculturii; altele își echilibrează comerțul lor exterior pe seama unui anumit produs industrial (de exemplu, Venezuela cu ajutorul petrolului); investițiile sînt specializate, particularizate, dominate de străinătate și nu se difuzează în mod automat în agricultură, ci ating cu precădere anumite ramuri industriale; c) venitul național este scăzut în cazul țărilor în curs de dezvoltare; de aici, o cantitate redusă de acumulări, care sînt investite sau nu și necesitatea de a recurge la impozite (dar masa contribuabililor este redusă), de aceea, investițiile provin din străinătate, dar acestea nu se difuzează automat în cadrul țării; d) venitul național este scăzut; de aici, un nivel proporțional ridicat al consumului, care nu este bine structurat; consumurile individuale sînt imperfect dependente de dimensiunea fluxurilor monetare, de masa de bani aflată în circulație⁷⁾.

După cum se vede, însăși formularea „cercurilor vicioase”, pe care am preluat-o de la Perroux, este grăitoare: cazurile alese nu sînt în mod necesar tipice, ele nu s-au verificat odată cu trecerea anilor de cînd au fost formulate și, în plus, ridică unele semne de întrebare justificate. În primul rînd, se abordează într-un mod nefundamentat problema dotării unei țări cu principala resursă, și anume cu forța de muncă, creșterea populației fiind apreciată drept o cauză a reducerii nivelului de subzistență; or, abundența acestui factor de producție, dacă există, este de natură să sprijine și nu să restricționeze dezvoltarea economică, așa cum arată experiența acelor țări în curs de dezvoltare care au știut să utilizeze în mod corespunzător dotarea cu acest factor de producție. În al doilea rînd, desigur dezvoltarea industriei pretinde și o dezvoltare ar-

monioasă a agriculturii, dar nu este justificată corelația dintre dezvoltarea agriculturii și formarea numai în acest sector economic a unor produse de export cu care țara în curs de dezvoltare în cauză să echilibreze schimburile sale comerciale cu străinătatea și balanța sa de plăți; dimpotrivă, dezvoltarea industriei este chemată să ofere pentru export o gamă sporită de produse ca și posibilitatea reală de a-și diversifica exporturile, de a elimina asimetriile din structura schimburilor comerciale cu țările dezvoltate. În plus, nu există nici o justificare ca investițiile care se întreprind în țările în curs de dezvoltare să fie în mod necesar orientate spre alte sectoare decât cel al agriculturii. Dimpotrivă, o strategie de dezvoltare consecventă urmărește dezvoltarea armonioasă, atît a industriei, cît și a agriculturii; chiar dacă ar exista țări în curs de dezvoltare care dezvoltîndu-și industria, acordă o mai mică atenție agriculturii, o asemenea politică de dezvoltare nu poate fi ridicată la nivel de „Jege” și considerată drept „cerc vicios”, dificil de rupt. În al treilea rînd, nivelul venitului național poate fi într-adevăr redus în multe țări în curs de dezvoltare, atît în termeni absoluți cît și pe locuitor, iar nivelul acumulării poate fi insuficient pentru a sprijini o dezvoltare susținută pentru o perioadă de lungă perspectivă. Trecînd peste considerentul că masa contribuabililor este redusă și că decîncasările fiscale ar fi reduse — ceea ce s-ar referi mai ales la impozitele pe venituri — proveniența investițiilor din străinătate nu este în mod necesar explicabilă prin insuficiența prelevărilor fiscale, ci prin structura lor, prin necesitatea atragerii de resurse externe, pentru sprijinirea dezvoltării sub forma unor mijloace de muncă, tehnologie, și nu în general a capitalului; de altfel, pentru multe dintre țările care actualmente sînt dezvoltate a fost specifică o perioadă de timp în care au fost atrase resurse materiale și financiare străine pentru sprijinirea dezvoltării, pentru construirea bazei materiale. De asemenea, difuzarea sau nedifuzarea într-o economie a investițiilor — interne sau străine — nu poate fi considerată drept o trăsătură definitorie a procesului de dezvoltare în toate țările în curs de dezvoltare, intrucît experiențele în acest domeniu au fost extrem de variate și au avut la bază orientări politice și sociale diferite. În al patrulea rînd, dacă venitul național este redus aceasta nu înseamnă că el este, în mod necesar și consumat în mod nechibzuit, stabilirea modului lui de utilizare fiind un atribut al fiecărei țări în parte, al politicii sale economice și sociale. În acest domeniu, de asemenea, experiențele sînt extrem de diferite în cadrul țărilor în curs de dezvoltare. Așadar, cercurile vicioase ale subdezvoltării nu constituie, după cum reiese, legități imuabile ale procesului de dezvoltare pe care îl parcurg țările în curs de dezvoltare.

Mai interesant este faptul că pentru a rezuma părerea sa despre subdezvoltare, François Perroux arăta că aceasta este o economie dezarticulată din motive structurale, fiind expusă în mod continuu la blocaje ale dezvoltării sau creșterii, iar aceste blocaje constituie regula, atîta timp cît nu se aplică o politică premeditată și conștientă, menită să sfărme cele patru cercuri vicioase. După părerea lui Perroux, natura economică a subdezvoltării pune în evidență o noțiune nouă și anume aceea a dezvoltării armonioase sau a creșterii armonioase care este mai radicală decît cea pe care o utilizează țările dezvoltate; pentru țările subdezvoltate, dezvoltarea armonioasă este caracterizată prin ruperea cercurilor vicioase și stabilirea de organe și canale de transmisie, care să permită propagarea impulsurilor de dezvoltare sau de creștere economică.

Se știe însă că teoria cercurilor vicioase ale sărăciei, sau cum o formula Ragnar Nurkse că „o țară este săracă pentru că este săracă”, a fost combătută nu numai de marxisti, ci chiar de către unii reprezentanți ai școlii neoclasic. Teza poate fi exprimată sub forma unui model intuitiv. Variabilele și relațiile cruciale în cele mai multe modele ale creșterii economice sînt următoarele: creșterea venitului este o funcție a ratei de acumulare a capitalului, adică a investițiilor; investițiile depind de acumulări, iar acumularea este o funcție a venitului. De aici, creșterea venitului depinde de creșterea volumului capitalului, iar creșterea volumului capitalului depinde de creșterea venitului. Modelul care stă la baza tezei „cercurilor vicioase” ale sărăciei pornește de la noțiunea că nivelul redus al venitului însuși împiedică formarea capitalului (acumularea și investițiile) necesar pentru a majora venitul. Acesta este menit să explice continuarea unei creșteri economice zero sau neglijabile⁸⁾.

Explicațiile de mai sus privind subdezvoltarea au un caracter neistoric sau chiar antiistoric, un caracter retrograd.

dr. Aurel GHIBUȚIU

⁶⁾ François Perroux, *Trois outils d'analyse pour l'étude du sous-développement*, in *Economies et Sociétés, Cahiers de l'I.S.M.E.A.*, Serie F, nr. 27, tome XII, nr. 6-7, iunie 1978, pag. 1245 și următoarele.

⁷⁾ Idem, pag. 1250-1255.

⁸⁾ P.T. Bauer, *Dissent on Development*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1972, pag. 35.

DIN PRESA STRĂINĂ

South

The Third World magazine

Intensificarea exporturilor — condiție a depășirii crizei datoriei externe

REVISTA „South“ care apare la Londra a publicat în numărul său din decembrie 1983 un articol — din care prezentăm largi extrase — privind importanța facilitării exporturilor țărilor în curs de dezvoltare ca o condiție a depășirii dificultăților lor financiare și a asigurării dezvoltării pe baze stabile a economiei mondiale.

SPORIREA exporturilor în vederea depășirii dificultăților financiare constituie, teoretic, o strategie pentru țările în curs de dezvoltare acceptată aproape unanim, în egală măsură de debitori și creditori. Pe această cale, debitorii și-ar putea asigura fondurile necesare acoperirii datoriilor provenind din dobinzi și împrumuturile contractate, restabilindu-și totodată poziția de clienți solvabili, în relațiile cu băncile.

Acestea sînt considerentele pentru care, relansarea economică în țările occidentale — care ar trebui să fie însoțită de expansiunea piețelor — a devenit atât de importantă. Din aceleași rațiuni, reorientarea resurselor către sectoarele de export reprezintă elementul principal al politicilor de adaptare care constituie o cerință urgentă pentru țările în curs de dezvoltare; și frecvent, o condiție cheie pentru obținerea de noi împrumuturi din partea Fondului Monetar Internațional.

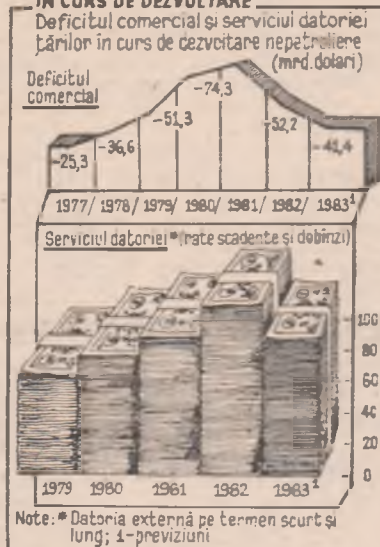
Cît de realistă este, însă, pentru debitori, o strategie orientată către export în condițiile în care aceștia sînt confrunțați cu restricții din ce în ce mai mari — taxe vamale și limitări cantitative —, pentru a-și vinde o parte din produse pe piața țărilor industrializate? Țările industrializate sînt, desigur, și principalii creditori. Dacă tendința de accentuare a protecționismului în ce privește importurile nu se va inversa, debitorii din lumea a treia au puține șanse să-și plătească datoriile. Ca urmare, va fi mai greu pentru țările în curs de dezvoltare să reintre pe calea unei creșteri economice rezonabile. Mai mult, creșterea protecționismului poate duce chiar la oprirea procesului de relansare economică a țărilor dezvoltate.

Această problemă trezește neliniște și în rîndul specialiștilor din cadrul Acorului general pentru tarife și comerț de la Geneva (G.A.T.T.). După cum arată un recent raport al G.A.T.T., „O soluție reală (în problema datoriilor) poate fi obținută în ultimă analiză numai prin facilitarea crescîndă a comerțului: fără acces liberalizat pe piețele țărilor creditoare pentru acele mărfuri pe care țările debitoare le pot produce în condiții de avantaj comparativ, nu poate fi acoperit pe deplin serviciul actualei lor datorii față de străinătate“.

Țările industrializate au luat noi măsuri protecționiste chiar în perioada de cînd criza datoriei externe a atins punctul maxim. Trei din principalele țări debitoare au fost afectate de noile reglementări care vor face ca exporturile lor să devină mai scumpe pe cele mai importante din piețele lor de desfacere. Specialiștii G.A.T.T. estimează că deja 30 pînă la 40% din bunurile, însumînd 200 miliarde de dolari, vindute de țările nepetroliere în curs de dezvoltare pe piețele țărilor creditoare sînt supuse la o serie de restricții.

Potrivit unor estimări, fiecare punct procentual cu care cresc tarifele de import în lume — sau echivalentul lor în alte forme de protecționism, cum ar fi raționalizarea importurilor și sistemul de licențe — înseamnă pentru țările în curs de dezvoltare ca nivel mediu al venitului pe locuitor pierderi de circa

DATORIILE EXTERNE ALE ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

5 miliarde dolari. Dacă, formal, statele occidentale industrializate susțin public avantajele pieței libere, în realitate — arată în continuare revista „South“ — ele își iau toate măsurile pentru a-și proteja industria și locurile de muncă față de concurența externă.

În anii '70 exista un consens general asupra faptului că Europa, Japonia și America de Nord vor trebui să renunțe treptat la industriile îmbătrinite, devenite necompetitive, și că investițiile și forța de muncă vor trebui reorientate către industrii de viitor, în special servicii și tehnologii de vîrf. Țările în curs de dezvoltare ar fi urmat să preia producția intensivă în forță de

muncă la care renunță țările dezvoltate. Principala divergență se referea la rapiditatea cu care să se efectueze transferul de producție spre țările în curs de dezvoltare și la măsura în care el ar putea avea loc pe baza unei dirijări globale. Țările industrializate susțineau că el nu poate fi dirijat pe scară amplă și că ar trebui lăsat mai ales pe seama forțelor pieței.

Dar, pe măsură ce recesiunea s-a adîncit, părerile s-au schimbat. Muncitorii ezită să accepte schimbări cînd șomajul atinge cote ridicate și cînd climatul economic este nesigur. Unele industrii din America de Nord și Europa, ca siderurgia de exemplu, au continuat să se restrîngă în condițiile reducerii cererii. Fenomenul a fost însă însoțit de măsuri menite să protejeze ce a mai rămas din această industrie.

Exporturile braziliene de plăci de oțel-carbon și de anumite oțeluri speciale au fost afectate de reglementări ca secțiunea 201 din Legea comerțului a S.U.A., care permite producătorilor americani să fie protejați de importuri concurente în cazul cînd Departamentul comerțului apreciază că asemenea importuri afectează industria internă. În același timp, sistemul de cote în agricultura S.U.A. a limitat posibilitățile de export ale țărilor latino-americane și din zona Caraibilor. Mexicul, cu exporturile sale de fructe și legume și Argentina — cu carnea de vită sînt exemple ale unora din principalii debitori afectați în capacitatea lor de a obține valută.

Schemele speciale stabilite în anii '70 pentru a sprijini țările în curs de dezvoltare sînt folosite acum împotriva lor. Potrivit acestor scheme — sistemul generalizat de preferințe —, anumitor produse exportate de țările lumii a treia li se permitea intrarea pe piețele occidentale fără a li se impune nivelul obișnuit al taxelor vamale. Din ce în ce mai mult însă, produsele țărilor lumii a treia sînt excluse din aceste scheme preferențiale pe baza așa numitei „gradualizări“. *) Aceasta înseamnă că produsele respective sînt supuse la taxe care le fac mai puțin competitive față de cele produse în Vest. Produsele mai multor țări latino-americane au fost excluse din schemele preferențiale ale S.U.A. Numai Mexicul a avut 55 de produse — agricole și industrializate — scoase în 1982 din aceste preferințe, ceea ce a însemnat 100 milioane dolari în exporturi pierdute. Țări debitoare din Estul Asiei au fost de asemenea lovite puternic de măsurile protecționiste adoptate de Europa și Japonia, precum și de S.U.A.

Desigur — arată în încheiere comentatorul revistei „South“ — și țările în curs de dezvoltare blochează unele importuri, dar acțiunea lor este justificată. Avînd, în cele mai multe cazuri, deficite externe ridicate, aceste țări nu ar fi în măsură să importe mai mult chiar dacă ar abandona toate barierele lor protecționiste. Ceea ce s-ar schimba ar fi numai structura importurilor lor, nu și nivelul agregat. Alta este situația multora dintre țările creditoare care, avînd surplusuri în conturile curente, au motive să importe mai, mult.

*) Vezi Revista economică nr. 7 din 17 februarie 1984, pag. 25 (Nota red.)

SIRIA: obiective ale diversificării economiei naționale

SUCCESELE obținute de Republica Arabă Siria pe calea edificării unei economii moderne sînt remarcabile. În prezent, eforturile poporului sirian prieten sînt concentrate în direcția realizării prevederilor celui de-al cincilea plan cincinal (1981—1985), care are ca principal obiectiv strategic consolidarea rezultatelor obținute în etapele anterioare în direcția dezvoltării și diversificării economiei naționale, a creșterii coeficientului de utilizare a capacităților de producție, a gradului de valorificare a materiilor prime, reducerea consumurilor și pierderilor.

Sarcinile generale prevăzute de planul 1981—1985 preconizează printre altele realizarea unei creșteri economice medii reale de 7,7% pe an (5,8% în planul precedent), a unei rate a acumulării de 27,9% din P.I.B. și a unei creșteri a productivității muncii de 3,3%. Totodată, urmează să fie create 460 mii de noi locuri de muncă și să se majoreze consumul alimentar individual la 2807 calorii/zi.

Pentru realizarea acestor sarcini, sînt planificate investiții totale de 101,5 miliarde lire siriene (cu circa 87% mai mari decît cele planificate în cincinalul precedent), din care aproape 80,8 miliarde l.s. în sectorul de stat. Ponderea surselor externe în totalul investițiilor va scădea de la 18,2% planificat în cincinalul precedent, la 9,3% în cincinalul actual.

Repartiția investițiilor pe principalele sectoare economice reflectă opțiunile strategice, agriculturii fiindu-i alocate în perioada 1981—1985 investiții de 17,2 miliarde l.s. (16,9% din totalul investițiilor), din care 15,5 miliarde l.s. investiții de stat. Planul alocă de asemenea industriei extractive și prelucrătoare investiții de 16,9 miliarde l.s., față de 11,3 miliarde l.s. nivel planificat în cincinalul anterior. Construcțiile vor beneficia de 2,6 miliarde l.s., iar sectorul de transporturi și comunicații — 12,8 miliarde l.s., mai mult decît dublu față de cincinalul precedent.

Ca urmare a eforturilor investiționale considerabile se preconizează creșteri importante ale producției diferitelor sectoare. Astfel, în industria extractivă se planifică o producție de circa 38,6 milioane t ștei și 175 mii t gaze petroliere lichefiate, în intervalul 1981—1985, și o producție de 6 milioane t fosfați în anul 1985.

Proiectele concrete de investiții din industria prelucrătoare au în vedere atît finalizarea unităților productive începute cit și constituirea de unități noi care vor contribui la obținerea unor sporuri importante de producție, îndeosebi la piine, îngrășăminte cu azot, încălzăminte, cabluri electrice, articole din

sticlă, ciment etc. Totodată, în cursul cincinalului 1981—1985 va începe producția de îngrășăminte cu fosfor, anvelope auto și de tractoare, medicamente, transformatoare, motoare electrice ș.a.

Corespunzător intereselor fundamentale ale celor două popoare prietene, colaborarea pe multiple planuri dintre România și Siria a cunoscut o dezvoltare amplă, susținută. Această dezvoltare a fost facilitată de cadrul juridic extrem de bogat și diversificat convenit între cele două țări, din care fac parte, printre altele, Acordul de cooperare economică și tehnică, Acordul comercial pe termen lung, Acordul privind crearea Comisiei mixte româno-siriene de cooperare economică, științifică și tehnică ș.a.

În ansamblul raporturilor economice bilaterale, rezultate deosebite au fost obținute în domeniul cooperării în producție, materializate, prin altele, în construirea rafinării de la Baniyas, fabrica de triplusuperfosfați de la Homs — cel mai mare obiectiv de acest gen din Orientul Mijlociu —, fabrica de ciment de la Sheick-Said, lucrările de hidroameliorații de la Raqqa, cele din valea Eufratului, executarea de foraje petroliere, de cercetări și studii geologice și hidrologice ș.a.

Schimburile comerciale bilaterale au marcat la rîndul lor o creștere și diversificare accentuate. Astfel, România a exportat în Siria în ultimii ani o gamă largă de produse, printre care, turbine și cazane cu aburi, utilaje de înaltă tensiune, cabluri de forță, utilaje pentru industria chimică, utilaje pentru industria cimentului, excavatoare, pompe centrifugale, tractoare, vagoane de pasageri, produse chimice (în principal îngrășăminte), cherestea și alte produse ale industriei de prelucrare a lemnului, materiale de construcții, țesături, confecții etc. O parte importantă din mașinile și utilajele exportate de țara noastră au fost destinate realizării obiectivelor economice construite pe bază de cooperare. Importurile românești sînt constituite mai ales din produse tradiționale de export ale partenerilor sirieni, ca de exemplu țitei, bumbac, piei, concentrate de apatită etc.

O importanță deosebită o au în acest context întîlnirile și convorbirile dintre șefii de stat și de partid ai celor două țări, care de fiecare dată dau noi impulsuri dezvoltării armonioase a raporturilor româno-siriene, realizării cu succes a acordurilor și a celorlalte documente încheiate între Republica Socialistă Română și Republica Arabă Siriană. Întîlnirile de la București și Damasc dintre președinții Nicolae Ceaușescu și Hafez Al-Assad se inscriu astfel ca momente hotărîtoare, care conferă durabilitate, stabilitate și dinamism legăturilor strînse de cooperare existente între cele două țări.

În acest context, este de așteptat ca noua vizită a președintelui Nicolae Ceaușescu pe pămîntul Siriei, noul dialog la nivel înalt româno-sirian să se constituie ca o importanță și fructuoasă etapă în întărirea prieteniei și colaborării dintre cele două țări, ca o contribuție de seamă la promovarea păcii și înțelegerii între țările lumii.

Nicolae LAURENȚIU OS
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

Consolidarea poziției dolarului S.U.A.

ÎN INTERVALUL 30 APRILIE — 4 MAI a.c. procesul de consolidare a poziției dolarului S.U.A. pe piața valutară internațională a continuat, sub influența aceluiași factori a căror acțiune s-a manifestat și în cursul precedentelor două săptămîni (majorarea nivelului dobînzilor în S.U.A. și temerile legate de perspectiva unor noi creșteri ale acestora în viitorul apropiat; accentuarea, în acest cadru a ecarterului real de dobîndă între fondurile în dolari și fondurile în alte valute occidentale; menținerea pericolului declanșării unor grave conflicte de muncă, în special în R. F. Germania, cu influență în reorientarea investițiilor de la fondurile „mai puțin sigure” către dolar; publicarea unor noi date atestînd evoluții în continuare favorabile în economia Statelor Unite, cum ar fi, între altele, menținerea ratei șomajului la 7,8% în luna aprilie a.c., la nivelul atins în precedentele două luni, creșterea portofoliului de comenzi în industria prelucrătoare a S.U.A. cu 2,2 puncte procentuale în luna martie a.c. după o majorare cu 1,4 puncte procentuale în februarie, majorarea volumului cheltuielilor de construcții în economie cu 1,2 puncte procentuale, în condițiile în care majoritatea observatorilor se aștepta la o reducere a acestui indicator).

Cursul lirei sterline față de dolar s-a menținut la un nivel apropiat celui atins la finele săptămînii precedente, de 1,40 lire/dolar, între altele și ca efect al speculațiilor legate de o posibilă majorare apropiată a nivelului dobînzilor de bază în Marea Britanie. La nivelul întregului interval, cursul francului elvețian față de dolar a marcat o depreciere de circa 0,3 puncte procentuale, totînd la 4 mai a.c., la 2,2425 franci/dolar, comparativ cu 2,2350 franci/dolar în ziua de referință de 27 aprilie a.c.

Procentul de depreciere a mărcii vest-germane a fost, în același interval, de circa 0,2 puncte (de la 2,7050 la 2,71 mărci/dolar). Slăbirea cursului mărcii vest-germane nu a fost atenuată decît în mică măs-

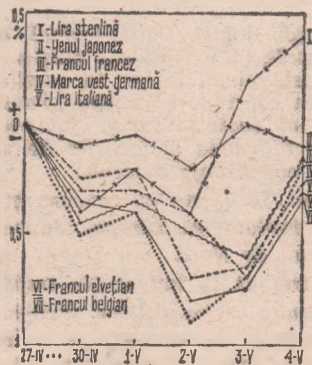
sură de publicarea datelor privind soldarea în continuare favorabilă a balanței comerciale și reducerea, în luna aprilie, a numărului șomerilor în R. F. Germania).

Celelalte valute din cadrul Sistemului Monetar (Vest) European au marcat următoarele procente de depreciere a cursului față de dolar (în paranteză sînt date nivelurile de curs din zilele de 27 aprilie și 4 mai a.c.): francul belgian 0,35 puncte (de la 55,10 la 55,28 franci/dolar), francul francez 0,18 puncte (de la 8,3059 la 8,32 franci/dolar), lira italiană circa 0,3 puncte (de la 1673 la 1678 lire/dolar). Cursul yenului japonez față de dolar s-a depreciat cu circa 0,1 puncte procentuale, de la 226,50 yen/dolar în ziua de referință la 226,75 yen/dolar la finele intervalului analizat.

În ceea ce privește evoluția din cursul următoarelor săptămîni, se poate aprecia că poziția dolarului S.U.A. pe piața valutară internațională se va menține în consolidare, în principal pe fondul majorării în continuare a nivelului dobînzilor la fondurile în această valută.

Dobînzile la depozitele pe 6 luni constituite în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile din zilele de 27 aprilie și 4 mai a.c.): eurodolarii 11,3125 și 11,4375%, euromărcii vest-germane 5,875 și 5,9375%, eurofranci elvețieni 4,0625 și 4,0625%, eurolire sterline 9,375 și 9,50%.

Prețul aurului a evoluat în continuare pe o curbă descendentă, în principal sub influența consolidării poziției dolarului și a majorării nivelului dobînzilor la fondurile în această valută. La cel de-al doilea fixing de la Londra din ziua de 4 mai a.c. prețul metalului galben s-a situat la 376,70 dolari/uncie, comparativ cu 377,25 la cît s-a ridicat la ultimul fixing din săptămîna anterioară.

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 30-IV—4-V; bază: 27-IV, 1984

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Dobinzile — factor de agravare a datoriei externe

UN STUDIU recent al O.C.D.E. asupra îndatorării țărilor în curs de dezvoltare evaluează câteva din cauzele agravării situației în acest domeniu, subliniind efectele deosebit de pronunțate ale practicării de dobânzi ridicate. Numai între 1979 și 1982 de exemplu, creșterea dobânzilor și apelul masiv la credite externe au condus la o dublare a volumului plăților țărilor în curs de dezvoltare reprezentând exclusiv dobânzi la credite pe termen mediu și lung. Aceste plăți s-au ridicat de la 25 miliarde dolari în 1979, la 50 miliarde în 1982 (din care plățile țărilor nemembre ale O.P.E.C. și O.C.D.E. reprezintă 17 și respectiv 35 miliarde dolari). Aceasta înseamnă o creștere medie anuală cu 8 miliarde dolari (respectiv 6 miliarde dolari în cazul țărilor nemembre ale celor două organizații menționate). După o reducere ușoară, în 1983, a volumului acestor plăți, pentru anul 1984 se anticipează o nouă creștere, de ordinul a 5—6 miliarde dolari, pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare. Aceste estimări se bazează pe ipoteza menținerii în anul curent a dobânzilor pe piețele internaționale de capital la niveluri comparabile cu cele din 1983.

Dinamica energiei nucleare

ÎN PROCESUL de aplicare a unor soluții energetice alternative celor bazate pe combustibili fosili, în special țitei, producția de energie electrică în centrale nucleare se detașează — după aprecierea surselor de specialitate — ca sectorul cel mai dinamic al energiei țărilor industrializate, inclusiv socialiste. Pe plan mondial, producția de energie electrică generată de centralele nucleare a crescut continuu, într-un ritm anual de 20% după „șocul petrolier” din 1973. Ritmul depășește pe cel înregistrat în celelalte sectoare energetice. În prezent, se apreciază că producția totală de energie electrică obținută în centrale nucleare a depășit pe plan mondial nivelul de 1 000 miliarde kWh/an. Dezvoltarea atomoelectricei va continua în ritm susținut, cel puțin în cursul acestui deceniu. În acest sens, Agenția Internațională pentru Energie Atomică (A.I.E.A.) apreciază că până în 1990 producția de energie atomoelectrică se va dubla. Calcule comparative indică prețuri de cost pentru un kWh energie electrică generată de centrale nucleare considerabil mai reduse decât cele înregistrate în cazul utilizării combustibililor tradiționali (în S.U.A. cu 2/3 față de petrol și gaze, în Europa occidentală cu 30—40% față de cărbune). Potrivit unor date recent publicate de A.I.E.A., în anul 1983 numărul reactoarelor în funcțiune în lume a sosit cu 23, puterea celor 317 reactoare aflate în serviciu în decembrie 1983 însumând 191 GW. Centralele nucleare furnizează aproximativ 12% din energia electrică

produsă pe plan mondial. A.I.E.A. estimează că puterea instalată a centralelor nucleare va atinge 275 GW în 1985, 370—400 GW în 1990 și 580—850 GW la sfârșitul secolului.

Ungaria: economisirea materiilor prime

GRADUL ridicat de dependență a Ungariei de piața externă, în condițiile în care două treimi din purtătorii de energie și materiile prime industriale provin din import, conferă economisirii acestor produse o importanță de prim ordin pentru dezvoltarea economică a țării. În comparație cu începutul anilor '70, Ungaria cheltuiește în prezent pentru importul de materii prime și combustibil cu 30—40% mai multă muncă, respectiv mărfuri exportate. Studii naționale recente analizează problema consumurilor de combustibili și materii prime industriale sub diferite aspecte. Comparațiile cu țările membre ale O.C.D.E. pun de exemplu în evidență eficiența în general mai redusă a utilizării produselor primare. Cu resursele disponibile, se arată în studii, economia ungară ar putea să obțină producții depășind valoric cu până la 20% nivelul actual. Se apreciază că procedeele de fabricație care necesită prelucrări minime sînt încă prea puțin aplicate în economia națională, iar utilizarea deșeurilor este foarte limitată. În prezent, numai 4—5% din deșeurile industriale sînt reintroduse în fabricație, comparativ cu 15% în țările dezvoltate din punct de vedere industrial. Studiile respective menționează că valoarea unui procent de reducere a consumurilor de

materii prime se ridică acum la 10 miliarde forinți.

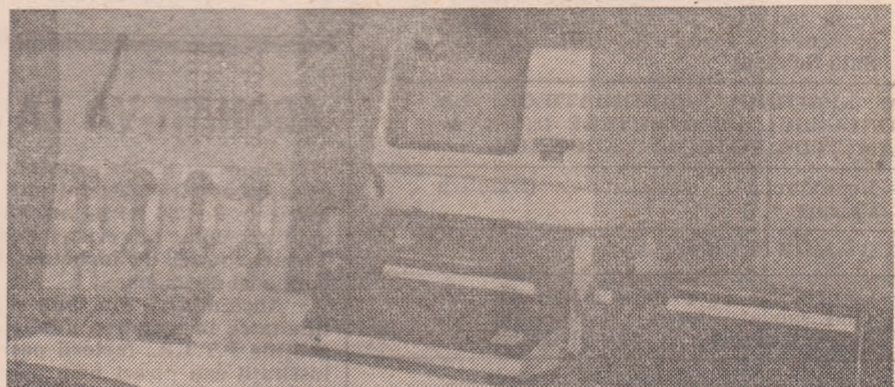
R.P.D. Coreeană: obiective actuale ale dezvoltării

ANUL 1984 reprezintă, potrivit aprecierilor înscrise în documente programatice ale Partidului Muncii din Coreea, o etapă importantă în procesul de realizare a celor 10 obiective pe termen lung ale edificării economice socialiste (în special în ceea ce privește sarcina atingerii în anii '80 a unor producții de 15 milioane tone oțel, 1,5 milioane t metale neferoase, 15 milioane t cereale). În profil teritorial construcția economică se va concentra în anul curent asupra unui număr de 5 zone: districtele Sunchon, Chonjing, Hamhung și Nampo. Pe ansamblul economiei se urmărește stabilizarea la un nivel ridicat a producției în toate domeniile de activitate și creșterea nivelului de trai. Sarcini importante sînt prevăzute în domeniul producției de cărbune și minereuri, precum și în metalurgia neferoasă, siderurgie și industria energiei electrice. Ridicarea la un nivel superior a construcției de mașini este corelată cu nevoile concrete ale economiei naționale, inclusiv în domeniile menționate (de exemplu producția de utilaje de mare capacitate, de concepție modernă, pentru industria extractivă). Îndeplinirea planului de dezvoltare a economiei naționale în anul 1984 presupune, concomitent cu asigurarea condițiilor materiale, aplicarea riguroasă, conform prevederilor documentelor de partid, a principiilor de conducere și gestiune economică în toate unitățile economice.

Telecomunicațiile, sector economic cheie

DEZVOLTAREA accelerată a prelucrării și transmiterii informațiilor conferă telecomunicațiilor rolul unui sector cheie, în care competiția pentru performanțe tehnico-economice este deosebit de susținută. În economiile

disting prin înnoiri rapide foarte importante, cum sînt introducerea transmisiei numerice (în limbaj calculator), a fibrelor optice și a microelectronicii, care ridică simultan performanțele și reduc costurile. În urma introducerii noilor mijloace au devenit posibile pe scară largă o serie de operații între care: transmiterea la distanță a textelor scrise, vizualizarea bazelor de date, legături directe între calculatoare, Referindu-se la importanța acestui

occidentale, intervenția statului devine tot mai importantă, unele surse de specialitate considerind că telecomunicațiile sînt, sub acest aspect, o industrie comparabilă cu siderurgia și extracția de cărbuni din anii imediat postbelici. În ceea ce privește particularitățile tehnologice, telecomunicațiile moderne se

desvoltă în domeniu, surse ale Pieței comune apreciază că telecomunicațiile, deși dețin prin ele însele o pondere redusă în formarea produsului intern brut, exercită influență asupra unor activități cu pondere de 55% în valoarea nou creată și de peste 60% în totalul forței de muncă ocupate în economie.

Revista ECONOMICA

Ediție de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 19 din 11 mai 1984

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1984

- România, participantă activă la circuitul economic mondial (George Marin) 2
- Aeronautica — ramură de vîrf a economiei românești (Teodor Chirică) 4
- Efortul economic al României în războiul antihitlerist (II) (Ion Perț) 6

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii**
- Un program concret de perfecționare a întregii activități economice (Barbu Gh. Petrescu) 8
 - Realizarea ritmică a producției fizice și a producției marfă (Gheorghe Voinea, Dumitru Bucătaru) 10
 - Soluții de utilizare rațională a resurselor energetice (N. Blaga) 12
 - O strategie dinamică a exportului în domeniul tehnicii de vîrf (Petre Constantin) 13
 - Căi de sporire a producției de cereale. Eficiența combaterii agenților patogeni, dăunătorilor și buruienilor (Mircea Zaharia) 15
 - Noi cerințe în organizarea și desfășurarea reparațiilor capitale (Gh. Manea) 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Inițiativa, participarea — expresie a noii atitudini față de muncă (Tereza Iftimie, Mihai Haivas) 19

TEORII ● IDEI

- Unele considerente cu privire la dialogul interdisciplinar al științei economice (II) (Costea Munteanu) 21
- Școli ● curente ● economiști. Controverse teoretice privind actuala criză economică mondială (IV) (Sultana Sută-Selejan) 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Reproducția socialistă (Dumitru Ciucur) 25

ECONOMIE MONDIALĂ

- Confruntări pe plan internațional privind subdezvoltarea și căile de eradicare a acesteia (I) (Aurel Ghibuțiu) 27
- Din presa străină. Intensificarea exporturilor — condiție a depășirii crizei datoriei externe 29
- Tendințe-conjuncturi. Siria: obiective ale diversificării economiei naționale (Nicolae Laurențiu Os) 30
- Mondorama 31

IN SUPPLEMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

- Romania : an active participant to the world economic circuit (George Marin) 2
- Aeronautics : — a high-technology branch of the Romanian economy (Teodor Chirică) 4
- Romania's economic effort in the antihitlerite war (II) (Ion Perț) 6
- A concrete program for the improvement of the entire economic activity (Barbu Gh. Petrescu) 8
- Rhythmical output of the physical production and of the sold and cashed production (Gheorghe Voinea, Dumitru Bucătaru) 10
- Some ways to use rationally the energy resources (N. Blaga) 12
- A dynamic strategy for exports of high technologies (Petre Constantin) 13
- New requirements in the organization and carrying the capital repairs (Gh. Manea) 17
- Initiative and participation : expressions of the new attitude towards labour (Tereza Iftimie, Mihai Haivas) 19
- Some considerations on the inter-disciplinary dialogue of the economic science (II) (Costea Munteanu) 21
- Schools ● trends ● economists. Theoretical controversies concerning the current world economic crisis (IV) (Sultana Sută-Selejan) 22
- International-scale confrontation on underdevelopment and the ways of its eradication (I) (Aurel Ghibuțiu) 27
- Excerpts from the foreign press. Exports increase : a condition to overcome the foreign debt crisis 29
- Syria : goals for a diversified national economy (Nicolae Laurențiu Os) 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Румыния — активная участница мирового экономического оборота (Джордже Марин) 2
- Аэроавиатика — передовая отрасль румынской экономики (Теодор Чиряк) 4
- Экономическое усилие Румынии в антифашистской войне (II) (Ион Перц) 6
- Конкретная программа совершенствования всей экономической деятельности (Барбу Г. Петреску) 8
- Ритмичное выполнение плана по физической, товарной и, проданной и оплаченной продукции (Георге Воиня, Думитру Букатару) 10
- Решения, направленные на рациональное использование энергетических ресурсов (Н. Блага) 12
- Динамичная стратегия экспорта в области передовой техники (Петре Константин) 13
- Новые требования в организации и развертывании капитального ремонта (Г. Маня) 17
- Инициатива, участие — выражение нового отношения к труду (Тереза Ифтимие, Михай Хаивас) 19
- Некоторые соображения относительно междисциплинарного диалога экономической науки (II) (Костя Мунтяну) 21
- Школы ● течения ● экономисты. Теоретические разногласия относительно современного мирового экономического кризиса (IV) (Султана Сута-Сележан) 22
- Столкновения в международном плане относительно слаборазвитости и путей ее устранения (I) (Аурел Гибуциу) 27
- Из иностранной прессы. Интенсификация экспорта — условие преодоления кризиса внешней задолженности 29
- Тенденции — конъюнктура. Сирия: задачи диверсификации национальной экономики (Николае Лауренциу Ос) 30

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cât mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresindu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

gama CORDIAL

- CREMĂ PENTRU RAS
- DEODORANT
- LOȚIUNE DUPĂ RAS

Produsele cosmetice din gama CORDIAL
conținute pe bază de extract de plante sînt
destinate bărbaților.

Folosirea acestor produse conferă epider-
mei o acțiune tonică și revitalizantă, con-
tribuind la menținerea echilibrului metabolic
al pielii.

**NU UITAȚI: AVEȚI ÎNTÎLNIRE CU PRIMĂVARA!
CU CE VĂ ÎMBRĂCAȚI LA ACEASTĂ ÎNTÎLNIRE?**

Specialiștii au creat... dumneavoastră doar să alegeți !...

...din magazinele comerțului de stat, ce v-ar plăcea mai mult să purtați în această primăvară ?

Poate rochii elegante din stofă, sau cu linie sport...

Poate fuste în carouri sau uni, cu cute sau grup de cute și bluze cu fir efect, sau cu aplicații de dantelă sau broderii...

Poate rochiile, fustele, bluzele romantice sau folclorice, din pinză topită, cu tighele, cu aplicații, cu broderii...

Poate confecțiile tricotate, atât de frumoase, atât de comode la purtat, atât de elegante, de practice, atât de variate ca modele și culori, cu și fără dungii, cu și fără minică, cu și fără volane, decoltate sau la baza gîtului, bluze, rochii, două piele...

Poate costumele bărbătești, în cele mai diverse modele — de la clasic la sport, tip blue jeans, tip safari... din stofă, din tercot, din in...

Poate pantaloni, în orice nuanță doriți, poate sacouri, cu o notă mai sobră, sau fantezi... poate cămăși din fire fine sau pinză topită...

Și să nu uităm așa-zisele accesorii, dar de cit efect : poșetele, mănușile, cordoanele, pălăriile, cravatele...

Creatorii de modă, fabricile de confecții și tricotaaje, au creat pentru dv. cu competență, cu imaginație, cu gust, cu plăcere.

Magazinele comerțului de stat vi le pun la dispoziție.

De ales, însă, alegeți dumneavoastră !